

Эсэг ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

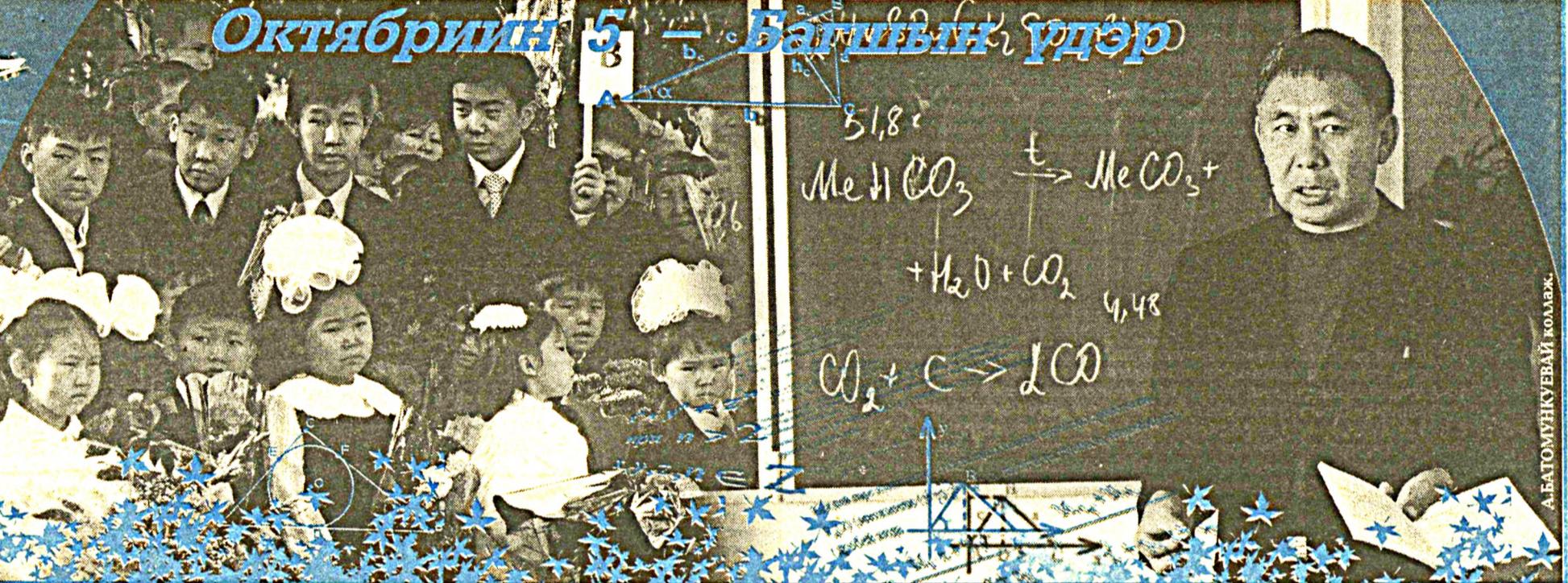
БУРЯАД

Бугэдэ арадай сонин

ЧИДН

1921 оной дөкабриин 21-нээ гарана

ХҮНДЭТЭ БАГШАНАР!

Мүнөөдэр республикин нуралсалай хорин мянган хүдэлмэрийшэд мэргэжлэлтэйнайдэр тэмдэглэнэ. Нийншье, муушье улз хэрэгүүдээр баян түүхин бүхын үргэлжээд таанад эрдэм нургуулини, сэбрэхэшхэлэй, зан заншалай болон соёлын, эрхэтэнэй болон хүдэлмэрийнгөө уялга-нуудта үнэн сэх байлгын жэшээ байгаат.

Зональна, Россин болон уласхороондын олимпиадануда илажа байдаг нураг-шадны республикин багшанаар дээдэд мэргэжлэлтэй байвши ходо гэршэлжэ байдаг. Байгаш ондо бүхын аймагуудаар үнгэр-гэгдээн Бүхэрэссин нэгэдхэмэл гүрэнэй шалгалтын дүнгүүд Буряадай нурагшадай бэлэдхэлэй үндэр хэмжээ баталаа.

Хүүгэдний республикин болон Россин түүрүү вузуудта жэл бүхэндэ амжалаа түгэс орожно, эрхим бэрхээр нурагжа гарадаг. Эдэ бүгэдэ багшанарай оролдолгын, бэлг шадабарин ашаар Буряадай нуралсалай хэмжээн гүрэн дотороо эгэл үндэрнуудэй бэлэдхэлэй үндэр хэмжээ гэрслэнэ.

Таанадай шинидхэгээгүй асуудалнууда олон. Тэдэнэй шинидхэбэрийне ехэнхидээ «нуралсал» гэхэн түрүү үндээн проектийн амжлалтатай бэлүүлгэлтэй холбоонд. Тус проектийн хэмжээндэ республикин 97 түрүү багшада зуу зуу мянган түхэригэй хэмжээндэ федеральна гүрэнэй дэмжэлгэ үзүүлэгднэ, тийхэдэ үшөө 40 багшада тус тустань хорин табан мянган түхэригэй хэмжээндэ республиканска шан ба-риулагдажа юм. Наяхана Буряадай эрхим инновационно 29 нургуулии милион түүригэй хэмжээндэ федеральна грантиуудта хүртөө. Гадна мүнөө жэлдэ республикин хүдее нютагууд болон хотонууд нургуулиин 54 шэнэ автобусоор хангагдахаар хараалгдана. Классай хүтэлбэрийлэгшэд явварын нараахаа салин түлбэрийеэ нэмэлтэ мүнгэ агадаг болоо, бүхыдэе республика дотор багшанарай салин нүүлэй жэлнүүдэгэ хэдэн дахин нэмээ.

Буряадай Правительство, нютаг нютагай түйсэдхэхийн засагай зургаанууд сааша-дашье тус налбарии хүдэлмэри ёнотой хэмдэн оруулхын, багшанарай ажабайдал болон хүдэлмэрийн эрх байдал үндэхөөрь хубилгажа нийжаруулхын тута арга шадалаараа оролдох гэжэ найдуулнаа.

Энэ нийхан үдэртэ та бүгэдэндэ үнэн зурхэнхеэ элүүр энхье, найн нийханийн, жаргал болон гэгээрүүлгын талаар ашаг үрэхэтэй хүдэлмэри хүснэгб!

Буряадай Республикин Президент, Правительствын Түрүүлэгшэ А.В.ПОТАПОВ.

СОЁЛ БОЛОН ИСКУССТВЫН НУРАЛСАЛАЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮНДЭТЭ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД БОЛОН ЗААГШАД!

Буряадай Республикин Соёлы болон олондо мэдээсэлгын хэрэгсэлнүүдэй министерство та бүгэдэниие Багшын үзэрээр - гоё нийхан, досоо уярма, сэдыхэл хүдэлгэмэй нийндэрээр үнэн зурхэнхеэ амаршална!

Энэ үдэртэ ёнотой Багша, нэгэ талаараа дэмбэрэлтэй, хүндэтэй, нүгөө талаараа ех орёө мэргэжлэлтэй эсэш сусашигий хүдэлмэрийлэгшэд тухай үшөө дахин дулаан үнэнүүдэе хэлэнбди.

Таанад, соёлы болон искусствааны нуралсалай эмхи зургаануудай заагшад, республикин болон Россин омогорхол болохо бэлгэдэниие нээжэ хүгжэхэхнэе гадуур искусствааны эди шэдээр хүн зониине гоё нийхантай танилцуулнат, гүрэн түрүнгөө аша тунаада хүсэ шадалаа зориулж патриодуудые хүмүүжүүлнэт.

Хүндэтэ нүхэд, хүн бүхэндэтгэй энэ үдэртэ шэнэ туйлалтануудай, шэнэ мэдэсэнүүдэй, шэнэ амжлалтануудай эхин боложу угз! Элүүр энхэ, баяр, жаргал хүснэгб!

Б.Б.ПРОКОПЬЕВ,
Буряадай Республикин соёлы болон олондо мэдээсэлгын хэрэгсэлнүүдэй министр.

ХҮНДЭТЭ БАГШАНАР, ГЭГЭРЭЛЭЙ ВЕТЕРАНУУД!

Мүнөөдэр таанад бүгэдэ арадай болонон мэргэжлэлтэй нийндэрэө тэмдэглэжэ байнат. Хүн бүхэндэй түрүүшүүнгээ багшыне, дуратай заагшаяа наанажа ябада. Тэдэнэй уншажа, бэшэжэ нургахаа, мэдэсэдэ нонирхол түрүүлэхээ гадна Эхэ орондоо, түрэл гэртээ, гэр бүлэдэе дурлалай хэшээлнүүдэе үгээнэйн түлөө бидэ баяр баясхалантай байдагби.

Багшын ажал орёо, гэбэшье тон шухал болон хүндэтэйдэ тоологодог зандаа. Ургажа ябада үтэнэй хуби занаян - Россин, республикин, хотын ерээдүй ехэнхидээ таанаднаа, хүндэтэ багшанаар, танай мэдэсэнүүдээ, дүй дүршэлнээ, сэсэн ухааннаа, тэсэбэрнээ дуудыадаг.

Улаан-Үдийн нуралсалай налбаридаа дүрбэн мянган шахуу багша хүдэлмэрийдэг. 14-дэх гимназийн, 26, 27, 29, 33, 42, 49-дэх нургуулиудай, 61-дэх

лицейн болон бусад нуралсалай эмхи зургаануудай багшанаар хүмүүжэмэнүүдээ гүнзэг, шанар найтай мэдэсэнүүдээ үгэдэг. 49-дэх нургуулиин биологи болон химиин багша Иван Ионович Коняев, 32-дэх нургуулиин технологийн багша Константин Анатольевич Стрижков болон түүхин багша Григорий Григорьевич Соколов, 60-дэх нургуулиин математикин болон физикин багша Владимир Цыбикжапович Цыренов, Д.Аюшевэй нэрэмжээ хүгжэмэй-гуманитарна лицеин ород хэлэ болон литературын багша Татьяна Федоровна Двойнишникова, «Жэлэй эрхим багша - 2006» гэхэн хотын болон республикин конкурсануудай илаглаа, 60-дэх нургуулиин биологийн багша Игорь Викторович Мородоев болон бусад онсо бэлгитэй хүнүүд, эрхим мэргэжлэлтэд, ёнотой багшанаар гээш.

Багшын гол зорилго - Хүнниие хүмүүжүүлхэ. Хотын нуралсалай бүхын хүдэлмэрийлэгшэдтэ энэ хэрэгтэй үндэр амжлалтуудые туйлахынч хүснэгб. Сэдыхэлэйтнай дулаанай, хүүгэдэй хуби занаянда үнэн зурхэнхеэ наанаагаа зободогийн түлөө баяр баясхаланы хүргэнбди. Хододоо элүүр энхэ, жаргалтай, багшын ажадаа үнэн сэхэ ябаарайгты. Үдэр бүхэнтнай хүүгэдэй мицэрэлээр дүүрэг лэ!

Г.А.АЙДАЕВ,
Улаан-Үд хотын мэр.

ХҮНДЭТЭ БАГШАНАР!

Мэргэжлэлтэй нийндэрэөртнай, багшын үдэрээр үнэн сэдыхэлэй амаршалгануудые тогтоожо абыт!

Бидэ багшанаараа - анхаралтай болон шанга, мэдэсэнүүдээ танилцуулж, ажабайдалай гүн удаа ойлгуулж, түрүүшүүмийн амжлалтуудыа сэхэ хабаатай болон алдуунуудыемий хубаалдадаг байна хүнүүдээ бүхын наанаараа дулааханаар, баяр баясхалантайгаар наанаажа ябахабди. Адха үрээнхеэ таряланай ургадагт, багшын үдэр бүрийн ажалай ашаар үтэн зоний хуби занаян зохёогдоно гээшэл. Багшын байдал хэзээдэшье орёо байгаа. Тиимэнээ эгэл эрхимүүд, хэрэгтэй үнэн сэхэ зон багшар хүдэлдэг.

Хүндэтэ багшанаар, орёо ажалайтнай, сэсэн ухаан болон тэсэбэрнайтнай, нурагшадтаа найдал этигэлэйтнай түлөө та бүгэдэндэ доро дохинобди.

Үнэн зурхэнхеэ элүүр энхье, жаргал, найн нийханийн, бэлгитэй, бэрхэ нурагшадые хүснэгб!

С.Г.МЕЗЕНИН,
Социална политикин талаар
Буряадай Республикин Арадай Хуралай
комитетэй түрүүлэгшэ.

2006
оний
октябриин
5
Четверг
№ 115
(21355)
Намарай
дунда улаагшан
тахяа нарын
13
гарагай
5

АГАТОМУНКУЕЙ комиж

ХҮНДЭТЭ НҮХЭД!

Мэргэжлэлтэй нийндэрээр -
Багшын үдэрээр үнэн зурхэнхеэ болон эгээл дулаахан амаршалгануудые тогтоогыт! Намар бүхэндэ ойссо хүндэтгэйтэй, баяр баясхалантайгаар тэмдэглэдэг нийндэр хүрэжэ ерэбэ. Бидэ булаа хүүгэдэй байгаабди, нургуулида нураабди. Хүн бүхэндэй дуратай багша бии. Тэдэнэй олонхинь бидэнэй зүрхэ сэдыхэлдэ мур сараа үлөөгөө, мэргэжэл шэлэлгэдэ, ажабайдалайнгаа зам ололго нулөөлөө. Тиимэнээ энэ нийндэр бүгэдмийнай, ниитин гэж тоологодог.

Мүнөө гурэн доторнай нуралсал хадаа гурэнэй политикин гол шэгэлнүүдэй нэгэн болонхой. Нуралсалай нилээд ехэ арга шадалтай Буряадай Республика Россин регионуудай дунда түрүү нууринуудай нэгье эзлэнэ. Буряадай нургуулиуда хүүгэдээ тэйсэ нийдэмээгээрээ үниннэе хойши суурханхай. нурагша бүхэн дэлгэр сэдыхэлэйтнай, дуранйтнай, тэсэбэрнайтнай хубиин шэнгэнхэй. Буряадай хуби занаян танай гарта.

Мүнөөнэй орёо сагта танай ажал онсо удаа шанартай болонхой, мүнөө чөйн олонийн шийдхэгдээгүй асуудалтуудые туйлахынч хүснэгб. Сэдыхэлэйтнай дулаанай, хүүгэдэй хуби занаянда үнэн зурхэнхеэ наанаагаа зободогийн түлөө таанадтаа доро дохинобди. Хүшэр хүндэшье наана, таанад залуушуудлаа наин жэшээ харуулнат. Нурагшад эрдэм мэдэсэстэй болохоюу гадна танай наин наанаанхаа, сэхэ сэбэр занхаа, хүнниие хайлралаа сэдыхэлээ хубаалдана.

Элүүр энхэ, найн нийханийн, аша туынетай харюулхаар нурагшадые, Буряадай, Россин аша тунаада шэнэ амжлалтуудые хүснэгб!

В.КУЗНЕЦОВ,
депутат, РФ-гэй Федеральна
Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын
Уласхороондын хэрэгүүдэй
талаар комитетэй түрүүлэгшэ,
«Единая Россия»
фракциин гэшүүн.

Октябрин 5 - Багшин үдэр

БАГШАНАРАЙ һАНААН ШАБИНАРТАА

Багшин ажал хүндэшье haas, хүндэтэй. Хэдэн олон хүүтэдэй урда бээз зээн бариж, үхибүүн бүхэндэ тэгшэ адляар хандажа, эрдэм мэдэсэ олгохо хэрэг хариусалга ехэтэй бишүү. Багшин нэрэ үндэр дээр 24 жэлэй туршада абажа ябанан Ивалгын дунда нургуулиин буряад хэлэ болон литературын багша Мэдэгма Бабасановна БАДМАЦЫБИКОВА тухай олон тоото шабинарын ходдоо дулаанаар дурсадаг байха.

Дүршэл ехэтэй нургагша Ивалгын аймагай багшанарай методическа нэгэдэл нилээн олон жэлдэ хүтэлбэрийн габьяатай. Мунөөшье залуу багшанартай дүршлэвэрэе хубаалдан, алдуу эндүүнүүдэн сэхэхэлдэг, сэнтэй нургаал заабарий үгэдэг байха юм.

Мэдэгма Бабасановна түрэхэн иютагайнгаа нургуулида хүдэлжэх эхилхынгээ урда тээ Сэлэнгын аймагай Ноёнхон дунда нургуулида багшалдан. Ушее урид Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэх нургуул түгэсэнэн байна.

Республикин нуралсалда оруулсан габьяагай түлөө «нуралсалай отличник» гэжэ

нэрэ зэргэдэх хүртээн юм. Республикин болон аймагай хэмжээнэй грамотануудын тоолошогүй олон ааб даа. Илангаяа 1998 ондо аймагай эрхим багша шэлэлгын мүрүсөөндэ оролцож түрүүлжэн тухайн тэмдэглэхэ шухала. Удаан 2000 ондо республикин хэмжээндэ эмхицхэгдэнэ эрхим багшын элирүүлгын мүрүсөөндэ лауреадай нэрэ зэргэ абанан юм.

Мэдэгма Бабасановнагай нурагшад аймагай болон республикин олимпиаданууда эрдэм мэдэсээрэх ходо шалгаржа, түрүүшүүлэй тоодо ородогын багшын дүршэл эхэтэй гэршэлнэ бишүү.

Шабинарайнгаа нургуулияа

түгэсөөд бээз даанан харгыда гарахаданьшье, ходо тэдээн тухайгаа һанаатаа боложо, ажабайдалаарын нонирхожо байдагын энэрхы зөвлэн эжэ мэтээр хандадаг ёнотой багшын жэшээ болно.

Мэргжэлтэй һайндэрөөр сут хамта хүдэлдэг багшанарыны, олон түмэн шабинарын багшаяа хани халуунаар амаршална.

Нүүлэй үедэ багшын ажал дэмжэхэ, нуралж шанар дээшэлүүлжэ талаар гүрэн түрэ нилээд анхаралаа табижка эхилхенин һайшаалтай. Энэ ушараар урид хэдьшиг хүндэ сагта ажалдаа үнэн сэхэ байран багшанарай урдаадор дохимоор. М.Б.Бадмацыбиковагай һайнай нүхэр Владимир Бальжирович Ивалгын аграрна техникийн инженер-механик мун. Эдэ хоёр эбтэй зетэй, һайхан харилсаатай, бата байдалтай гэр бүлэ. Митаб хүбүүниний айл болонхой, хоёр хүбүүтэй, эжэ, абаая эльгээн баясуулж байдал.

Ивалгын аймагай буряад хэлэ ба литературын багшанарай бүлгэм.

АМЕРИКЫН һУРГУУЛИ МАНАЙХИАА ОНДООХОН ДАА!

Хотын 3-дахи лингвистическэ нургуулида эрдэмий болон методикин талаар завучаар ажаллагша Лариса Никитична Цыденова һаяхан американска Хантсвиль хото ошоод ерэбэ. Харанан, нонирхоненоо тэрэ манай үншагшадта хөөржэ угэбэ.

нуралсалай ябаса компьютер соо оруулагданхай гээд хэлэлтэй. Багшин жэлэй салин 35-40 мяняган доллар. Салингаа багша нарын эхиндэ абана, али угы haas, хоёр долоон хоногий удаа абадаг заншалтай. Багшин мэргжэлтэй болохын тул коллеж болон университедтэ

түгэсөөд бээз даанан харгыда гарахаданьшье, ходо тэдээн тухайгаа һанаатаа боложо, ажабайдалаарын нонирхожо байдагын энэрхы зөвлэн эжэ мэтээр хандадаг ёнотой багшын жэшээ болно.

«Багша - багшанарта» гэхэн тус программада Rossi шадархаа 700 хүн хабаадаа. Тэдэнэй 24-нийн Америкэ ошоо аргатай болоюм. Февраль нарада бултадаа Санкт-Петербургдаа сугларжа, Вашингтон зорибобид. Алабама штатай Хантсвиль хотын университедэй лекциинүүдэш шагнажа, сүлөө сагтаа олон нонирхолтой газарнуудаар ябажа, хараабди. Космическа болон ракетн туб (NASA), хотын эмшэлэлгын газар, полицейскэ участок гэхэ мэтэ газарнуудаар ябажа, хоёл нонирхоо хүм.

Америкэдэ багша үдэр бури 7 часай туршада ажаллана. Бүхын

нуража болохо, тиин нуралсаа дүүргээд, заал haas штатай экзамен гараха ёнотой юм. Тэрэнь 110 долларой болоно. Багшалха арга үгэдэг лицензи 20 долларто юм. Имэл байнал даа Америкэдэ багшын ажал.

Лариса Никитична Цыденовагай хэлэхээр, тэдэнэй нургуулини олон багшанар элдэб программануудаар хари түрэн ошоод ерэжэл байдал. Энээн тухайн хожом хөөрэхбэд.

Янжама ЖАПОВА.

ФОТО-ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Лариса Никитична Цыденова Америкэдэ.

Волода хуряахайтай
Амар мэндэ нуугыт даа!

Амаршалагшад:
Дашиевтанай,
Бадмацыреновтэнэй,
Глазковтоной,
Дашидондоковтоной
гэр бүлэнүүд.

Амаршалад

Алтан ойн баяраар
Амаршалгын үреэл
зориулнааби:
Улгэн һайхан тоонтоо
Үргэмжэтэй ябагты,
Залгаа олон жэлнүүдэг

Заяатайхан ябагты.
Юртэмсын гурбан
зөөлнөөр

Ури бээдээ үргүүлжэ,
Аша гушанараа тойруулжа,
Сарюун зандаа ябажа,
Сэдьхэлдээ сэсэгтэй,
сагаан һанаатай
Хайрата хани нүхэртээ,

делегаци хаража, мүн лэ баярлааб.

- Олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэнүүдтэ Алтан-Булаг нууринай дэргэдэ нээмэл худалдаа наймаанай-економийческа зоно байгууллаа тухай нилээд хэлэгдээ. Энээн тухай танай һанамжа.

- Хүршэ гүрэнүүд болох Россин, Хитадай болон Монголой Гадаадын хэрэгүүдээр министрствэнүүдэй Департаментийн удай директориуд Эрхүү хотодо сентябрин эхээр сугларжа, консультаци үнгэргэнэй байна. Тэндэ Монголой Департаментын директор Аюргзана-гуй Алтан-Булагай дэргэдэ худалдаа наймаанай нээмэл зонын түсэйтэй танилцуулаа. Хоёр гүрэндэ олзо оршотой зоно эмхицхэлгээд Росси арга шадалаараа болох гэжэ мэдээж.

Сарюуна ЭРДЫННЕЕВА.
Авторий фото-зураг.

Росси-Монголой харилсаан

ХОЛБООГОО УЛАМ

хэшээл үзэгдэнэб гэжэ элирүүлхэ шухала. 1920 онноо эхитэй баян түүхэтэй Хяагтын хилын отрядай ажал хэрүүдэлт танилсаба. Энэ ушараар хөөрэлдээ эмхицхээн байнаад. - Хилын харуул хүрээнэйтнай гол зорилго.

- Байгана оной эсэстээ Россин Президент Владимир Путин Монголой Президент Энхбаяртай уулзахаар тусэблэнхэй.

Энэ хэрэгтэ хоёр талын хилын

отрядуудай үүргэ аргагүй ехэ.

Тиймэнээ бэлдэлээ хэр зэргэ

хяагдсанаб гэжэ сэгнэхэ

хүрэхэ гэжэ шийдээн байнаад.

Зөргэлжэ нуугаа хоёр гүрэнүүдэй хоорондохи холбоо

харилсаа бэлүүлгээ хабаадааг

гүрэнэй хилын харуулдаа

гол анхарал хандуулгандана

гээшээ. Энэ холбоо улам дээшлүүлхэ гэхэдэ, ямар бэр-

ҮРГЭДХЭХЭ

журам байгуулхадаа, гол түлэб элдэб эсийн харилсаануудаа хаад торолто ушаруулхагүй гэжэ оролдох шухала. Хилэ, тамуужан албан, хүн зоной ошолго ерэлгэнэе хүтэлбэрилдэг албан аргагүй ехэ үүргэнүүдтэй.

- Энэ харилсаа байгуулгадаа Буряадта ямар үүргэ даалгагданаб?

- Гол шухала үүргэ даалгагдана Юуб гэхэдэ, хүршэнэрэй уни сайгай заншалта хани барисаан байна ха юм. Би наяханаа Буряад Республикин Правительствын Түрүүлэгчийн орлогшо И.М. Егоров түрүүтэй Буряадай делегаци Улаан-Баатарта угтаан байнаад. Монгол гүрэнтэй холбоо харилсаан гол түлэб тамуужанай хүтэлбэрилтэй нягта холбоогийн тусийн хэлсээбди. Тийхэдэ Улаан-Үдээтийн андаа нүхэдэй холбоо тогтоонон Эрдэнэт хотын 300 жэлэй ойн баярта Буряадай

5.10.2006

БУРЯД ГАЗАА

№115 (21355)

Дүхэриг

4

№39 (495)

ДАХИЧ ЧУЛЗАТАРАА. «СИБИРСКИЙ ТРАНЗИТ»!

VI регионууд хоорондын театральнаа фестиваль баярай оршон байдалдаа түгэсбээ.

«АГУУЕХЭ НУУРАЙ ХАЖУУДА АГУУЕХЭ ХҮНҮҮД ТҮРЭДЭГ...»

Гэжэ хэлээн «Сибирское соглашение» гэхэн уласхоорондын эблэлэй дэргэдэхий соёлы болон олондо мэдээсэл тараадаа хэрэгслэлийдэй ажлаараа харилсадаг департаментын директор И.Н.Решетниковэй угэнүүд республикын нийтийн Арадай Хуралда угнгэрэгдэхэн уулзалаа дээрэ хэлэгдэж, досоомнай баяр, омогорхол түрүүлжэн байна.

«Агуухэх нуурай эрьедэбүхы Россияда мэдээжэ, талаан бэлгитэй драматург Степан Лобозеровтой уулзаади. Танай театрнуудай хүтэлбэрилгэшдэ зохиохы ажлай өөрийн онсо ольютой, бүхы зонтны номуудые уншаха дуратай байна. «Ульгэр» театртнай «Алтан баг» гэхэн Бүхээрэссин шан абаа. Эдэ бүгэдэ республикин хүтэлбэрийн соёл, искусство хүгжөөлгэдэ гол анхаралтай, аша тува хүргэдэг байные гэршэлнэ гээшэ... Тийхэдэ соёлы министртнай ехэхүсэл ордодолгоюн зориулна, өөрөө бэрхэ политик, экономист байна...», - гэхэн үндэр сэгнэлээ Игорь Николаевич энэ фестиваль Буряадта анха түрүүшүүхиесэдээдэхэмжээндэ угнгэрэгжэ байсан эмхидхэгшдэгэ гэршилжэн юм.

Эн уулзалгые эмхидхээн республикин нийтийн Арадай Хуралай Түрүүлэтийн орлогшо Ф.П.Ботоевагай хэлэхээр, соёлшодые, искусству хүдэлмэрилгэшдэ, соёлы эмхинүүдье ийн түрүүн мүнгэ зөврөр хангаха асуудал гол шухала гэжэ ойлгонон энэ зарлалай депутатууд соёл,

искусство, библиотекын худамэри, музейнүүд тухай олон хуулинуудые баталаа. «Бүхы Rossi соо бэлгитэй зон олон, зүгөөр тэднээнийнай салингаар, гэр байраар хангаха шухала. Эдэ асуудалнуудые шийдхээгүйдээ, хүн зоний тоо олошоруулха, хүүгэд олонгой болгохо асуудалнуудые шийдхээгүйди. Мүнөө үедэ ном уншаха зон олон, зүгөөр ямаршье компьютер ном нэлгэж шадахагүй бишүү гэжэ наанадагби. Хоморой инструмент гүүлэдэг морин хуурай аялагда дуратайбай», - гэжэ Файна Павловна онсолбо.

Арадай ёх заншал, хэлэ бэшгэ, хоморой инструментын Монголио жэшээ аван хүгжөөхэ ёнгойтбдэ гэжэ Бүгэдэ буряадуудай үндэхэн соёл хүгжөөхэ хүдэлвээнэй президент Г.Н.Манжуев тэмдэглэхэн байна. Театрнуудай хүгжэлтэдэ, хани нүхэсэлдэ, дүй дүрхэлээ хубалсалгдаа үзүүлэвтэй тус фестивалие өхүдэх шаардтай, зүгөөр бүхы талаана мүнгөөр хангалаа, дэмжэлгэ хэрэгтэй гэжэ Х.Намсараевий нэрэмжэтэ буряад драмын академическе театрай директор Д.Н.Сультиков хэлэхэн юм.

Бүхы журналистнуудаа, энэ уулзалаа хабаадагшада үндэцтэдэг бэлгүүд баруулагдаа.

ЭРХИМ БЭЛИГТЭН ЭЛИРБЭ

«Сибирский транзит» фестивалии эгээл түрүүшүүн үдэр түрэл арадаагаа түүхээ чеыен үзүүлэхэн буряад зонтой, илангаяа хори буряадуудай омогорхол болонон Д.Эрдненеевий «Бальжин хатан» эндэ түрүүлжэн байна. Хуушан сагай орёо зүйдэлтэй, түүхын онсо гол шэгэлэлтэй энэ зүжэг фестивалие шэмзгээбэ. Гол рольнуудые гүйсэдхэхэн бэлгитэй артистнууд шалгарба. Тэдэнэй дундаа суурхайсан Бүгүй

хан - Содном Хажитов (эрхим эрэхүнэй рол), Бальжин хатан (Дарима Лубсанова), Баярто Ендонов (Дай-Хун) болон бусад эрхим наадаараа илгараа. Буряадын хүйтэн зал соо түрүүшүүн үдэр хүнэй досоо нааран гаралаа, дулаан болгобо. Энээн зутгэй.

«Бээ бээс гамнаа, нюатагаа үргэе, үндэхэн зоноо дэмжжэ, аршалая!» гэхэн хүсэл зорилготой, ханаа сэдыхэлтэй буряад зоной үргэн сэдыхэлэе, эрмэлзэл зоригые буряад майхид үндэр хэмжээндэ харуулаа, зүрхэ сэдыхэлэлемнай уяруулаа. Зүгөөр энэ түүхэ, энэ зүжэг гансал буряад зондо дутэ бэшэ гү гэжэ наанахаар байгаа.

Кемеровын «Банкрот» гэхэн зүжэгтээ Россин габьяата артист Виктор Мирошниченко, Липочкин ролдко наадаан Кристина Мирошниченко, Подхалюзин болонон Михаил Быков гэгшэд бэрхээр наадаа. «А зори здесь тихие...» (Абакан), «Завтра была война» (Иркутск) гэхэн зүжэгтэй дайнай хуудаануудые нээгээ. Манай буряадынхайдай табиан Геннадий Башкуев «С.С.С.Р.» баал эндэ шалгарха юн.

Бүхы журналистнуудаа, энэ уулзалаа хабаадагшада үндэцтэдэг бэлгүүд баруулагдаа.

«Ричард III» (Томск), «Тартиоф» (Новосибирск) зүжэгтэй, тийхэдэ «Король умирает» (Омск) гэхэн зүжэгтэй үндэрөөр сэгнэнэбди гэжэ бэлгитэй артистнууд Нина Токуренова, Людмила Дугарова, Нина Вершинина гэгшэд хэлэх нэн. Баярт, «Сибирский транзит-2006» гэхэн VI регионууда хоорондын театральнаа фестиваль! Дахин уулзатараа, зохиохы харилсаатай нүхэд!

Бэлгима ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: фестивальда хабаадаан зүжэгтэй үзэдэлнүүд.

Радна-Нима БАЗАРОБАЙ
фото.

ПОЗДРАВЛЯЕМ ЛАУРЕАТОВ ФЕСТИВАЛЯ

Итак, «Сибирский транзит-2006» достиг финиша. 2 октября состоялась итоговая пресс-конференция, а вслед за ней - торжественное закрытие, начавшееся, как и неделю назад, на площади перед театром бурятской драмы и продолжившееся внутри здания, где были оглашены итоги.

ПРЕМИЮ «За создание лучшего спектакля-ансамбля» жюри присудило спектаклю «Тартиоф» Ж.Б. Мольера Новосибирского театра «Красный факел». Премию «За лучшую режиссиру» получил Вячеслав Кокорин за спектакль «Король умирает» Эжене Ионеско Омского академического драмтеатра. Художник Алексей Паненков поощрён за лучшую scenicографию в спектакле Том-

ского драмтеатра. «Лучшей мужской ролью» признано исполнение Михаилом Окуневым роли Беранже I в уже отмеченном выше спектакле Омского академического театра драмы. Премии «Новация» удостоился спектакль «Калека с острова Инишмаан» Томского областного театра драмы. Премии «Алтаргана» - «Надежда» присудили Татьяне Антоновой за дебют в роли Лизы Бричкиной

в спектакле «А зори здесь тихие...» в Русском драмтеатре им. Лермонтова г. Абакана. Среди бурятских артистов отмечены премиями Содном Хажитов за исполнение роли Бубэй Хана в спектакле «Бальжин Хатан» театра бурятской драмы - «Алтаргана» - «За честь и достоинство», и Сергей Панков за роль Фирса в спектакле «Вишневый сад» Русского драматического театра им. Бестужева «За лучшую мужскую роль второго плана».

Подробный репортаж о заключительном дне фестиваля читайте в последующих номерах. Николай БАДМАРИНЧИНОВ. Фото Радна-Нимы БАЗАРОБА.

Во время итоговой пресс-конференции.

Аха нютагай нонинууд

ТОО БУРИДХЭЛГЭ ТОДО ДАА

Бүхэроссын хүдөө ажажын тоо буридхэлгийн хоёрдохи шата эдэ үдэрнүүдтэй үнгэрэгэдэжэ байна. Одоошье энэ хэрэг Ахын аймаг хүрэж

ербээ. Юуб гэхэдээ, хүндэ хүшэр байгаалитай газарнуудта хоёрдохи шата болоно башуу.

Холо ойгур, хүрэхеэр хүндэ газарнуудаар ябажа, үхэр малай, техникин тоо буридхэнэ. Ахын аймагта холуур байрлаан гүүртэ, хубин ажажынууд олон юм. Тэээндэ хүрэхын түлөө хэдэн үдэр хэрэгтэй, нэгээ бэшэ нуугаад ябажаан техникээс энэ ажал ябуулагшад һэлгэнэ. УАЗ, «Урал» түхэлэй автомашинууд, вездеход, морин хэрэглэгдэнэ. Хэрэгтэй хаа, вертолеодоршье хүрэхбди гээд тээ энээхилнэ. Тиймээс Буряадай статистикин хороонд Ахын аймагта тоо буридхэлэй асуудалаар түлөөлэгшэ Хэшэгтэй Мандауевай хүтэлбэри дорож ажаллаан тоо буридхэгшэдээ тэмдэглэмээр.

- һүүлэй мэдээгээр манай Ахада 14 гараа мянган толгой эбэртэ мал тоолгодон. Тэрээн сооноонын һарлаг малний 4323 толгой гэжэ тоотой. 2900 гарарат толгой хонин бии гээш. Тийхэдэ, адуунаймнай тоо 3 мянга гарана, - гээд, аймагай хүдөө ажажын управление даагша Булыт Балданов хэлэнэ. Үнхөөрөө, эндэ хэды үхэр мал

байхые тоо буридхэл харуулха.

Анхандаа хийшо Ахын улад зон нарлаг, хайнагаа хараад ажануудаг гээшэ. Үблэй сагта даарадагтуй ута ноохотой эдэ малнууд өөхнэдээ хоол бэдэржэ ошодог юм. һарлаг, хайнагууд анха түрүүшүүнхиеэ тоо буридхэлэй дансанууд соо оруулагдаха. Энэ ажалнаа болохо, гүрэнэй тэдхэмжэ хэр ехэр угтэхэб гэжэ мэдэгдэхэ. Мүн тишидэ хүдөө ажажын талаар үндэхэтэнэй проект дотор оруулагдажа магадгүй.

ҮНДЭР НАНАТАЙ нОЁД ТААБАЙ

Үндэр Аха нютагта хэдэн мянган жэлнүүд соо нөёд угсаатан ажануудаг юм. Үүлэй хэдэн жэл соо энэ угайхид олоной анхарал доро байгаа. Ушар гэхэдэ, тэээнэй уг залгамжалан дамжуулан түүхэ домогууд, бэшэг, ёх заншал шэнээр нэргэгэдэжэ эхилэн байна. Эгээл эдниние залуу үетэндэ дамжуулха үндэр нанатан үсөөрнэ.

Владимир Сындеевич Сонопов аха захатанай нэгэн болоно. Нохой жэлтэй Владимир Сындеевич 73 наа сагаалаашье үз, уг гарбалаа бэрхээр мэдэнэ. «Нөёд үз, шатан турбан ех отог боложо хубаардаг үз. Би өөрөө хаатд нөёдий нэгэн болоноб. Үгнай Элшэрхээ абаад, Хадалхай хүрэгтэр ажануужа, үхэр малаа, сагаагаа адуулжа нуугтаа бэлэй», - гээд Владимир Сындеевич хонирхолтойгоор хөөрэнэ.

ТОО БАРИМТА

Нуралсалай шэнэ жэл 118 багша болон 940 нурагшад эхилэн байна. . .

Аймаг дотор 358 хүн 60 наа гараад ябана. Үндэр нанатай шуулдаа эдэ үдэрнүүдтэй гол анхарал хандуулагдаа. Аймагай хүтэлбэрилэгшэд амаршалаа, олон хэмжээ ябуулганууд үнгэрэгддэе. . .

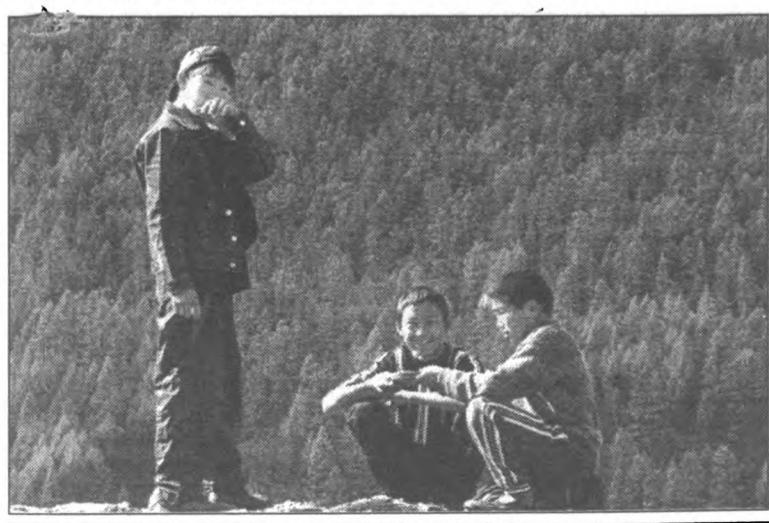
2005 ондо наа гүйсөөгүй хүүгэдэй реабилитационно түбтэ 117 үхижүүд байжа гараа. Тийхэдэ 30 үхижүүд хүршэ Түнхэнэй аймагаа эльгээдээ. Харин мүнөө жэл түбтэ гэр бүлүн хүмүүжүүлгүүн 5 бүлэг хабаадуулагдаба. . .

Хура бороотой үедэ Аха гол эрьеэнэй гарашадаг гээшэ. Ехэ

үнандаа аймагайнгаа түб хамгаалха гэхэн зорилготойгоор дамба баригдажа байна. Жэлэй дүүрэгтэй хүсэд ажал түгэсэх ю.

Балакта үүрингэндэ ажануудаг дайнаай ба ажалай ветеран Гончик Морхоеевич Базаровта «Ахын аймагай хүндэтэ эрхэтэн» гэхэн тусхай тэмдэг барюулагдаба. . .

Ахын аймагай ажажынууд үбнэ хурялгаяа дүүрэгэд байна. Үргэн тала дайдагуйнээ болох, Ахада үбнэ багаар агадаа юм. Хэдээ тийгэбэшье, энэнь хүрэөд байдаг. Хүдөө ажажын таагыг даагша Булат Балдановай хэлэнээр, энэ жэл нёдононхийнбо 60 процентээр үбнэн ехээр абтаяа.

ХҮНДЭТЭ ЭРХЭТЭНЭЙ НЭРЭ ЗЭРГЭТЭЙ

Ахада «Аймагай» хүндэтэ эрхэтэн» гэхэн нэрэ зэрэгэ 90-ээд онуудаар тогтоогдоо үн. наяны үдэрнүүдтэй дайнай болон ажалай ветеран Гончик Морхоеевич Базаровта энэ хүндэтэ нэрэ зэрэг олгогдого.

Гончик Морхоеевич Балагта үүрингэндэ аш ахуун Жаргалтай байдаг. Мүнөө жэл 91 нанатай болон анхаралай ветеран Гончик Морхоеевич Базаровта зам тон багаахаа эхилэн юм. Тэрэ үеийн үхижүүдтэй адий мал адууянаа хараа, түрэлидтэй түнхэнэй. 1937 ондо хашалган хамалганд абаан. Улаан-Үдэн, Новосибирскын, Биробиджанай, Кемеровын, Доодо Тагилай түрмэнүүдтэй 8 жэлэй хугасаа соо ябахадаа, эдэб ажалнуудын хэлэн. 1946 ондо гэртээ бусажа, нанатайнгаа амаралтада гарратараа түрэл колхоздоо хүдэлэв.

1956 ондо Базаровай гэр бүлээд Гончик Морхоеевич зэмэгүй байгаад, түрмэдэ ябаа гэхэн мэдээсэл ерээ. 1959 ондо Ажалай Улаан Тугай ордоноор тэрэ шагнагдадаа.

Хаанаанье хүдэлхэдээ, Гончик Морхоеевич Базаров бэрхэ талаанын бээз харуулжа ябаа. Хэдээ үндэр наа дабаашье хаа, тэрэ гэртэ-газахи ажалаа хэлэн зандаа.

ХҮНГАЛТАДА ГУРБАН ХҮН ХАБААДАХА

Ахын аймагай захиргаанай толгойлогшо байнаан Дамбинима САМБУЕВ Улаан-Үдэдэ медицинскэ страхованийн федеральнаа бүлэгэй директорэр томилогдоо. Тиймээс октябрьин 8-да аймагай захиргаанай толгойлогшын хүнгальта болохонь.

Энэ хүнгальтадаа гурбан хүн канцлерадаар буридхэн абаад байна. Үүлэй үедэ захиргаанай толгойлогшын уялгануудые дүүрэгэшэ Байр Балданов, Орлигий дунда нургуулин директор Байр Шарастепанов, Роспотребнадзорийн Кабанскын территориальнаа таагай даргын орлогшо Нима Дабаев гэгшэдэй нэрэнүүд бүллөтень соо оруулагдаха.

Октябрьин 8-да Ахын улад зон аймагайнгаа толгойлогшын хүнгальта юм.

Тус хуудаа Борис БАЛДАНОВ бэлдээ. Авторийн фото-зурагууд.

ЭРХИМ

БАГШАНАРАЙ ТООДО

«Нуралсал» гэхэн Үндэхэнтэнэй проект

гүрэн доторний

хаа ханаагүй

эдэбхитэйгээр

бээлүүлэгдэжэ

байнхай. Тус

хэмжээ ябуул-

гатай дашары-

дуулан, Буряад

Республикаа эгээл эрхим багшанар

элирүүлэгдээ. Тэрэ тоодо Орлигий

дунда нургуулиин ород хэлэ ба

литературын багша Виктория Юрьевна

Аюшинова оролсоо.

Виктория Юрьевна 1976 ондо Доржи Банзаровой нэрэмжээ багшанарай дээдэ нургуулии дүүргээд, 30 жэлэй хугасаа соо түрэл Орлигийнгээ нургуулида хүдэлэн. Ажалайн дэбтэр соо оройдоол ажалай нэгэ хаяг бэшэгдэнхэй.

Түрүү багшанарай нэгэн Виктория Юрьевна ажалдаа шэнэ технологи хэрэглэн, хэшээнүүдээ ябуулдаг. Мүн бэрхэ багшанарай шэнжэлгын ажалнаа эгээл хэрэгтэй юмынен хадуун абажа, нурагшадтаа дамжуулха гэжэ ородноо.

- Манай Орлиг тосхондо ганса буряад тоёд угсаатан ажануунаа башуу. Ордууд тон үсөөн. Тиймээс нурагшадтаа ород аман ба бэшэмэл хэлэлгэ хүгжээлэгдэ гол анхаралаа хандуулнаади. Энэми яналаа үйн болоно гэжэ наананаб. Юуб гэхэдэ, манай нургуулии дүүргэгээд ямаршье дээдэ нургуулида нурхадаа, бээз харуулжа шадана, - гээд Виктория Юрьевна омогорхон хөөрэнэ.

Ерэхэ жэл Виктория Юрьевнагай гархаа үшөө нэгэ бүлэг үхижүүд наанай хүнгэн бэшэ харгыдаа гарахань. «Минии 11-дэхи класстаа 14 хүбүүд, басагад нурана. Эдэмни биолого-химическэ түхэлэй гимназийческэ класс юм. Нэгэ шабиими Буряадай гүрэнэй университэдий химическэ факультэдэй оюутан болонхой», - гээд Виктория Юрьевна хөөрэнэ.

Бэрхэ багшада үшөө ехэ амжалта хүсэе.

УНШАХАДАА БЭРХЭНҮҮД

Орлигий дунда нургуулиин нурагшад номийн сан оржо, ном бэрхээр уншадаг юм. Энээни тээдэ наякан гэршэлбэ.

«Ном - замда» гэхэн литературно-театральна марагоной үедэ эндэхи үхижүүдтэй олон айлшад буужа, «Читай-город» руу аяншалга хэбэ. Орлигий эдир уншагшад өөхэдэн хүсөөр элдэб онтохонуудай гол хабаадагшадай үгэнүүдээр суг нурадаг нүхэдээрөө уулзаба. Багахан баагтай Бата, доктор Айболит, почтальон Печкин суглагшадые ходи ном уншажа байхыен уралба.

Удаан-Үдэн айлшад һонирхолтой конкурс, викторинануудые үнгэрэгбэ. Эгээл эндэ асуудал бүхэндэ нурагшад хүсэд харуусажа шадаад, олонийн гайхуулаа. Эгээл иимэ бэрхэ үри хүүгэдэе хүмүүжүүлдэг нургуулии түрүүшүүлэй дунда ябангүй яахаб. Тус нургуули тухай дэлгэрэнгы материал удаадахи дугаарнуудтаа үтэхэ.

Баргажан голдоо Яарагта - юрын лэ багахан буряад тосхон. Эндэ имагтал буряад яхатан хэр угхаа малаа үдхөөд, талхаян ургуулаад, амгалан тайбан, эбтэй зэтэй ажанаудаг.

Баргажан мурэнэй эрьеэр зубшаан элдин хонгор тала нэмжинэ. Хойтуурьн байсатаа Баргажан шобогор үндэр хаданууд ургэлжинэ, урдуурьн Баргажан мурэнэй наалаатан гол горходууд, нур сууринийд ушарна. Узэсхэлэн наихан байгаалин үршөөлөөр үндүүн Яарагта нютагний мунөө бухы Rossi соо мэдээж болошбо.

Юуб гэхэдэ, хоёр жэлэй саанаханаа ехэхонин үйлэхэрэг ушарба. Нютагай modo бэлдээшэд үдхэн нархатаа ой соо шулуун дээрэх хүнэй дүрсэ обёөршобод. Хараандадаа залд гээд, дары саг соо Хамба-лама Дамба Аюшеевые залажаасарбад.

«Шулуван дээртнай Янжима бурханай дүрсэ зураатай байна», - гэжэ Хамба-лама харааар тодоруулба. Тийгэжэ энэ жэлэй май нарада Янжима бурхандаа субарга, гэр байрануудые Баргажанай аймагай ажалшад түргэн саг соо бодхообо.

Янжима бурханда зориулагданай наир наадан үргэнөөр үнгэрэгдэбэ. Иимэ буюнтай, бурхантай нютагхаа алдар солотой хүнүүдэй гаранаанини дамжагтуй. Мунөө Яарагта нютаг тухай бэшихэдээ, эгээ түрүүлэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууех дайнай баатар Гуржап Ванюшкеевич Очировнаа эхилхэмни.

Г.В. Очиров

Г.В. Очиров 1905 ондо Яарагтадаа үгүйтэй түмэршэ дархан Ванюшкин Очировай бүлэд түрэнэн.

Нютагайнгаа нургуули дүүргээд, 1927 ондо худалдамшигийн таряашанай красноармеецээ эхилээд, батальоной командир, партизанска отрядай, бригадын командир-капитан болотороо ургаа.

Улаан-Үдэн Дээдэ-Онгостойдо Буркавдивизиондо Гуржап Очиров алба хэжэ, сэргэй болон политическэ талаар хайн мэргжэлтэй болобо.

Буркавдивизионой командир ябаян КПСС-эй Буряадай обком партиин лектор, полковник Иннокентий Матвеевич

12. ЯАРАГТА

оло дахин Уланхаандаа лекци уншахадаа, иигэж хэлэдэг нэн: «Танай Баргажан голой Гуржап Очиров, Ярба Доржиев, Бадма Яковлев хүдөөнөө өрэшэдээ хурса нуралсаараа, воених хэрэг шудалхаарааше онсо шалгардаг нэн», - гэжэ хэлэхэдэн, бидэнэр баясадаг нэмдэ.

1929 он. Алас-Дурнада КВЖД-дэх хитадууд болон белогвардеецүүд хамтараад, совет гүрэндэ гэнтийн добтолго эхилбэ. Энэ байлдаанда Советск Правительствын захирагтаар Улаан-Үдэн Буркавдивизионой сэргэшэд хабааджа, генерал Ляйн армиие дурдажуулалсахаа дурдажуул олошорш.

Энэ байлдаанда Гуржап Очиров тусгаар баатаршалга гаранаанынгаа түлөө Улаан Түгээдээн томо партизанска бригада Гуржап Очиров бүридхэбэ.

Тус бригада фронтын ара

талаад немецүүдтэй туйлай ехэх хохидол ушаруулдаг болобо. Нэгээ жэшээ дурдахуу. 1941 оний август нарада Преображенск нууринда гэнтийн добтолгоор 230 немецүүдэв хюдаад, 17 подвода, хэдэн мянгаад автомат, миномет, винтовко буляажа аваба. Демидово-Велинск, Демидово-Духовщина гэнэн Витебск хото ошоон түмэр харыг, хүүргэнүүдэв хамна сохиже, немецүүдэй урагшаа добтолгые хаатуулба.

З жээ соо Гуржап Очировай партизанска бригада «Осипов» гэжэ худал нэрээр оло дахин «Правда» газетэдэ маттуулаа.

1942 ондо Г.В. Очировай хүтэлбэрилдэг партизанска бригада дайсандаа туйлай ехэх хохидол ушарууланынгаа түлөө Гуржап Ванюшкеевич Ленинэй орденоор шагнагдаба.

Калининска фронтын 4-дэхи шанга сохильтын стрелково батальоний командр, капитан Г.В. Очиров Берлин хүрээтэр эрэлхэг зоригтойгоор дайласажа, Илалта туйлалсанадаа солотой.

Партизанска бригадын комиссар Никита Четвериков дайтай болон ара талын ветерануудай Республикаанска совдэтийнээ бэшэнэ: «Гуржап Очиров тон түргөөр зүбшидхэбэри авадаг, партизан бүхэдээ зорилготабижа шададаг, дайсанай оршон тойронхи байдал, дайсанай хүсэ тамир хайн мэдэдэг, манай тон хүндэдэг командр байгаа».

Г. Очировай партизанска ара нэрэн «Осипович» байнаа. «Осиповичын» дайсалхы ябадалнууд тухай «Правда», «Известия» газетэнүүд та-халгаряагүй бэшидэг гэжэ

баярай бэшэгтэ хүртэбэ. 1941 ондоо сэргэгий үндэр мэргэжэлтэй байнаадаа, тон хариусалгатай Минск-Москва, Смоленск-Орш гэхэн түмэр харгынуудай 480 стрелково полкод алба хэбэ. 1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайтай эхилхэдэ, Смоленск шадар 152-дохи стрелково дивизидэ алба

бригадын солдат В.Полищевский бэшэнэ. Немецүүд тусгаар «Осиповичын» хойноо тагнуул хэдэг байны тэрэ бана бэшэнэ. Гуржап Очировай баатаршалгыг эршэлэн имэрхүү баримтуудаа, документүүд олон.

КВЖД, Халхын-Гол, Хасан-Нуурай, Финляндийн, Эхэ ороноо хамгаалгын дайнуудаа баатаршалга гарганаа Улаан Түгэй 2, Ленинэй, мун Улаан Одоной 2 орденуудаар Гуржап Ванюшкеевич Очиров шагнагдаан. Харин Улаан Түгэй, Улаан Одоной орденууд амиды байхадан үгтөөгүйн харамтай. Тээд өөрөө өөр тухайгаа хөөрдэгтүй, нийрхадагтүй даруу зантай байныень бидэнэр, нютагаархидын, хайн мэдээ нэбдэ.

Гуржап Очиров юрын солдат бэшэ, хурса, түргэн бодолтой, сухаришагий хатуу сэдхэлтэй военноначальник байны мэдэжэ омогорхонобди.

Республикин Правительство, Арадай Хуралай Совет Гуржап Очирова России Герой болгох хэрэг эрхилжэ уялгатай.

Баргажан голий болон Буряадын олонийн ажлашад Гуржап Очировын мэдэхэ хүнүүд радио, телевиденидэ хэлэхэ, газетэнүүдтэй бэшэхын гүйнаб. Буряад арадайнгаа баатар хүбүүе России Герой болгохын түлөө булта орлдоё гэжэ уряалнаб!

Э.О. Раднаев

Соодой Гэгэнэй түрэхээр 160 жэлэй найндэр, мун Янжима бурханай мундэлэндэ зориулан марафон Улаан-Үдээдэ 2006 оний май 10-да Хоца Намсараевай буряад театрай ордон соо үнгэрээ нэн.

Нютагай эдэбхитэд Эрдэни Очирович Раднаев, Баир Санжибоеевич Бубеев, Бушотто Будаев, Мунхэ Баданов, Бата Доржиев, «Ина» кафегэй директор Лубсанов гэгшэд Яарагтадаа Янжима бурханай субаргдаа горитойхон туналамжа хүргээ. Тус найндэртэд Улаан-Үдэн 1-дэхи стоматологическая поликлиникин ажлаад

врач Э.О.Раднаев 500% тухэриг хандиб, мун поликлиникин колективий гэшүүд бэлэг сэлэг баривад. Гус поликлиникидэ тонариин, нягта дээдэ гарай нургаалтай врачнаар ажаланаа. Жэлэй дүрбэн сагта шүдээ аргалхаяа ерээшэд дүүрэн байдаг.

Эндэ врач, сестра бүхэн хүнэй ханаагаар гэхээр, хүн бүхэндэ ханадаг. Иимэ таарамжатай зохиц байдал ахамад врач Эрдэни Очирович Раднаевыаа эхитэй.

Баргажанай аймагай барьнициын 80 жэлэй найндэртэ Эрдэни Очирович өөрүүн бүлэхэе бана 5000 тухэриг бэлэг, поликлиникин гэшүүдээ 10000 тухэриг бэлэг бариваа.

Мун Уланай мундэлэндээр 50 жэлэй найндэртэ элдэбийн хэрэгсэнүүд бэлэглэгдэбэ. Баргажан голдоо соёл гэгээрэл дэлгэрүүлжэн суута Сахар Хамнаевай эмхицэлэн Уланай дундаа нургуулиин 160 жэлэй ойдо Эрдэни Раднаевай хамнасан хүргэ ехэ.

Уланай, Хилганын, Баянголай, Читкан, Уро, Бодон, Юбилейнэ нуурунудай ажлашад нэгэн дуугаар Э.О.Раднаевые Арадай Хуралай депутатдаа нүнгээн. Мунөө тус нуурунудай хүнүүд дуран соогоо поликлиникидэ шүдээ аргалуулнаа.

Агууех Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайтай Илалтын найндэртэ нютагтаа ошожаа, дайтай ветерануудай уулзажа, сэдхэлэй халуун үгнүүдэв хэлэдэг, бэлэг баридаг наихан заншалтай Эрдэни Очирович гэжэ Баянголой сомоной дайтай ветеран Шагдар Бадмаев үзэн зүрхэнхеяа баясаныа.

Яарагта нютагхаа гаранаа нэрэйтэй, солотой зонуудые булатын газетын нэгэ хуудаандыаа бэшэхэ аргагүй. Тиймэнээ нютагтаа дуратай, олонийн ажбайдалдаа мунөө хам орлосодог багшын ветеран, поэтесса Светлана Цыреновна Махачкеева онсо тэмдэглээмэр. Энэ жэлэд Г.Ц.Цыдынжаповай түрэхээр 100 жэлэй ойдо «Дүхэртэ» поэмэ бэшэжэ, нютагай зоной сэдхэл баясуулаа.

Яарагтын клуб, библиотекэдэ «Дүхэртэ» газет өөрынгөө мүнгөөр найн дураараа захиц хэнэ. Мунөөшье жэлэд «Дүхэртэ» газетэд захиц үнгэрэглэгэндэ орлосодотойгоор хабаадажа, буряад хэлэнэй хүгжэлтэдэ арга шадалаараа Светлана Махачкеева орлодоноор ябанаа. Городтошье, худеэдэшье олонийн ажбайдалдаа хабаададаг эдэбхитэд олошорной гэжэ хүсэе!

Владимир БАТОРОВ.

АЙЛШАД

Аба, эжымни мэндэ нуухадаа, Алад гарангүй үүдэ татаажа, Анханай зутааша үндэр нахатан Айлшаар буудаг байнаа юм даа. Улхан аягдаа халуун сайгаа Урал бааятар норон балгажа, Хүн бүхэн түүхэ, домогоо Хөөрлэдэжэ нуудаг байнаа юм даа. Тэдэнэй дундаа - ямбата Санжа, Тийнээршье ерэжэ Ябжан Дулма, Ухижүүдээр эбтэг Тобжоон Сэдэн, Үгээдэ бэрхэ Тожоон Сэдэн. Бар хүсэтий Түүеэн Дааша, Басагадай наадан Түнгэрэг Радна, Мориндо шуумар Ноохон Доржо, Модондо уран Ноотоон Гармажаб.

Зоной үгэнэн дабхар нэртэй Золтой бэлгитэн мүнхэ болтогий! Нарилан нахажа дурсан ябаяаар, Наханай үндэртэ өөрөө гарашоод, Тэбэри дүүрэн элбэг нониноо Тээрмэдэжэ ябахадам наихан юм даа!

Эжы болонон залуухан Эхэнэр айлшанай морилходо, Галтай нюдэйн наруулхан, Гарын дүнгэн золгоходо,

Түрэн ганса эжымни Туби дэлхийе гороолжо, Шэнээр түрөөд намайгаа Шэнжэхээ эрьеэж эрэхэншүү. Бэхэлгүй, зүүшүүн гоёшоожо, Бээлэйн шэнээн болошиодо, Эжынгээ үнэрэе абахаа Эрхэлхэ дурамни хүрэдэг.

Эрдэм бэлгэй нуулижа, Эжы тухайгаа дуулажа, Элтиг наихан үгнүүдээр Эльгэ, зүрхөө ханаагуйб. Эжын үннтэй жэшэмэ Эмтэй үндаа балгаагуйб. Шэлэжэ амтадан эдимэ Шэдите үгэ наанаагуйб.

Мэндэ ябаяан энэхэн нахандаа, Минхэрэн хүхин алгаа дэлгээжэ, Гэнтэ буудаг урихан айлшадаар Гэшхүүр богоноёо тамгий элээжэ, Угтан абадаг халуухан гуламтам Улаан дуулээр мэтэй бадардаг. Урсаан гэрэймни дулаахан хойморто Урихан нүхэдни баясан амардаг.

Магтаал, солоор дашууржва, Манан боложо тунангүй. Мантар архиин ташуурга Малгай хаяжа унангүй. Дуулан ябаяан залуутайм Дурсасаалнууд бадаржа, нуулиин хөөрээн зугаадам нуудал ехээр таргалдаг.

Цыбикжал НАЙДАНӨВ

(Түгэсхэл. Эхинийн урдахи дугаарта).

Тобшо мэдээсэл сугуулдаг бүлэгтэй ажаллахаа байхыемни, дахяад худеэ ажахын таагтаа оруулба. Танил болонон тэрэ таагтаа дуратайхан оржо худэлээ нээн. Тэрэ үедэ редакцида шэнэ худалмэрийлэгшэд захагуяа ерэдэг болонхой байгаа. Элдэб наанай. Тэдэндэй дунда минишишье наанай хүбүүд, басагад бии нэн. Дийлэнхийээс редакционуудаа ажаллаагүй, дүршэл, шадаба-ригүүшүүл байсан ааб даа. Зарим нэгээний газетэг гээшийе 2 мүнгөөр худалдажаа абаад, гартаа барижсаа уншаханаа бэшэ мэдэхгүйдэг гэж сэхэе руун хэлэгтийн нэн. Шэнээр ерэгшэд абааар манай худеэ ажахын таагтаа эльгээгдэж, түрүүшигээ шатаа гаргашаа бэлэй. Энэ үеэр Мухар-Шэбэрэй аймагааа багша мэргэжэлтэй залуу хүбүүн ерээ нэн. Харахадаа, үндэр сароун, сэбэр, хөөрөлдэхдөөшье хүнэй хойно орохогүй. Зандинай нургуулида багшалжаа байсаннаа ерээн Дорж Гармаевич Дашиев абааар тулгардаа ѿаа, гэдэргээ сухарягүй, иэтэрүүгээр оролдодог байгаа. Нэгээти мандаа иигэж хэлэбэ: «Хамта нурхан нүхэрни редакцида ажаллахаа дуратай байна. Асархамни гү», - гэбэ. «Асарыш, ерхэл юм хаань. Хэжэнгээ нюотагтай юм ѿаа, хэлэндээ ядалдахагүй», - гэбэди. Тийгээд тээрэмний нүхэрөө асарж танилсуулаад, өөрөө редакциин секретариадтаа харюусалгатаа секретариин орлогшоор ажаллахаа захалаа нэн. Далай Шагдарович Хубитуев Хэжэнгээдэ интернат-нургуулида ажаллахаа байсан, багша мэргэжэлтэй, хэлэ амандаа тординоогүй бэрхэ хүн байгаа. Нюотагынгаа Мижит-Цырен Намжиловтай тэрэ дорро үгзээ ойлгосожо, ажал хэрэгтийн урагшатай найн ябажа захалаа. Заримдаа ород хэлэн дээрэ бэшэдэхэн эрдэмтэдэй томо статьянуудые бурядшалхадаа, тулгардаа, тулихаа ушар али олон байсан. Тээд эндэ өөрынхеэрээ заабарилжа, туналхадаа гэж оролдохош. Заримдаа репортаж гү, али корреспонденци бэшэхдээ, хэлэрээ тулгардаахаа. Бүхын бэшэхэнээс литературна хэлэндэ оруулхаа гээши хүшэр байхаа. Тийхэдэн өөхэднүүдээ дураар юрэ ярянай хэлэндэ оруулаад орхихомдны, ойлгосотой найн байдаг нэн. Тиймэнээ бүхын бэшэлгээзээ литературна бэшэмэл хэлэндэ оруулангүй, ярянай хэлэнэй маягтайгаа бэшэхдээмий, ойлгосотой зохиц шэнтийн байдаг нэн. Тийхэдэ үумэ бэшэхдээ, хоёр нюдэндээ торосолдонон аж юумэ, хараанаа тэрэл хэбэрээ бэшэнгүй, өөрийн шэнжэтэйгээр, зэрэгсүүлгээтэйгээр, наанажатайгаар бэшхэгүйн ходо һануулдаг байгаа.

Багша мэргэжэлтэй эдэ нүхэдтэйгээ мүнөө хүрэтэрээ харилсадагби. Түрүүлэн танилсан Доржи Гармаевичи хэрэг ябадалынгаа урагшагүйдэхдээ, редакцинаа гаражаа ошоо нэн даа. Магад, хуби занаянайгаа гарза гасаланд ороо юм гү, дорийтоо ордорийтоод, наанайнгаа амаралтадаа гаранаа удаа үнишие болонгүй хада гэртээ харихаа, хойто түрэлдээ мордошио нэн даа. Харин Далай Хубитуев нүхэрни мүнөөшье сароун зандаа ябадаг.

Энэ үеэр Шэтын областин Агин автономито тойрогдоо Жаргалан Дашиев гэж үниний журналист, хүрин хара шарайтай аха наанай хүн бии болоо. Үнэхөөрөө бэшэхэ

барихадаа, хүнэй хойно орхогүй, шадабаритай бэрхэ хүн нэн. Нэгэ газартай үни тогтоло ажалладаггүй байсан юм гү, нюотагаа бусаан аад, дахяад ерэгүй бэлэй. Манай худеэ ажахын таагтаа бурии залуу, наяа дээд нургуулиа дүүргүйн багша мэргэжэлтэй Михаил Санданов

үедэ үдэр бүхэндэ гарадаг газетэдэмийн ямар ехэ материал ордог байгаа гээшбэ. Журналистнуудаа ехэ эрилтэ табигдагша нэн. Хүн бүхэн өөрынгөө нэрэ доро бэшэхын хажуугаар ондоо хүнэй наамжаа, дурдхалыа эмхиджэж бэшэхэ уялгатай байгаа. Хүдөө

гээши тэрэ сагта нонин байгаа. Олон ондоо аймагуудаа ошожо, шэнэ танилнуудтай танил сахаш. Угэ хэлээниен мэдэжэ абахаа гээши илангаяа журналистнуудаа аргагүй түнхатай бэлэй. Би «Буряад үнэн» газетэдэ нэгэ мүнэн 25 жэлэй туршадаа ажаллахадаа, бүхын

гэжэ бэшэнхэн байбаб. Һүүлдэ Цыден Цибуудеевич тэрэ зурагалыемни уншахадаа, худал баримтыень олбо ааб даа. Тийгээд редакцион летучын урдахана намайе дуудаад; «Ши Хонхоло, Шанагаар ябахадаа, хэнтэй уулзаа хүмши?», - гэжэ асуухадань, би бүхы ябадалаа хөөрэбэб. Анхаралтайгаар шагнаад; «Зай, Володя, үнэндэмийн үшөө нэгэ худалаар

МАРТАГДАШАГУЙ ҮЕ САГ БЭЛЭЙ

ажаллахаар абтаваа бэлэй. Томоотой, нарин нягта энэ залуу нүхэрнай үнишие болонгүй партийна таагтаа ажаллахаар ороо. Тэндэ Хори нюотагаа тоонтотой Галсан Ямпилович Цыреторов таагыг даагшадаа худэлмэрийдэг байсандаа, нюотагынгаа Михаил Санданов хүбүүг абанашье байжаа болоо. Үгэ дууламгай, шуран, нүүрэлгэн бэрхэ, хурдан хурсаа ухаатай Михаилайн Новосибирскын партийна дээд нургуулида нурахаар эльгээгдээ нэн. Тэрэнээ дүүргэж ерээд, удаахан саг соо ажаллахаа байсаннаа, Буряадай телевиденидэ буряад редакцидаа уригдажаа, ажаллахаа ошоо бэлэй. Михаилт хамтаа оюутан нүхэр Дондок Бальжинимаев соёлы болон нургуулиин таагтаа ажаллахаар ерээ нэн. Эдэ хүбүүд редакцидэйн шэнэ хүсэ, амисхал оруулаа гэхэд, алдуутгүй. Дондок нийзэд ажаллаанаа удаа Буряадай номий хэблэлдэй редакторай тушаалдаа уригдажаа, олон жэлдэ худэлмэрийдэй. Имээ бэлиг шадабаритай хүбүүд үе-үе болоод лэ ерэж, редакцидэйн шэнэ хүсэ нэмэдэг бэлэй.

Энэ дурсалгадаа редакциин гол зүрхэн гэлээдэг секретариат тухай тогтоло хөөрөөгүйдэ аргагүй. Энэ олон хүн ажаллаа даа. Мэдээж шүлэгшэн Георгий Дашибылов, уран зохёоло Александр Жамбалдоржиев, Ольга Потельхоновна Бадмаева, Бальжин Ширапович Ванчиков, Батор Батоев, Дорж Дашиев, Жаргал Дашиев, Норпол Очиров гэгшэд үе-үе болоод лэ ажаллаа.

Унинэй ажаллагшадай нэгэн Александр Жамбалдоржиевий бэлиг шадабаритай тухайгаа гайхуулмаар байгаа. Түрэлхи буряад хэлээ найн мэдэхэ, унан буряадаар бэшэхэнээ гадна олон юумэ мэдэхэ, түргэн бодлолтой хүн нэн. Илангаяа гаршаг дээрэ зобошиод байхадашаа, тэрэ дорро үншаханаа юумээл хэлээд үгэхэ. Түрүүшиг түлөө ТАСС-ай, АПН-эй материалнуудые гамгүй тунхагладаг байгаа. Заримдаа бидэнэй түбэй газетэнүүдэл адли гансал өөхэдэе бэшэдэг байяа гэхэдэйнай, зүвшээх хүн олдохогүй. Харин мүнөө энэ гурим улаа болон орхигдожо, «Буряад үнэн» газетэдэй ёнотайл арадай сонин болоол даа. Энэ нүхэд тухайгаа хөөрэхэ болоо ѿаа, олон. Түнхэннээ Балдан Ябжанов, Шагдар Баймиков, Борис Сыренов, Илья Намсараев, Владимир Тулаев, Сэлэнгээ Чимит-Цырен Санжиеев, Ринчин Балданов, Ивалганаа Василий Петрович Галданов болоод олон бэлэй. Манай ахаа захатан болохо Галан Данзанов, Раднажав Бимбаевич Бимбаев, Дамба Цыбенов, Антон Мантав, фотографийн Гадьянов, Сергей Балдуев гэгшэдтэй тоогүй оло дахин худеэ нюотагуудаар хамтаа байсандаа. Фото-репортаж, фотоочерк бэлэхэ зорилготой ябахадаа, элдэб ушар дайралдагша нэн. Пленкогүй фотоаппаратадаа зураг буулгаадаа, бусахаа ушар байгаа. Мүнөө эдэ нүхэдэйнай нэгэннишье бидэнэй зэргэдэ үгы, хада гэртээ харихаа, хойто түрэлдээ бэдэржэ ябашанхай даа. Энэ секретариадтай дарга Батаа Будаевич Дашиев хундэхэн, хүшэрхэн ажалтай байгаа. Тэрэ

гарабал, ажахын хүтэлбэрилгэшши, мэргэжэлтэдэй, түрүүшүүлэй нэрэ фамилияа томохон юумэ бэшэхэ асархаа уялгатай нэмди. Имээ эмхиджэлэй материал гээшийн нюотагаа бодоо бүтэхэ. Юрэдээ, хүнэй түлөө имээ юумэ бэлдэх гээшийн бэлэн бэшэ. Хүдөө нюотаг гү, али городой нэгэ предпияти ошожо, хүтэлбэрилгэштэйн халта ябууд дундаа хөөрэлдөөд, томо статья бэшэхэ гээши хүндэхэн. Үнгэржэ ерхэдээ, хөөрэлдэхээ хүнши тумархадаа, сэдыхэжэ ябанаа хэлэж үгэхэгүй, тоо, баримтаар хангахагүй, энэ шиний хэрэг гээд дэмжэжэ, тоожо үгэхэгүй. Үдэр бүхэндэ гарадаг газетээ

бүтүүлхийн түлөө ТАСС-ай, АПН-эй материалнуудые гамгүй тунхагладаг байгаа. Заримдаа бидэнэй түбэй газетэнүүдэл адли гансал өөхэдэе бэшэдэг байяа гэхэдэйнай, зүвшээх хүн олдохогүй. Харин мүнөө энэ гурим улаа болон орхигдожо, «Буряад үнэн» газетэдэй ёнотайл арадай сонин болоол даа. Энэ нүхэд тухайгаа хөөрэхэ болоо ѿаа, олон. Түнхэннээ Балдан Ябжанов, Шагдар Баймиков, Борис Сыренов, Илья Намсараев, Владимир Тулаев, Сэлэнгээ Чимит-Цырен Санжиеев, Ринчин Балданов, Ивалганаа Василий Петрович Галданов болоод олон бэлэй. Манай ахаа захатан болохо Галан Данзанов, Раднажав Бимбаевич Бимбаев, Дамба Цыбенов, Антон Мантав, фотографийн Гадьянов, Сергей Балдуев гэгшэдтэй тоогүй оло дахин худеэ нюотагуудаар хамтаа байсандаа. Фото-репортаж, фотоочерк бэлэхэ зорилготой ябахадаа, элдэб ушар дайралдагша нэн. Пленкогүй фотоаппаратадаа зураг буулгаадаа, бусахаа ушар байгаа. Мүнөө эдэ нүхэдэйнай нэгэннишье бидэнэй зэргэдэ үгы, хада гэртээ харихаа, хойто түрэлдээ бэдэржэ ябашанхай даа. Энэ секретариадтай дарга Батаа Будаевич Дашиев хундэхэн, хүшэрхэн ажалтай байгаа. Тэрэ

газетын редакцидаа ажаллахаа бүшэдэг хүн бии болого ха. Ахыемни пенсийд гаранхай гэжэ ханаанаа оложо бэшэбши даа. ная ахынгаа манайда айлааар ерхэдэй, пенсийд гаранаарын нонирхожо асуухадамни: «Шинийн хүбүүд наимайе пенсийд гаргажаа байгаал ааб даа», - гээ гээ. «Хойшодоо имээ адуу бү гарга. Мэдэхэгүй наа, асуухадаа ялай. Таамагшаар, худалаар бэшэхэ гээши аймшгатай», - гэжэ хэлээд, һүүлэдэ летучка дээрэ «Энэ бузарай муухай алдууемни олондо дуулгажаа, суглаагашадые энэлгээ бэлэй. Саашан хэлэбэл, «Буряад үнэнэй» редакциие табан хурганнаа үлүүгээр мэдэхээ Иван Ринчдоржиевич Очиров, Мунхэ Нимаевич Нимаев журналистнуудтаа хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн байгаа. Эдэ хоёрнай удаа дараалан нубаряд, Буряадай номий хэблэлдэй директорий тушаалдаа уригдажаа ошоо нэн. Эдэндэй һүүлээр редакторай орлогшын тушаалдаа республикин соёлы министр ябанаа Пурбо Нимаевич Нимаев, Цыдын Цырендоржиев гэгшэд томилогдоо, урагшатайгаар ажаллаа.

85 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэхээз байсан «Буряад үнэн» газетын редакцион коллектив томо бэшэшье наа, яалаа эбтэй зэтэй бэлэйд даа. Хэн нэгэнэйнгээ үндэр наанайтай болоходо, бултадаа нэгэн доро наанайтай амаралтадаа үдэшдэг. Наанайтай тэбхэр ойн найндэрэе баяртай зугаатайгаар эмхиджэжэ үнгэрэгээдэг бэлэй. Имээл нэн даа, миний эгээл дутэе наанахаа үрээл колективни, ахаа нүхэдни, гуурнаа нэгэтэмни. Тиймэнээ би энэ үе сагье, он жэлэнүүдье мартахагүйгээр хадуунхай, үри хүүгэдтээ, танил талануудтаа хөөрэж ябанаа.

Владимир ЖИГЖИТОВ,
Российн Журналистнуудай холбооной гэшүүн,
Буряад Республикийн Журналистнуудай холбооной Ярослав Гашегай нэрэмжтэй шангай лауреат,
Буряад Республикийн соёлы габъяятаа худэлмэрилэгш.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: худэл мэриин үедэ.

5.10.2006

БҮРЯД ҮНЭН

№115 (21355)

Орхон

Фоторепортаж

ХИЛЫН ХАРУУЛШАД ХЭЗЭЭДЭШЬЕ НЭРГЭГ

Хилэ: түмэр хашаагаар хубаагдаатай хүрьштээ дэлхэй... Ийгээ гүрэн түрэ дэбисхэр дайдаяа илган таанлаа. Төдий хилэ болбол ганса жэбэрхэй түмэр бэшэ, илангаяа шанга журам сахинан олон түмэн хилын харуулшад мун.

Түүхээ уудалхадаа, дайн дажар бүхэн газар буялдааныа эхитгэй гэжээ элирдэг. Тиймэхээ хилэ хамгаалагшадаа манай амгалан байдал дудынданаа бишүү.

Хяагтын хилын отрядай ажабайдал онын техникэтэй сасуулмаар байдал: техникин зүйл бүхэн сэнтэй, нэгэнэйн эндэрбэл, бэшэннинь худэлхээ болишодог гүб даа. Эгээл тэрээн шянги хилын харуулдаа алба хаанаа сэргэшэ бүхэн өөрийн тусхай уялагтай, шанга даабаритай.

Российн Президентын зарлигаар хаа

хаанагүй хэлсэнэй ёхор сэргэгэй алба гаралган нэйтэрүүлэгдэжээ хилэнхэй. Хяагтын хилын отрядай штабай дарга полковник В.А. Койгородовой хэлэнхээр, Хяагтын отрядадаа мүнөө дээрээ имиз ёхор 500 сэргэшэх хилэ харуулшадаа. Салинтын яналаа ехэшье наа, тэрэнэнгээ зэргээр сэргэшэд худэлнэ гэжэ тэмдэглэлтий. Йүүни, үзэргүй хуули бусаар хилэ дабагшадтай тэмсэхдээ, бээс нулаа табихын аргагүй - сэргэшшийн журам шанга хая! Rossi-Mонголий хилэдэх хүлгээтэй бэшэ гэжэ хэдэх хэлэгдэбэшье, зарим тэдэх хуули бусын ябадалнууд үзэгдэжэл байдал.

Эх ороноо хамгаалхаа гэхэн үндэр уялагаяа дүүрэн түгэс үгэжэ, зарим сэргэшэдэй гэр гэртээ харихадаа, шэнэ халаан тэдэнийе һэлгэн ерэнэ. Үнгэрэн

хабар сэргэгэй албандаа татагдаан сэргэшэд майханууд соо байрлан, Зарын туршадаа хилын харуул тухай нургуули гаражаа байна. «Хүдээ газар - хүндэлэн талада байжа, шэнэ сэргэшэд нилээд олон юумэ мэдэхэ, ойлгохо болоно», - гээд Хяагтын хилын отрядай нуралсалай тубэй дарга подполковник Д.И. Стеценко хэлэнэ. Эдээ шэнэ сэргэшэдые удаан мун лэ һэлгэхэе мүнээдэрэй нурагшад майхануудай дэргэдэ сэргэй-спортивна хэмжээндэ оролсожо байханы буришье нүргтэйгээр үзэгдэе блэй.

Тийхээдэ тэдэнхээ хэдэн километр санааханаа Буряад Республикаа болоод Шэтэ можоор Российн ФСБ-гэй хилын харуулай Управленин отрядуудай албанай нохойнуудай бэлэдхээ элирүүлгүйн тусхай мүрсөө эмхицдэдэг заншлтай. Үнгэрэн 3 жэлэй туршадаа Даурал хилын харуулай отрядай имиз мүрсөөн эмхицдэгдээн аад, харин энэ жэл Хяагтын хилын отрядтаа үнгэрэгэх гэжэ Управленин дарга шидээ. Аяхаа удаа энэ мүрсөөнд Монголий Сэлэнгийн хилын харуулай отряд хабаадалсанан байна.

Нийман отряд түлөөлнээн команда бүхэн эгээл эрхим гэжэ тоолгододо нохойтоёо элдэб тухээлэй мүрсөөнүүдэе дабаха ёнотой байгаа: нохой хэр зэрэг эзэнэнгээ даабарийн ойлгонооб гэжэ элирүүлгэ, хуули бусаар хилэдабагшын орхион эд бараа бэдэрэн ололго, хүнэй үнэр мүрдэн, тэрэниие заажаа үгэлгэ, 5 километрэй зайдай бэдэрэлгэн бүлэгтэй нохойн хамтын ажал шалгалга болон бусад.

Буряад Республикаа болоод Шэтэ можоор Российн ФСБ-гэй хилын харуулай Управленин кинологи болон кавалерийн албанай дарга подполковник А.И. Наумовий хэлэнхээр, албанай амитануудые хилэ харуулагдаа хэрэглэхээш ушар наяны сагтаа нийлээд дэлгэржэ эхилээ. Нохойнуудые хилэ дабалгын пунктаа хэрэглэнэ, илангаяа унаануудай ашаа шалгахадаа. Хилэ дээрээ хэнхидээ немец үүлтэрэй нохойнууд эрилтэтэй. Тэдээн хуули бусаар хилэ дабагшадые үнэрөөрьн болоод бэрхээ. Тийхээдэ хилэ дабалгын пунктнуудтаа испаниэльнүүд

хэрэгтэй болодог - тэндэрдэг хэргэсэнүүдэе, наркотическаа бодосуудые элирүүлхэдээ шадамар гэжэ мэдээжэ.

Хуули эбдэгшадые бэдэрэлгүйн бүлэгэй бүридэлдээ ордог нохойн инструктор, холбоон, электро-хэрэгсэлээр мастер, мурнүүдэе мурдэгшээ бэ нэгэн худэлхээ ёнотой. Тийхээдэ Хяагтын хилын отряд маргандадаа байран хуушан онол аргаяа бури наяханаа дахинаа һэргээжэ эхилээ - утаа зайд гаталхадаа, нохой эсэдэг, тиймэхээ тэдэнийе морин дээрэ һуулган абаашаха хэрэгтэй. Эндээ морин нохой хоёр тусхай нургуули гаражаа,

Монголий хилын харуулшад мүрсөө ажаглахаа байна

бээс бээдээ дадана, нохой шууд эмээл дээрэ һүрэн гаражаа һуушанаа. Иймэ аяхаа мэдэжээ нохойнууд Хяагтын хилын отрядай заставаа бүхэндээ бии болонхой.

Хяагтын хилын отрядай «Вираж» гэжэ 3 шахуу нахатай нохой мүрсөөнэдэ оролсоо. Тэрэнэй инструктор бүри баагааны норилго хэнэн И.Р. Гаджиевий хэлэнхээр, «Вираж» отрядай түрүү нохой гэжэ суутай. Тийхээдэ морин дээрэшье гараад ябаха аргатай. Үрдань үшээ хэдэн удаа элдэб тухээлэй мүрсөөнүүдтээ шалгаран. Хуули бусаар хилэ дабажаа байран аяар 7 хүнине бэдэржэ олонон габьяатай. Жэшээлбэл, Шара-Гол нууринда хүнэй орхион онгоса олоож, тэрье-дэхэн хүнине мурнүүдээрн дахан барижадаа үгээ һэн. Тэрээ

хуули бусаар загаанаа агнаанаа байгаа.

Хяагтын хилын отрядай нохойнуудые үсхэбэрилдэг питомник Сибирьтэ түрүүшүүлэй тоодо ордог. Нохойн хойноо тоон ехэх харуунаа хэрэгтэй - саг сооны зүбөөр эдээлүүлхээсээ хилээд, нооцын сэбэрлэхэ, нургаха болон бусад.

- Нохой үдэр бүхэндээ 400-500 грамм мяхаа эдихэ ёнотой. Хяагтын отряд мүнөө 20 гаран нохойтой. Нохойн наанан дундаа зэргэ 7-10 наа хүрэдэг. Манай питомникийг эгээл хүгшэн нохой «Граф» 5-тай. Найин үүлтэрэй нохой түрүүлхээ талаар ажал хэжээ хилэнхэйбди. Нохойнуудай мүрсөө эмхицдэхийн тутаа тусхай түхээрлэгэнүүдэе бэлдэхэн байнабди. Тэрэнээ улам хайжаруулхээ гэжэ орлогдохобди. Даурал хилын отрядай нохой үсхэбэрилгэвэрэе бидэнхээ урдаа ябана, - гэжэ Хяагтын хилын отрядай кинологи болон кавалерийн албанай дарга ахамад лейтенант М.Ю. Бабаевский хөөрэнэ.

И.Р. Гаджиев
«Вираж» нохойтоёо

Сэргэшье таниба

«Наушки» пункттын кинологиин албанай дарга прaporщик Н.В. Цыреновий хэлэнхээр, эгээл эрхим тоотой «Дамар» Смоленскдэтухай нургуули гаран байна.

«Энэ жэлэй иимэ хэмжээнэй гол илгаа гэхэдэ, анхаа түрүүшүүнхийс Монголий талаараа түлөөлэгшэд байна. Энэмийн февральдаа үнгэрэн хилын харуулай бүрин эрхээ түлөөлэгшэдэй семинарай үргэлжэлэл, хойшолон гэхээр - хилэ хамгаалхаа хамтын эгээгээ бэ нэгэн бэлэлүүхээ гэжэ хэлсэн баталгдаа бэлэй, - гээд Хяагтын хилын отрядай штабай дарга полковник В.А. Койгородов тэмдэглэнэ. - Гэбэшье хүрэхээ хилынхийдээ нохойгоо асархаа аад, тэрэнэ шархатаан байбаа. Тэдээ нутгээ жэл заабол мүрсөөндэ оролсохо, энэ удаа юрэ ажаглахаа болобо.

Монголий Сэлэнгийн аймагий хилын харуулай штабай дарга подполковник Ганбилэгэй хэлэнхээр, нохой үсхэбэрилгүйн талаар Российн хилын харуулдаа балай ехээ илгаа үзэгдэбэгүй. Монголий хилын отряд мүн лэ nemec үүлтэрэй нохойнуудтай.

«Нуу! Бодо! Асара!» гэхэ мэтыхи даабарийн гансашье аман хэлэлгээр дамжуулхээ бэшэ, мүн гарцаараа даллан харуулхадаа, нохойнууд шууд ойлгон бээ-

лүүлжэ захална. Дүрбэн талаараа 400 метрэй утатай сагаан полосагаар хүрээлгэдэхэн талмай дээр хуули эбдэгшын алдажа хаяган эд бараа инструктортайгаа хамтаа 10 минутын туршадаа олонхи нохойнуудай гансатаа олоодхий. Урид хэн нэгэнэй үнэр танин абанай удаа 10 сэргэшээ тэрэниие илгаруулан дохёо үгэнэ. Эгээл иимэ даабаринуудые нохойнууд алба хаахадаа, бодото ёхор сэдэг гээшэ!

Мүрсөөнэй бүхы шатануудай дүүрэхэнэй удаадунгүй элирэн байна. Түрүүшүүн нууридаа гаргаша дамжуулгын кубогаар, тусхай дипломоор шагнагдаа. Нэгдэхий нуури Сретенскын хилын харуулай отряд абанай, «Ладай» гэжэ нохой ахамад сержант В.А. Марадулинтайгаа түрүүлбэ. Хөөрхи нуури Даурал хилын харуулай отрядаа, «Винцента» нохойдо үтгээ. Хяагтын хилын отрядай команда «Вираж» нохойтоёо гурбадахи нуури эзэлбэ. Мүрсөөнэй эгээл эрхим инструктортой нэрээ зэргээ Даурал хилын харуулай түлөөлэгшээ Д.Б. Пичурийн эрлэгдээ.

Сариуна ЭРДЫНЕЕВА.
Авторай фото-зурагууг.

Бэдэрэлгүйн бүлэг ажадаа гараба

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

Понедельник, 9

Первый канал

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
 10.00 НОВОСТИ
 10.05 «МАЛАХОВ +»
 11.00 Т/С «СЕСТРЫ ПО КРОВИ»
 12.00 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
 13.00 НОВОСТИ
 13.20 «ЛОЛИТА. БЕЗ КОМПЛЕКСОВ»
 14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
 15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
 15.30 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
 16.00 НОВОСТИ
 16.20 КРИМИНАЛЬНАЯ РОССИЯ. «ЧИСТИЛЬЩИК». 1 С.
 17.00 Т/С «ЛЮБОВЬ КАК ЛЮБОВЬ»
 18.00 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
 19.00 НОВОСТИ
 19.20 ЖДИ МЕНЯ
 20.10 Т/С «ПЯТЬ МИНУТ ДО МЕТРО»
 21.00 Т/С «СЕСТРЫ ПО КРОВИ»
 22.00 «ВРЕМЯ»
 22.30 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
 23.20 «ДЕДОВЩИНА В ШКОЛЕ»
 00.30 НОЧНЫЕ НОВОСТИ
 00.50 «ПРАВДА О ЛЖИ»
 01.40 «ГЕНИИ И ЗЛОДЕИ». «НИКО ПИРОСМАНИ. БРОДЯГА ИЗ ТИФЛИСА»
 02.10 Д/Ф «МАДАМ И СНЕЖНЫЙ ЧЕЛОВЕК»
 02.40 Х/Ф «СМЕРТЕЛЬНЫЕ МЫСЛИ»
 04.20 ЧТО? ГДЕ? КОГДА?

«Россия»

- 06.00 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
 07.45, 08.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 08.15, 09.15 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
 КАНАЛ «РОССИЯ»
 09.45 Х/Ф «САМ Я - ВЯТСКИЙ УРОЖЕЦ»

11.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

12.00 ВЕСТИ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

КАНАЛ «РОССИЯ»

12.50 «АНШЛАГ И КОМПАНИЯ»

13.50 «ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ»

14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

15.00 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

КАНАЛ «РОССИЯ»

15.40 Х/Ф «ВОЗВРАЩЕНИЕ БЛUDНОГО

ПАПЫ»

17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

18.00 ВЕСТИ

КАНАЛ «РОССИЯ»

18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)

КАНАЛ «РОССИЯ»

18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»

19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»

20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

КАНАЛ «РОССИЯ»

22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»

22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»

00.15 «МОЙ СЕРЕБРЯНЫЙ ШАР. ОДРИ ХЕПБЕРН»

01.15 «ВЕСТИ+»

01.35 «ЧЕСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ»

02.05 «СИНЕМАНИЯ»

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
 10.00 «СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ...»
 11.00, 14.00 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
 11.25 «ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ. ОБЗОР ЗА НЕДЕЛЮ»
 11.55 «КУЛИНАРНЫЙ ПОЕДИНОК»
 12.55 «КВАРТИРНЫЙ ВОПРОС»
 14.25 Х/Ф «МАМА, НЕ ГОРОЙ!-2»
 16.30 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 17.35 Т/С «ОПЕРА. ХРОНИКИ УБОЙНОГО07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
 10.00 «СЛЕДСТВИЕ ВЕЛИ...»
 11.00, 14.00 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
 11.25 «ЧИСТОСЕРДЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
 12.00 Т/С «ВСЕ ВКЛЮЧЕНО»
 12.55 «ДВЕ ПРАВДЫ»
 14.25 Т/С «АВТОНОМКА»
 15.25 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
 16.30 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 17.25 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-2»
 19.35 БАМБАХАЙ
 19.45 ПРИОРИТЕТЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ. ОБРАЗОВАНИЕ (20.00)
 КАНАЛ НТВ
 20.00 «СЕГОДНЯ»
 20.40 Т/С «АВТОНОМКА»
 21.45 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
 22.50 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 23.40 Х/Ф «КИБОРГ»
 01.30 «TOP GEAR»
 02.00 Х/Ф «МАЙКЛ»
 03.50 Д/Ф «БЕССАМЕ МУЧО»
 04.15 «КОМА: ЭТО ПРАВДА»
 04.50 ПРОФЕССИЯ—РЕПОРТЕР
 05.10 Т/С «МЕДИЦИНСКОЕ РАССЛЕДОВАНИЕ»
 05.55 Т/С «СЛЕПОЕ ПРАВОСУДИЕ»06.35 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 КАНАЛ «РОССИЯ»
 15.40 «СУД ИДЕТ»
 17.00 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
 17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 18.00 ВЕСТИ**МЕСТНОЕ ВРЕМЯ**

18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)

КАНАЛ «РОССИЯ»

18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»

19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»

20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

КАНАЛ «РОССИЯ»

22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»

22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»

00.15 «КРЕСТ ПРОТИВ СВАСТИКИ»

01.15 «ВЕСТИ+»

01.35 Х/Ф «ВРАЖДЕБНЫЕ ВОДЫ»

03.30 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
 10.05 «НАШЕ ВСЕ»
 11.00, 14.00 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
 11.25 «ЧИСТОСЕРДЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
 12.00 Т/С «ВСЕ ВКЛЮЧЕНО»
 12.55 «ДВЕ ПРАВДЫ»
 14.25 Т/С «АВТОНОМКА»
 15.25 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
 16.30 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 17.25 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-2»
 19.35 БАМБАХАЙ
 19.45 ПРИОРИТЕТЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ. ОБРАЗОВАНИЕ (20.00)
 КАНАЛ НТВ
 20.00 «СЕГОДНЯ»
 20.40 Т/С «АВТОНОМКА»
 21.45 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
 22.50 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 23.40 Х/Ф «КИБОРГ»
 01.30 «TOP GEAR»
 02.00 Х/Ф «МАЙКЛ»
 03.50 Д/Ф «БЕССАМЕ МУЧО»
 04.15 «КОМА: ЭТО ПРАВДА»
 04.50 ПРОФЕССИЯ—РЕПОРТЕР
 05.10 Т/С «МЕДИЦИНСКОЕ РАССЛЕДОВАНИЕ»
 05.55 Т/С «СЛЕПОЕ ПРАВОСУДИЕ»06.35 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 КАНАЛ «РОССИЯ»
 15.40 «СУД ИДЕТ»
 17.00 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
 17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 18.00 ВЕСТИ**МЕСТНОЕ ВРЕМЯ**

18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)

КАНАЛ «РОССИЯ»

18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»

19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»

20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

КАНАЛ «РОССИЯ»

22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»

22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»

00.15 «КРЕСТ ПРОТИВ СВАСТИКИ»

01.15 «ВЕСТИ+»

01.35 Х/Ф «ВРАЖДЕБНЫЕ ВОДЫ»

03.30 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
 10.05 «НАШЕ ВСЕ»
 11.00, 14.00 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
 11.25 «ЧИСТОСЕРДЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
 12.00 Т/С «ВСЕ ВКЛЮЧЕНО»
 12.55 «ДВЕ ПРАВДЫ»
 14.25 Т/С «АВТОНОМКА»
 15.25 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
 16.30 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 17.25 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-2»
 19.35 БАМБАХАЙ
 19.45 ПРИОРИТЕТЫ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ. ОБРАЗОВАНИЕ (20.00)
 КАНАЛ НТВ
 20.00 «СЕГОДНЯ»
 20.40 Т/С «АВТОНОМКА»
 21.45 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
 22.50 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 23.40 Х/Ф «КИБОРГ»
 01.30 «TOP GEAR»
 02.00 Х/Ф «МАЙКЛ»
 03.50 Д/Ф «БЕССАМЕ МУЧО»
 04.15 «КОМА: ЭТО ПРАВДА»
 04.50 ПРОФЕССИЯ—РЕПОРТЕР
 05.10 Т/С «МЕДИЦИНСКОЕ РАССЛЕДОВАНИЕ»
 05.55 Т/С «СЛЕПОЕ ПРАВОСУДИЕ»06.35 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
 15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 КАНАЛ «РОССИЯ»
 15.40 «СУД ИДЕТ»
 17.00 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
 17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
 18.00 ВЕСТИ**МЕСТНОЕ ВРЕМЯ**

18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)

КАНАЛ «РОССИЯ»

18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»

19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»

20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

КАНАЛ «РОССИЯ»

22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»

22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»

00.15 «КРЕСТ ПРОТИВ СВАСТИКИ»

01.15 «ВЕСТИ+»

01.35 Х/Ф «ВРАЖДЕБНЫЕ ВОДЫ»

03.30 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
 10.05 «НАШЕ ВСЕ»
 11.00, 14.00 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
 11.25 «ЧИСТОСЕРДЧНОЕ ПРИЗНАНИЕ»
 12.00 Т/

первый канал

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
НОВОСТИ
10.05 «МАЛАХОВ +»
11.00 Т/С «СЕСТРЫ ПО КРОВИ»
12.00 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
НОВОСТИ
13.20 «ЛОЛИТА. БЕЗ КОМПЛЕКСОВ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
НОВОСТИ
16.20 ВНЕ ЗАКОНА. «ТЕЛО В БАГАЖНИКЕ»
17.00 Т/С «ЛЮБОВЬ КАК ЛЮБОВЬ»
18.00 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
НОВОСТИ
19.20 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.00 Т/С «ПЯТЬ МИНУТ ДО МЕТРО»
21.00 Т/С «СЕСТРЫ ПО КРОВИ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
23.25 «МИХАИЛ ТАЛЬ. ЖЕРТВА КОРОЛЕВЫ»
00.30 ФУТБОЛ. ОТБОРОЧНЫЙ МАТЧ ЧЕМПИОНАТА ЕВРОПЫ. СБОРНАЯ РОССИИ - СБОРНАЯ ЭСТОНИИ. ПРЯМОЙ ЭФИР
02.30 Х/Ф «БОГИНИЯ: КАК Я ПОЛЮБИЛА»
04.40 ЧТО? ГДЕ? КОГДА?

«Россия»

06.00 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
07.45, 08.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
08.15, 09.15 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
09.45 «ТАЙНЫ БОЛЛИВУДА»
10.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
11.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ «РОССИЯ»
12.50 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
13.50 «ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
15.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ

Четверг, 12

первый канал

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
НОВОСТИ
10.05 «МАЛАХОВ +»
11.00 Т/С «СЕСТРЫ ПО КРОВИ»
12.00 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
НОВОСТИ
13.20 «ЛОЛИТА. БЕЗ КОМПЛЕКСОВ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
НОВОСТИ
16.20 ВНЕ ЗАКОНА. «ЯМА ДЛЯ ДОЛЖНИКА»
17.00 Т/С «ЛЮБОВЬ КАК ЛЮБОВЬ»
18.00 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»
НОВОСТИ
19.20 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.00 Д/Ф
21.00 Т/С «СЕСТРЫ ПО КРОВИ»
22.00 «ВРЕМЯ»
22.30 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
23.20 «ЧЕЛОВЕК И ЗАКОН»
НОЧНЫЕ НОВОСТИ
00.50 «СУДИТЕ САМИ»
01.40 Х/Ф «КОСМИЧЕСКИЕ КОВБОИ»
ЧТО? ГДЕ? КОГДА?
05.00 «ЗВЕЗДЫ ЭФИРА». АРКАДИЙ РАЙКИН

«Россия»

06.00 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
07.45, 08.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
08.15, 09.15 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
09.45 «ТОЛИ». ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
10.05 МИНХ ЗУЛА
10.25 ХУДОО НЮТАГ
КАНАЛ «РОССИЯ»
10.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
11.00 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
12.30 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ «РОССИЯ»
12.50 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
13.50 «ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ»
14.45 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ

Пятница, 13

первый канал

06.00 «ДОБРОЕ УТРО»
НОВОСТИ
10.05 «МАЛАХОВ +»
11.00 Д/Ф «ОТПУСК. БИЛЕТ В ОДИН КОНЕЦ»
12.00 Т/С «ОСТАТЬСЯ В ЖИВЫХ»
НОВОСТИ
13.20 «ЛОЛИТА. БЕЗ КОМПЛЕКСОВ»
14.20 «ДЕТЕКТИВЫ»
15.00 ДРУГИЕ НОВОСТИ
15.30 «КОНТРОЛЬНАЯ ЗАКУПКА»
НОВОСТИ
16.20 ВНЕ ЗАКОНА. «РОКОВЫЕ МЕТРЫ»
17.00 Т/С «ЛЮБОВЬ КАК ЛЮБОВЬ»
18.00 «ФЕДЕРАЛЬНЫЙ СУДЬЯ»

КАНАЛ "РОССИЯ"

15.40 «СУД ИДЕТ»
17.00 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
18.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
КАНАЛ "РОССИЯ"
18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»
19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»
20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
21.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ "РОССИЯ"
22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
00.15 «НАША АББА»
01.10 «ЗЕРКАЛО»
01.30 «ВЕСТИ+»
03.30 ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ

НТВ

07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
10.05 «НАШЕ ВСЕ!»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 «ОСОБО ОПАСЕН!»
12.00 Т/С «ВСЕ ВКЛЮЧЕНО»
12.55 «ДВЕ ПРАВДЫ»
14.25 Т/С «АВТОНОМКА»
15.25 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
16.30 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
17.25 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-2»
КАНАЛ БГТРК
19.35 «ТОЛИ» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА (ДО 20.00)
КАНАЛ НТВ
20.00 «СЕГОДНЯ»
20.40 Т/С «АВТОНОМКА»
21.45 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
22.50 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
23.40 «Х/Ф ОТСЧЕТ УБИЙСТВ»
02.05 «ВСЕ СРАЗУ!»
02.35 Х/Ф «МАНДЭРЛЕЙ»
04.45 «КОМА: ЭТО ПРАВДА»
05.10 Т/С «МЕДИЦИНСКОЕ РАССЛЕДОВАНИЕ»
05.55 Т/С «СЛЕПОЕ ПРАВОСУДИЕ»
06.35 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИС-

15.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ "РОССИЯ"
15.40 «СУД ИДЕТ»
17.00 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
18.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
КАНАЛ "РОССИЯ"
18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»
19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»
20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
21.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ "РОССИЯ"
22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
00.15 «НАША АББА»
01.10 «ЗЕРКАЛО»
01.30 «ВЕСТИ+»
01.50 Х/Ф «КТО УБИЛ ВИКТОРА ФОКСА?»
КАНАЛ НТВ
07.00 «СЕГОДНЯ УТРОМ»
10.05 «НАШЕ ВСЕ!»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00 «СЕГОДНЯ»
11.25 «ГЛАВНАЯ ДОРОГА»
12.00 Т/С «ВСЕ ВКЛЮЧЕНО»
12.55 «ДВЕ ПРАВДЫ»
14.25 Т/С «АВТОНОМКА»
15.25 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
16.30 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
17.25 Т/С «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ-2»
КАНАЛ БГТРК
19.35 НЕОНОВЫЙ ПРОСПЕКТ
19.50 МИР СВЯЗИ
КАНАЛ НТВ
20.00 «СЕГОДНЯ»
19.35 НЕОНОВЫЙ ПРОСПЕКТ
19.50 МИР СВЯЗИ
20.40 Т/С «АВТОНОМКА»
21.45 Т/С «МЕНТОВСКИЕ ВОЙНЫ-2»
22.50 «ОБЗОР. ЧРЕЗВЫЧАЙНОЕ ПРОИСШЕСТВИЕ»
23.40 «Х/Ф БАРБЕРУ!»
00.50 Х/Ф «ПРО УРОДОВ И ЛЮДЕЙ»
02.45 Х/Ф «ИСТОРИЯ О НАС»

19.00 НОВОСТИ
19.20 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
20.00 ПОЛЕЧУДЕС
21.00 Д/Ф
22.00 «ВРЕМЯ»
22.25 «ВЕЧЕР С МАКСИМОМ ГАЛКИНЫМ»
00.30 Х/Ф «АВИАТОР»
03.40 Х/Ф «ДИКАРЬ»
05.00 Х/Ф «НЕВИДИМЫЙ МИР»
05.50 НОВЫЙ ДЕНЬ
КАНАЛ «Россия»
06.00 «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
07.45, 08.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
08.15, 09.15 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
КАНАЛ «РОССИЯ»
09.45 «МОЙ СЕРЕБРЯНЫЙ ШАР. ВЕРА ГЛАГОЛЕВА». ВЕДУЩИЙ - ВИТАЛИЙ

15.40 «СУД ИДЕТ»
17.00 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ»
17.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
18.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
15.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ "РОССИЯ"
18.40 Т/С «ОБРЕЧЕННАЯ СТАТЬ ЗВЕЗДОЙ»
19.40 Т/С «ВОЛЧИЦА»
20.40 ВЕСТИ. ДЕЖУРНАЯ ЧАСТЬ
21.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
21.45 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
КАНАЛ "РОССИЯ"
22.05 «СПОКОЙНОЙ НОЧИ, МАЛЫШИ!»
22.15 Т/С «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
00.15 Х/Ф «ЗРИВОЕ ЗЕРКАЛО. ТЕАТР»
02.30 Х/Ф «СВИДЕТЕЛЬ»
18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)

Дружбы

Ариг Ус

ШЕСТЬЕ
07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
07.25 «ЕСЛИ ЗАВТРА РЕМОНТ»
07.30 «СУТРА ПОЛЕЗНО»
08.15 «ЖИЗНЬ С «УОТОМ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
08.25 «ГЛОБАЛЬНЫЕ НОВОСТИ»
08.35 М/С «ДАША-СЛЕДОПЫТ»
09.05 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
09.30 ТЕЛЕФЕСТИВАЛЬ: «АЛТАН СЭРГЭ»:
09.45 НАШИ ПЕСНИ. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
10.00 Т/С «ЗАМУЖ ЗА МИЛЛИОНЕРА»
10.15 «ГОЛЫЕ СТЕНЫ»
12.00 «СЧАСЛИВЫЕ ВМЕСТЕ»
12.00 «ЖИЗНЬ, ПОЛНА РАДОСТИ»
13.30 М/С «ГУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
14.00 «ЕСЛИ ЗАВТРА РЕМОНТ»
14.05 «ЛЮБОВЬ И ТАИНЫ САНСЕТ БИЧ»
15.05 «ДЕНЬГИ НА ПРОВОДЕ»
16.00 Х/Ф «МАЙОР ПЕЙН». «ЖИЗНЬ С «УОТОМ»
17.00 «ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРЮЩЕГО»
18.00 М/Ф «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
18.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
19.00 «СЧАСЛИВЫЕ ВМЕСТЕ»
19.30 ТЕЛЕФЕСТИВАЛЬ «АЛТАН СЭРГЭ»:
19.45 НАШИ ПЕСНИ
20.00 «САМЫЙ УЖИН»
20.30 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
21.00 Т/С «ТРОЕ СВЕРХУ». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
21.30 «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
22.00 Т/С «СОЛДАТЫ-10»
23.00 «КРАСАВИЦЫ И УМНИКИ». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ». ПОГОДА
00.00 «НАШ ГОРОД»
00.30 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
01.15 «КАМЕРА КАФЕ»
01.45 Х/Ф «БОЛЬШАЯ ЖАТВА»
Т/С - «БАЙКАЛ»

ТВиком

МУЗЫКАЛЬНЫЙ КАНАЛ
07.00 «ПОГОДА»
07.20 «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
07.25 «НАШ ГОРОД»
08.00 М/С «ГАРГУЛЬИ»
08.20 М/С «ДЕЙГАНДР»
08.40 «РАДИ СМЕХА»
09.30 Т/С «СОЛДАТЫ-10». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
10.30 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
11.00 «ЧАС СУДА». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
12.00 «ЧАС СУДА»
13.30 «ЖИТЬ ВКУСНО»
14.00 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
15.00 «ЗВАНЫЙ УЖИН»
15.30 «Т/С «ДРУЗЬЯ»»
16.00 М/С «ГРИФФИНЫ»
16.30 «РАДИ СМЕХА»
17.00 «ТРОЕ СВЕРХУ»
17.30 «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
18.00 Т/С «СОЛДАТЫ, НАИЗНАНКУ». ПОГОДА. «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
19.00 «САМ СЕБЕ ХОЗЯИН»
19.20 «РАДАР-СПОРТ»
20.00 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
21.00 Т/С «ТРОЕ СВЕРХУ». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
21.30 «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
22.00 Т/С «СОЛДАТЫ-10»
23.00 «СУПЕРЯНЯ». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
00.00 «НАШ ГОРОД»
00.30 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
01.00 «КАМЕРА КАФЕ»
01.15 Т/С «ДРУЗЬЯ»
01.45 Х/Ф «ПУТЬ КАРЛИТО»
СТС - «БАЙКАЛ»

06.00 Т/С «НОВАЯ ЖАННА Д'АРК»
06.45 М/С «ВДРУГ ПОЛУЧИСЯ!»
06.55 М/С «СМЕШАРИКИ»
07.00 «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
07.30 «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
08.00 Т/С «СОЛДАТЫ-10»
08.30 «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
09.00 «НАСТРОЕНИЕ» С ЕВГЕНИЕМ ГРИШКОВЦОМ, ПОГОДА
10.30 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
11.00 «ЧАС СУДА». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
12.00 «ЧАС СУДА»
13.30 «ЖИТЬ ВКУСНО»
14.00 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
15.00 «ЗВАНЫЙ УЖИН»
15.30 «Т/С «ДРУЗЬЯ»»
16.00 М/С «ГРИФФИНЫ»
16.30 «РАДИ СМЕХА»
17.00 «ТРОЕ СВЕРХУ»
17.30 «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
18.00 Т/С «СОЛДАТЫ, НАИЗНАНКУ». ПОГОДА. «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
19.00 «САМ СЕБЕ ХОЗЯИН»
19.20 «РАДАР-СПОРТ»
20.00 «НОВОСТИ 24». ПОГОДА
21.00 Т/С «ТРОЕ СВЕРХУ». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
21.30 «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
22.00 Т/С «СОЛДАТЫ-10»
23.00 «СУПЕРЯН

02.05 Х/Ф «Я - СУДЬЯ»
 04.00 «КОМА: ЭТО ПРАВДА»
 04.30 Х/Ф «ВЗВОД»

Ариг Ус

07.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 07.30 «С УТРА ПОЛЕЗНО»
 08.15 «ЕСЛИ ЗАВТРА РЕМОНТ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 08.25 «ГЛОБАЛЬНЫЕ НОВОСТИ»
 08.30 «ЖИЗНЬ С «УТОМ»»
 08.35 М/С «ДИКАЯ СЕМЕЙКА ТОРНБЕРРИ»
 09.05 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 09.30 ТЕЛЕФЕСТИВАЛЬ «АЛТАН СЭРГЭ»: «ОЛЕНЕВОДЫ» (ТК «UBS» МОНГОЛИЯ)

10.00 Т/С «ЗАМУЖ ЗА МИЛЛИОНЕРА». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 11.00 ВСЕ ТАЙНЫ ДОМА-2
 12.00 «СЧАСЛИВЫ ВМЕСТЕ»
 13.00 «ЖИЗНЬ, ПОЛНАЯ РАДОСТИ»
 13.30 М/С «ЛУБКА БОБ КВАДРАТНЫЕ ШТАНЫ»
 14.00 «ЕСЛИ ЗАВТРА РЕМОНТ»
 14.05 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ»
 15.00 «ДЕНЬГИ НА ПРОВОДЕ»
 16.00 Х/Ф «ПРИШЕЛЬЦЫ». «ЖИЗНЬ С «УТОМ»»
 18.00 ПОБЕДОНОСНЫЙ ГОЛОС ВЕРЮЩЕГО
 18.30 М/С «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 18.45 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 19.00 «СЧАСЛИВЫ ВМЕСТЕ»

19.30 ТЕЛЕФЕСТИВАЛЬ «АЛТАН СЭРГЭ»:
 «ЗВЕЗДНО-ПОЛОСАТЫЙ РЕЙС» (ТК «АИСТ»), «ПОСВЯЩЕНИЕ БАЙКАЛУ» (АЗИЯ-ВИДЕО)
 19.50 «ЕСЛИ ЗАВТРА РЕМОНТ». «ЖИЗНЬ С «УТОМ»». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 20.00 «ВНИМАНИЕ! ЖЕНЩИНА ЗА РУЛЕМ»
 20.15 «БЛАГОВЕСТ»
 20.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 21.00 «НЕОБЪЯСНИМО, НО ФАКТ». «ЕСЛИ ЗАВТРА РЕМОНТ»
 22.00 «ДОМ-2. ОСЕНЬ = ЛЮБОВЬ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 23.00 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 23.30 «КОМЕДИ-КЛАБ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 00.30 Х/Ф «СЕРДЦЕ И ДУШИ»

Тивиком

07.00 МУЗЫКАЛЬНЫЙ КАНАЛ
 ПОГОДА
 07.20
 07.25 «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
 07.30 «НАШ ГОРОД»
 08.00 «РАДАР-СПОРТ»
 08.40 «РАДИ СМЕХА»
 09.00 «НАШ ГОРОД»
 09.30 Т/С «СОЛДАТЫ-10». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
 10.30 НОВОСТИ «24». ПОГОДА
 11.00 «ЧАС СУДА». «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
 12.00 «ЧАС СУДА»
 13.00 «САМ СЕБЕ ХОЗЯИН» С А. КУШНА-

РЕВЫМ
 13.30 НОВОСТИ «24». ПОГОДА
 14.00 «ЗВАНЫЙ УЖИН»
 15.00 Т/С «ДРУЗЬЯ»
 16.00 М/С «ГРИФФИНЫ»
 16.30 «РАДИ СМЕХА»
 17.00 Т/С «ТРОЕ СВЕРХУ»
 17.30 Т/С «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
 18.00 Т/С «СОЛДАТЫ-10»
 19.00 «ЗВАНЫЙ УЖИН». ПОГОДА. «ДЕНЬ ЗА ДНЕМ»
 20.00 ЭКСПЕРТИЗА
 20.30 НОВОСТИ «24». ПОГОДА
 21.00 Т/С «ТРОЕ СВЕРХУ»
 21.30 Т/С «БРАТЬЯ ПО-РАЗНОМУ»
 22.00 «СИСТЕМА СМЕХА». ПОГОДА
 23.00 «ЗАДОВ IN REALITY»
 23.30 Т/С «МЕНЯ ЗОВУТ ЭРЛ»
 00.00 «УЛИЦА ГОГОЛЯ»
 01.00 «ПЛЕЙБОЙ»: «ЖЕНСКИЕ ИСТОРИИ СТРАСТИ»
 01.35 «ПЛЕЙБОЙ»: «ГОРОДСКИЕ СЕКС-ЛЕГЕНДЫ». ПОГОДА

09.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
 09.28 «НАСТРОЕНИЕ» С ЕВГЕНИЕМ ГРИШКОВЦОМ. ПОГОДА
 09.30 Т/С «КАДЕТСТВО»
 10.30 Х/Ф «ПРОТИВОСТОЯНИЕ»
 12.15 М/Ф «УНУ, ПОГОДИ!»
 12.30 Т/С «НЕ РОДИСЬ КРАСИВОЙ»
 13.30 М/С «ПРИКЛЮЧЕНИЯ ВУДИ И ЕГО ДРУЗЕЙ»
 14.00 М/С «ВОКРУГ СВЕТА ЗА 80 СНОВ»
 14.45 М/С «КСИБЕР-9»
 15.00 М/С «ВОЛШЕБНИЦЫ»
 15.30 М/С «ТОМ И ДЖЕРРИ»
 16.00 Т/С «КОМИССАР РЕКС»
 17.00 Т/С «ПЕТЬ ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ»
 18.00 Т/С «ЗАЧАРОВАННЫЕ»
 19.00 Т/С «КТО В ДОМЕ ХОЗЯИН»
 19.30 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ. ПОГОДА
 19.58 «НАСТРОЕНИЕ» С ЕВГЕНИЕМ ГРИШКОВЦОМ
 20.00 Т/С «КАДЕТСТВО»
 21.00 Х/Ф «102 ДАЛМАТИНЦА»
 23.00 ИСТОРИИ В ДЕТАЛЯХ
 23.28 «НАСТРОЕНИЕ» С ЕВГЕНИЕМ ГРИШКОВЦОМ. ПОГОДА
 23.30 «СЛАВА БОГУ, ТЫ ПРИШЕЛ!»
 00.00 СКАЖИ НА СТС-БАЙКАЛ
 00.45 «ОСТОРОЖНО, ЗАДОВ, ИЛИ ПРИКЛЮЧЕНИЯ ПРАПОРЩИКА»: «ПОЕЗДКА В БРАЗИЛИЮ»
 01.50 Х/Ф «ПРОШАНИЕ В ИЮНЕ»
 03.55 Х/Ф «АКУЛЫ ЮРСКОГО ПЕРИОДА»
 05.20 МУЗЫКА НА СТС-БАЙКАЛ

09.30 М/Ф «САМОЕ СМЕШНОЕ ВИДЕО»
 11.00 «КАК УХОДИЛИ КУМИРЫ». ЮРИЙ ОЗЕРОВ
 11.30 «НЕСЛУЧАЙНАЯ МУЗЫКА»
 12.00 ТЕЛЕМАГАЗИН
 12.30 «ОСТОРОЖНО, АФЕРА!»
 12.55 Х/Ф «ЛУНЫ СВЕТ, МЕЧ И НЕФРИТОВЫЙ ЛЕВ»
 15.05 Т/С «РЫЦАРЬ ДОРОГ»
 16.05 Т/С «КРУТОЙ УОКЕР»
 17.05 «КАЛАМБУР»
 17.35 М/Ф «КАК УХОДИЛИ КУМИРЫ». ЮРИЙ ОЗЕРОВ
 18.25 «КАК УХОДИЛИ КУМИРЫ». ЮРИЙ ОЗЕРОВ
 19.00 Х/Ф «РОДНЯ»
 21.00 Т/С «КРУТОЙ УОКЕР»
 22.00 Т/С «РЫЦАРЬ ДОРОГ»
 23.00 «Я ВЫЖИЛ!»
 00.00 ЦИКЛ ДОКУМЕНТАЛЬНЫХ ФИЛЬМОВ «ПО ЗАКОНАМ ДЕТЕКТИВА»
 01.00 Т/С «С.С.И МЕСТО ПРЕСТУПЛЕНИЯ ЛАС-ВЕГАС»
 02.00 Х/Ф «ДВЕНАДЦАТЬ ОБЕЗЬЯН»
 04.40 НОЧНАЯ РАЗВЛЕКАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА «КАПРИЗ»
 05.35 ЦИКЛ ДОКУМЕНТАЛЬНЫХ ФИЛЬМОВ «ПО ЗАКОНАМ ДЕТЕКТИВА»
 06.20 АЛЬМАНАХ НЕВЕРОЯТНЫХ СОБЫТИЙ «ЭТОТ БЕЗУМНЫЙ МИР»
 06.45 Х/Ф «ПЕРЕХОДНЫЙ ВОЗРАСТ»

● ОТДЕЛ РЕДАКЦИИ ●

● 21-62-62 ●

● ОТДЕЛ РЕДАКЦИИ ●

● СТС - «БАЙКАЛ» ●

10.20 «СУББОТНИК»
 11.00 «ВОКРУГ СВЕТА»
 12.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
 14.30 КАНАЛ НТВ
 12.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 15.00 КАНАЛ «РОССИЯ»
 12.20 «СТО К ОДНОМУ»
 13.15 «КОМНАТА СМЕХА»
 14.15 «КЛУБ СЕНАТОРОВ»
 15.00 ВЕСТИ
 15.20 Х/Ф «СИЦИЛИАНСКАЯ ЗАЩИТА»
БУРЯТСКОЕ ТЕЛЕВИДЕНИЕ
 17.00 КРАСКИ ОКТЯБРЯ
 17.10 СПОРТ-ЦЕНТР
 17.25 АКУТАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ
 17.40 «БУРЯД ОРОН» ХУДОЖЕСТВЕННО-ПУБЛИЦИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
 18.05 «САНСАР ТРЕЙВЕЛ» ТУРИСТИЧЕСКАЯ ПРОГРАММА
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
 18.20 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ. СОБЫТИЯ НЕДЕЛИ
 19.00 КАНАЛ «РОССИЯ»
 «МЕСТО ВСТРЕЧИ» С ЛИОННОМ ИЗ-МАЙЛОВЫМ
 20.00 ВЕСТИ
 19.00 НОВОСТИ
 19.20 «ИХ РАЗЫСКИВАЕТ МИЛИЦИЯ»
 19.50 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
 20.50 «БОЛЬШИЕ ГОНКИ»
 22.00 «ВРЕМЯ»
 22.20 «ЗВЕЗДЫ НА ЛЬДУ»
 00.20 ФУТБОЛ. «СПАРТАК» (МОСКВА) - «ЗЕНИТ»
 02.20 «ВЫСШАЯ ЛИГА»
 03.30 Х/Ф «ВТОРОЙ ПРОПУЩЕННЫЙ ЗВОНОК»
 05.40 Х/Ф «ИСТОКИ ИМПЕРИИ МАЙЯ»
 06.35 Х/Ф «ПОДВОДНЫЙ МИР АНДРЕЯ МАКАРЕВИЧА»

● Тивиком ●

06.40 Х/Ф «ЛЮДИ В ОКЕАНЕ»
 07.00 НОВОСТИ
 07.10 Х/Ф «ЛЮДИ В ОКЕАНЕ»
 08.20 ИГРАЙ, ГАРМОНЬ ЛЮБИМАЯ!
 09.10 СЛОВО ПАСТЫРЯ
 09.30 «КРЯК-БРИГАДА». «С ДОБРЫМ УТРОМ, МИККИ!»
 10.20 ЗДОРОВЬЕ
 11.00 НОВОСТИ
 11.10 «СМАК»
 11.30 «ФАЗЕНДА»
 12.00 «ДОКТОР КУРПАТОВ»
 13.00 НОВОСТИ
 13.10 «БОГИ И ДЕМОНЫ». 2 ч.
 14.10 ФЕСТИВАЛЬ ЮМОРА «УМОРА-2006». ЛУЧШЕЕ
 17.00 Х/Ф
 19.00 НОВОСТИ
 19.20 «ИХ РАЗЫСКИВАЕТ МИЛИЦИЯ»
 19.50 «КТО ХОЧЕТ СТАТЬ МИЛЛИОНЕРОМ?»
 20.50 «БОЛЬШИЕ ГОНКИ»
 22.00 «ВРЕМЯ»
 22.20 «ЗВЕЗДЫ НА ЛЬДУ»
 00.20 ФУТБОЛ. «СПАРТАК» (МОСКВА) - «ЗЕНИТ»
 02.20 «ВЫСШАЯ ЛИГА»
 03.30 Х/Ф «ВТОРОЙ ПРОПУЩЕННЫЙ ЗВОНОК»
 05.40 Х/Ф «ИСТОКИ ИМПЕРИИ МАЙЯ»
 06.35 Х/Ф «ПОДВОДНЫЙ МИР АНДРЕЯ МАКАРЕВИЧА»

● Ариг Ус ●

07.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 08.00 «НЕИЗВЕСТНАЯ ПЛАНЕТА»
 08.30 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ»
 09.10 М/Ф «ТОЛЬКО НЕ СЕЙЧАС»
 10.10 М/С «БРАТЦ»
 10.35 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 11.00 «ХИТ - ПАРАД ДИКОЙ ПРИРОДЫ»
 12.00 «Х/Ф «ЖЕНСТЫХ ХОЛОСТЯК»
 14.00 «ДЕНЬГИ НА ПРОВОДЕ»
 14.30 «ТАКСИ»
 14.55 «ШКОЛА РЕМОНТА»
 16.00 «ВОЗМОЖНОСТИ ПЛАСТИЧЕСКОЙ ХИРУРГИИ»
 17.00 «ИЗМЕНИ СВОЙ МИР». «ЖИЗНЬ С «УТОМ»»
 17.25 «ПОГОДА. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 17.30 «ФИГЛИ-МИГЛИ»
 18.00 «Х/Ф «МЕДВЕЖАТНИКИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 19.00 «ТАКСИ. ПОГОДА»
 20.00 «ДЕРЕВНЯ ДУРАКОВ». «ЖИЗНЬ С «УТОМ»»
 20.30 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ». ПОГОДА

● НТВ ●

06.25 Х/Ф «КРОКОДИЛ ДАНДИ»
 08.00 М/Ф «ВЕСЕЛАЯ КАРУСЕЛЬ»
 08.30 «СКАЗКИ БАЖЕНОВА»
 09.00 «СЕГОДНЯ»
 09.20 ЛОТЕРЕЯ «ЗОЛОТОЙ КЛЮЧ»
 09.45 «БЕЗ РЕЦЕПТА»
 10.20 «СМОТР»
 11.00 «СЕГОДНЯ»
 11.20 «ГЛАВНАЯ ДОРОГА»
 11.55 «КУЛІНАРНЫЙ ПОЕДИНОК»
 13.00 «СЕГОДНЯ»
 14.00 КАНАЛ БГТРК
 14.20 МУНКЭ ЗУЛА
 14.30 МЕЖДУНАРОДНЫЙ ТЕЛЕВИЗИОН-

● Ариг Ус ●

07.30 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 08.00 «НЕИЗВЕСТНАЯ ПЛАНЕТА»
 08.30 «ЛЮБОВЬ И ТАЙНЫ САНСЕТ БИЧ»
 09.10 М/Ф «ТОЛЬКО НЕ СЕЙЧАС»
 10.10 М/С «БРАТЦ»
 10.35 «ВОСТОЧНЫЙ ЭКСПРЕСС». ПОГОДА
 11.00 «ХИТ - ПАРАД ДИКОЙ ПРИРОДЫ»
 12.00 «Х/Ф «ЖЕНСТЫХ ХОЛОСТЯК»
 14.00 «ДЕНЬГИ НА ПРОВОДЕ»
 14.30 «ТАКСИ»
 14.55 «ШКОЛА РЕМОНТА»
 16.00 «ВОЗМОЖНОСТИ ПЛАСТИЧЕСКОЙ ХИРУРГИИ»
 17.00 «ИЗМЕНИ СВОЙ МИР». «ЖИЗНЬ С «УТОМ»»
 17.25 «ПОГОДА. «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 17.30 «ФИГЛИ-МИГЛИ»
 18.00 «Х/Ф «МЕДВЕЖАТНИКИ». «ЗНАКИ ЗОДИАКИ»
 19.00 «ТАКСИ. ПОГОДА»
 20.00 «ДЕРЕВНЯ ДУРАКОВ». «ЖИЗНЬ С «УТОМ»»
 20.30 «НА НОЧЬ ГЛЯДЯ». ПОГОДА

● Тивиком ●

06.40 Х/Ф «ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!»
 09.00 ВЕСТИ
МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
 09.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ (НА БУР. ЯЗ.)
 КАНАЛ «РОССИЯ»
 09.20 «ВОЕННАЯ ПРОГРАММА»
 09.45 «УТРЕННЯЯ ПОЧТА»

● Ариг Ус ●

12.10 ВЕСТИ-БУРЯТИЯ
 КАНАЛ «РОССИЯ»
 12.20 «ГОРОДОК». ДАЙДЖЕСТ
 12.50 «САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР»
 13.45 «СМЕХОПАНОРАМА»
 14.15 «ПАРЛАМЕНТСКИЙ ЧАС»
 15.00 ВЕСТИ
 15.20 «ФИЛТИН Н 104». САТИРИЧЕСКИЙ ТЕЛЕЖУРНАЛ
 16.10 Х/А «ВНИМАНИЕ! ВСЕМ ПОСТАМ...»
 17.45 «ФОРТ БОЯРД»
 19.25 «ТАНЦЫ НА ЛЬДУ». ФИНАЛ. ГАЛА-КОНЦЕРТА
 21.00 «ВЕСТИ НЕДЕЛИ»
 22.00 «СПЕЦИАЛЬНЫЙ КОРРЕСПОНДЕНТ»
 22.25 Х/Ф «СМЕРТЬ ПО ЗАВЕЩАНИЮ»
 00.20 НИКОЛАЙ БАСКОВ И МОНТСЕРРАТ КАБАЛЬЕ. КОНЦЕРТ

«Ном - замда» гээн литературно-театральная марафон

АГЛАГ АХА АЙЛШАДАА САННААР УГТАБА

Республика доторнай болож байхан Уншалгын жэл тон ехэ нонирхолтой хэмжээ ябуулгаар хүн зоной нанаандадаа үлэхэ бшуу. Энэ хадаа «Ном - замда» гээн литературно-театральная марафон болон гээшэ. Тус хэмжээ ябуулга үшвэр хабар эхилээ нэн. Буряад литературын эхи табигша Хоца Намсараевай түрэнэн нюотаг Хэжэнгын аймаг нэн түрүүн энэ хэмжээ утган абаа. Удаань Ивалгада, Захааминда, Загарайда, Мухар-Шэбэртэ, Бэшүүртэ, Тарбагатайда, Яруунада замда гаран ном хуреө. Юндэхий шатадаа тэрэ аглаг найхан Аха нюотагаа ерэбэ.

Буряад Республикин Соёлы министерствын болон Үндэштэнэй номой сангай ашаар болож байхан энэ хэмжээ ябуулгын нюотаг бүхэндээ дээдээ зангаар утганаа. Ахынхидшье өөрийн маягаар угтаба гэхэдээ, алдуу болохогүй. Марафонийхдээ хэдэй нарандаа шарагдааб, хураа бороодоши нороо, нахиндаа үлеэгдээб. Өөрийн авари зантай гайхамшигтаа байгаалитай үндэр Аха нюотагаа санан доро оробо. Тиймэнээ эмхихэгээд багахан баатаршалгаа гарганаа хэлэндээ.

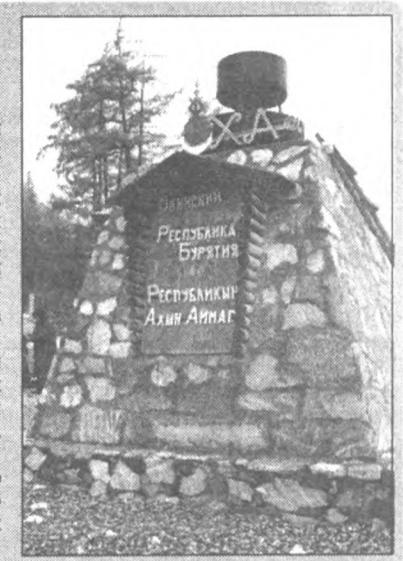
Магомед болон хада тухай мэдээж үгүүлэл ондоошог болгон хэлээхэе, «Үншагша номой сан ошоогүй хаяа, номой сан үншагшадаа ошохо» гээндээ удхатай адли болошоно бшуу. Энэнь тон зүб. Үнэхөө, иимэ үдэрнүүд холо нюотагай зондо баяр асарна, номой

баялигай удха олоной урда бури дээшэлээз.

«Манай марафон урдаа хэдэн зорилго табина. Нэн түрүүн, ном үншадаг зоной тоо эрэд дээшлүүлгэ болоно. Хэзээб даа, манай гүрэн эгээл үншадаг гүрэн гэжэ тоологодог нэн. Харин мунээс элдэбийн шалтагаанаар үншагшадай тоо гурба дахин доошлон байна. Хоёрдохёор, марафоной ашаар хүдээгэй номой сангуйдай материально-техническэ баазаа найжаруулха наанан бии. Манай үндэштэнэй номой сан болон Буряад Республикин Соёлы министерство энэ талаар ажлаа яхала үрэ дүнтэйгээр ябуулна», - гэжэ Үндэштэнэй номой сангай директор Ирина Хубисхаловна Балхасева хэлэнэ.

Литературно-театральная марафон Ахын аймагтаа хэдэн хэмжээнүүдээ бүридээ. Уран зохцэлшодтой уулзалаа, танилсалын үдэшнүүд, ухаан бодолийн конкурсын үншагшадаа урмаршилга, концерт наадан марафоной программаадаа оролсоо.

Ахын номой сангуйдай баясхалантаа ойнуудаа тэмдэглэжээ байхада, «Ном - замда» эндээ хүрэжэе ерэбэ. Эдээ үдэрнүүдээ Орлигий түб номой сан 60 жэлтэй, хүүгэдэй номой сан 40-тий болож байгаа.

ТҮРЭЛ НЮТАГАА ТҮҮРЭЭН БЭШЭЭШ

60 жэлэйнгээ ой тэмдэглэжээ байхан поселенин хоорондын Орлигий түбэй номой санда «Сагаан Дали» номдо дуратайшуулай клуб хүдэлдэг юм. Тэрэ 1986 оной үүдэл багаар нээгдэхэн байна. Аймагай түбэй ажануугшад, нургуулин үргашад клубийн гэшүүд мүн.

тойгоор хөөрөө. Аймагайнгаа түүхэ бэшээшэдээ бэлэг сэлэгүүдые ахынхид олоор баруулаа.

БАГАШУУЛДА - ҮНЭН ЗҮРХЭННӨӨ

Хүүгэдэй номой сан Орлиг тосхондо 40 жэлэй саадаа тээ бии болоо бэлэй. Түрүүшүн хүтэлбэрилэгшээр Мария Жигжитовна Баторова томилогоо. Тэрэ гээнээр Ахын хэдэн үе үри хүүгэд эндэ ургаа гэхэдээ, алдуу болохогүй.

Мүнөө үедэ эндэ 10 мянга гаран ном тоологдоно.

ябуулганууд гэршэлнэ. Уншалгын жэлдэ зориулагдажа, хэдэн конкурсанууд эмхихэгдээ. «Эгээл эдэбхитэй үншагшадаа» б-дахи классай нурагша Елена Аюшеева томилогоо. Лена дуратай номойнгоо санда үзэр бури ерэжэ, ганса ном үншадаа ябашанаа бэшэ, мүн библиотекын хүдэлмэрилэгшэдээ туваа хүргэнэ.

Номой санда ходо ерэдэг үхижүүдэй нэгэн Туяна Жамсаева болоно. «Дүү басагадаа дахуулаад ороод ерэдэг», - гээд, ажалшад хэлэнэ.

Эгээл бэрхээр наиргуулга 4-дэхи классай шаби Жаргал Пронтеев бэшэжэ, бүхын аха дүүнэрээ баясуулаа.

«Эгээл эдир үншагшадаа» гээдээ 1-дэхи классай Юлия Гармаева нэрлэгдээ. Юлия хадаа оройдоол гурбан нахатайнаа үншажа нураа. Олон шүлэгүүдые, онтохонуудые мэдэдэг Юлия басаган шадамар бэрхээр хэрэгтэй номуудаа олоод ябашадаг.

Конкурсын лауреадуудые Улаан-Үдэхөө ерэхэн айлшад амаршалаа, бэлэг сэлэгүүдые баруулаа. «Эндэ хүүгэдтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Ондоо

тээ хаанашье иимэ олон журнал, газетэ бэшүүлнэгүй. Саашадаа эндэхий номой сан заатагүй хүгжэхэ», - гээд, Бавасан Абидуевай нэрэмжэтэ республиканска хүүгэдэй номой сангай директор Татьяна Константиновна Егорова хэлэнэ.

Даши-Рабдан Батожабин нэрэмжэтэ эдиршүүлэй номой сангай директорэй орлогшо Людмила Владимировна Гармаева, мэргэжлэгээн Туяна Осодоева гэгшэд нонирхолтой викторина эмхихээ. Эндэ Ахын ерээдүй номдо дуратай байханаа гэршэлбээ.

БАЯРТА УШАРААР БЭЛЭГ СЭЛЭГҮҮД

Хоёр найхан дэмбэрэлтэ ойнуудаар дашаралдуулан, «Номой сан - манай хуби заяан» гээнээр гаршагаа доро нигүүлэхсэ сэдхэлэй марафон Ахын аймагай хүтэлбэрилэгшэдээ, Улаан-Үдэхөө буунаа айлшадые халуунаар амаршалаа, үнэтэ

бэлэг сэлэгүүдые үгээ. Эндэхий номой сангуйд юнэн компьютераар баян болобо. Аймагай соёлы байшанаар дүүрэн суглархан арад зон нэрэмээльга ташалгаар хүн бүхэнниие угтана.

Эрхимүүдэй эрхимүүдые мүн лэ эндэ шагнанан байна. Тэдэнэй дунда Сорог нюотагай Янжина Тулууваа нэрлэмээр. Оройдоо гурбатайхан Янжина ташанаса номуудые үншана.

Ахын аймагтаа табан мянгадаахи хүн дэлхэй дээрэ мундэлбээ. Сорогий номой сангай библиотекарь Дондоковтоной гэр бүлэдээ энэ үхижүүн түрэе. Тэрэнэй ахадондок Дондоковто Улаан-Үдэйн айлшад мүн лэ бэлэг баруулаа.

Баярта үдэшье ехэ гэгшын концерт наадан түгэсөө. Гайхамшигтаа нийхэн хоолойгоороо Валентина Цыдыповна сугларгашадые бахархуулаа. Уян нутархай Екатерина Вакнян, Ирина Печкина, «Ликование» ансамбл, Вера Черных, Чингис Цыденов гэгшэд ахынхидай дура буунаан байна.

Марафоной тут Түнхэндэ дамжуулагдаа.

Борис БАЛДАНОВ. Авторай фото-зурагууд.

«Үүгээ үедэ 40 гаран нэрэтий газетэ, журнал бэшүүлнэбди. Миний нанаахадаа, энэ тон хэрэгтэй. Ганса үхижүүдэй тэдээниие харанаа бэшэ, ехшье зон манай номой сан ородог», - гээд, номой сангай хүтэлбэрилэгшэ Александра Ошоровна Гармаева хэлэнэ.

Аймагай захиргаан захарилгада алта мүнгэ үгээ. Тиймэнээ эндэ ороходо таатай, наруул болонхой. Энээндэ баясанан ажалшад үшвэр ехэ үрэ дүнтэйгээр хүдэлхэ тусебтэй. Энээндэ олон тоото хэмжээ

Александра Ошоровна Гармаева номойнгоо сантай танилцуулна

(Түгэсчэл. Эхинийн урдахи гугаарнуудта).

Найман зуун жэл болоод Чингисхан энэ дэлхэй дээрээ эрьеэж ерэхэг гэнэн Лүндэн бий гэжэ арад зоной дунда хэлсэдэг. Хэзээ урдаадаа үргэн монгол дайдадаа булан тохойгоор таруулаар нуудаг, дундаа хэрүүлтэй, дайтай байдаг зониин зада худхаруулжа, ши би гэлсэдэггэнь болигоож, ноён барлаг, баян үгытэй гэжэ илгэрүүлжүүлгүй, хуулиин урда нэгээ адли эрхэтэй болгоож, амгалан байдалай ён журам монгол уластaa тогтоонон шэнгээр, тойроод байнаа гүрэн түрын улад зоной хоорондо харилсаа хэжэ, эб найрамдал зохёж, үрдээ үгүгээ хүснэгдүүлхээ Чингисхан ерэхэ байхаа гэжэ байгаад, Монто агамни тэрэ дурдагдаан зуугаагаа ехэ болгоож, колхозийн шаань соо дархан болоод байхадамни, саашань үргэлжлүүлээ бэлэй.

Чингисханааны ягадаг эжэлшэ нүхэдтээ эрьеэстэй, сэхэ сагаан сэдьхэлтэй хадань, зүбшөөжэ, отогоороо, хаантан хаашуулаараа хойно хойноо нубаридан, Тэмүүжэнэй үмэгшэлгээ доро ерэхэ, олон болоходоо, эмхид-хэлгын шадабаритай хадань, хаан шэрээдэ нуулгажа, Чингис хаан алдар нэрэ соло олгуулба.

Бултанаар нэгэдэхээ дурагүйшүүлье булимтаран орожно ерээд, хүсөөр нэгэдхээжэ, ехэ монгол уласые байгуулнаа байгаа. Бурханай саг үргэлжлэхээр наан ябажа, Чингисханаа үбэржэ, моринноо унахадаа, матарагай багаараа үбэхдэхээжэ, уг изагуурайнгаа эхи табианан Бүртэ-Шонын буусын дүтэхэнэ аршаандаа нуухаяа, Боржигин обогтонойнгоо үбгэд хүгшэдээрээ золгодохоёо, Баргажан түхэмэй хүнхэр руу, Турагсаа мүрэнэй жалгаар, залуудаа ябанан үргэх харгыгаар уруудажа ябанан гэнтээ наа бараашоо. Гансашье матарагай бэшэ, досоо бэээрээ гэмтэхэн байжа болоо, Тэмүүжэнэй энэ газараар урда сагтаа ябанан ушарын нимэ байгаа.

Бага байхадаа үбгэд ба ехэ зоной хөөрлдөө шагнаарханаа мүнөө наанадамни, Чингисхан залуудаа иишээ Баргажан ерэхэн байгаа гэжэ дуулаанаа «Ниуса тобшо» ба бэшэшье ондоо зохёолнуудаар бэдэрхэдэмни, энээн тухай дурдалгаа гэхэ юумэ оддоогүй.

Тийгээд лэ «Ниуса тобшын» 98 зүйлхэе 107 зүйл хүрэтийн дээрэ дурдагдаан үбгэдэй зугаагай тайлбарилга эдээн соогоур лэ байна хэбэртэй. Баргад зон юундээ Чингисханаанд дутэ наанадаг, шадар сэргэх шэхэгтэн сооин элтэг нуури эзэлжэ, тэдэниинеь ехэ найдамтай болгоодог байнаа гээд ном соо бэшээтэй зоной зугаагаар сасуудхажа үзэхэдэмни, Чингисхан Баргажан ерэхэн байгаа гэлдээшэнь мииц лэ нахин зугаа бэшэ хэбэртэй.

Аха дүүнэр тайчуудаа бэлбэхэн Оэлүн эхые бишыхан хүбүүдтэйн орхижо, нүүжэ арилхан байгаа. Заянай бэрхэ Оэлүн эхэ эзэгүй дайдаа дэлхэй уужам лэ нэн гээд, гол газарые үгсэжэ, уруудажа, гоого мангирые түүжэ,

зумбраа тарбага бариж, багашуулаа ехэ болгобо.

Тайчуудай Таргуудай-Хиралтуур нүхэдээрэе ерэжэ, горитойхон Тэмүүжэниие бариж, хүзүүндэн дүнгэ зүүжэ, нахюул табиж, нилэн зобоогоо. Тэмүүжэн бэрхээр мултаржа, нүгээдүүлээ олжо, амяарханаа зоной үгы газараар нонорхоноор тайчуудаа ерэгшэб гэжэ нэжэгтэй байдаг байгаа.

Нэгэтэ тайчуудаа ерээд гэжэ хада гаража хоргодонондоонь, тэрэн мэрэгдүүд байж, Оэлүн эхые Чилэдүүнээ буляажа аваанайн тулөө гурбан зуун сэргээр үнөө нэхэжэ ерээд, Бэлгүүтэн

Бүртэ үжин намгаяа, Хуагчин эмгэн зарсатайен бусааба. Тэрэ carhaa хойши Баргажан төхүмэй баргад зон Тэмүүжэниие манай хүбүүн гэжэ тооложо, олоороо нубаридан, айл айлаараа, отог отогоороо Чингис хаандаа алба хэдэг болоо нэн.

Чингисханаанай наа бараадаа, ехээр залд гэнэн гушан гурбан баатарнуудын Али Боори хадын оройдо хээрлэжэ ерээд, Баргажан түхэмэе үлэнэн шоно

байгаа, байбалын үри бэнь Боржигодой мэргэнэйхид шэнгээр дэлгэрэнгыгээр харагдахаа нэн. Боржигодой мэргэн Монголжин гуа намга абажа, тэрэ газараар аша гушануудаа тараажа, Баргажан төхүмтэйгээ таалгаряагүйгээр харилсаа бариж, уг изагуур баабайнуудайнгаа нэрэнүүдье багашуулдаа дуулгаашань зандаа «Ниуса тобшо» ном соо ороо.

Газарай дүрсэ /карта/ зохёогшод ан-

БАРГАЖАН-ТУХЭМ -

БОРДЖИГИН УГАЙ УУГАН НЮТАГ

эх, Хуагчин эмгэн, Бүртэ үжин /үхин/ гурбаниие бариж, хоморгондо абажа, моридтоо нундалдуулжа, Тэмүүжэниие бэдэрээд олонгуй, эхэнэрнүүдэтийн буляажа, үнөөгөө абабади гэлдэжэ гэртээ ябаха.

Тэмүүжэн хада дээрэ гаража, мүргэл хэжэ, үргэл үргэжэ ерээд, ийгээ айжа, хоргодож ябахагийн тулөө сэргэйтэй болохоёо хэлсэжэ, Борчи Зэлмэ хөөртойгоо угайнгаа зондо хандахаяа Баргажан төхүм гараба.

Тэндэ уг үнгияа үзүүр Бүртэ-Шоно баабайн Гоа-Марал намгантай гаталжа ерэхэн Тэнгис далай харахаяа Тэмүүжэн нүхэдээрэе Баргажан төхүмэй Боржигин обогтоной залуушуулаар хамтаржа, үдэшын наранай улаан тэнгэри, арюун үнанай нюурта толо татан байхадань, тудажа хүрэхэндэе ехээр баярлажа, үзэсхэлэн найхан дэлхэй хараананаа найхашаажа, бэшэрн үргэдэжэ, мүргэжэ, тунгалаа ама хүрэжэ, хэдэн үдэр энээгүүр айшалба. Хилман хуушуун хадын оройдо гаража, далийн заханыа заха хүрэгтэй хараха, ехэ хонирхожо, урматай хүхүүн эндээ хоножо, үглөнэй наранаар үнан далийдаа үргэл үргэжэ мүргеед, буухадаа, шэбэртэ гарамай эрьеэд загаанашание золгожо, үнан соо үблэ нажартгүй байратай хаб гэжэ нэрэйтэй үнэтэй ангай арха харахадаа, ехээр гайхананаа, найхан далий хараханаа, гэртэхиндээ, ойро зондоо зугаалжа, ехээр хонирхуулдаа.

Иймэ найхан баян далий бии юм гэжэ дуулаанашье, мэдэхэшье зон Тэмүүжэнэй урагшатай ябанандаа, далий шэнгэн үргэн найхан наанатай хадань хүндэ энэрхыгээр хандадагтэн дурлаашад, газар үнэа, адуу малаа буулядадаг сагхаа тэрьелжэ, үмөөлгэ бэдэржэ, олоороо ерээшэд бүгэдээрэе хэлсэжэ, Тэмүүжэнэй Чингисхан гэжэ ехээр найхашаанан далий нээрээр нэрлэжэ, хаан болгобо.

Тэндэ Баргажан төхүмдээ Боржигин обогтоной хүбүүдэй туваар зуута моридoor, заримданаа ааша аашан наяд хүбүүдье дахуулжа ерээд, Тэмүүжин Ван хаан Торилхоо, Джамуух дүүнээ туваа эрижэ, мэргэдье үнөөжэ.

турэлтэн баргад зоной таархай үбгэд хүгшэдэе, эрэ эмгтэйшүүлэх хуу булытэне, нэгэшье үлөөнгүй, дээрэ тэнгэрийнэ иммэ ехэ зарлиг захиралга буугаа гээд, ямаршье шалтагааниие хэлэнгүй, байра байдалын, алга ажалын тийнээр лэ зандань орхиюулаад, дахин иишэ найман зуун жэл соо нүүжэ ерэхэ тон хориулатай гээд, ехэ түргэн абаадаа. Тийгээр лэ дундадаа зуун жэлнүүдэй үедэ ехэ эдэхи үүсчэлтэйгээр

байдаг барга монголшуул тэрэхориулаа хойши Байгаль далий тойроод нуудаг байгаашье haas, Баргажан хүнхэртэгээ мянга долоон зуугаад он болотор байгаагүй, Зүлхэ, Ангар мүрэнүүдээ дээгүүрхийн гайн газараар орд зондо буляялгахадаа, тэдээндэ ехээр доромжолуулхадаа, саашаа аргаяа болихо, Баргажан хүнхэр нүүжэ ерэхэн намтардтай.

1240 ондо хулгана жэлдэ бэшгэдэнэн «Монголий нюуса тобшо» олонхон эрдэмтэдэй, оршуулагшад, буулгажа бэшэгшэдэй гар дамжажа, манда хүрэхдэе, олонхон үзэгүүдэй ба мэдүүэлнүүдэй ойлгосо заа ондоонууд боложо, номой удхашье хазагайржа хүрэжэ ерээд байна ха юм даа.

1990 ондо буряад ба орд хэлэн дээрэ гаршаджасаа, Буряадай номой хэблэлнээ гаранаан «Монголий нюуса тобшын» нэгэдэхий зүйл соо С.А.Козиной хитаднаа «Тенгис /досодо далий/ гаталжа», гээд оршуулж бэшээшье, номой нүүгэ тээхэнэй Ч.Р.Намжилов С.А.Козинийн эхинде Бурхан Халдуун дээрэ нүүжэ ябаха гэжэ эхинде Бурхан Халдуун газарта нюотаглаа» гээд бэшээшье, «Тенгис» гэжэ далий нэрые орхёд, миин лэ үнан далий гэнэ. «Онон мүрэнэй эхинде Бурхан Халдуун дээрэ нүүжэ ябаха гэжэ С.А.Козинийн эхинде Бурхан Халдуун газарта нюотаглаа» гээд бэшэхдээ, «Тенгис» гэжэ далий нэрые орхёд, миин лэ үнан далий гэнэ. «Онон мүрэнэй эхинде Бурхан Халдуун дээрэ нүүжэ ябаха гэжэ С.А.Козинийн эхинде Бурхан Халдуун газарта нюотаглаа» гээд бэшэхдээ, Тенгис далий нэрые миин таамагша болгоожо, нүүжэ ябаха гэшье нюотаглаа гэжэ үгээр андалдаадаа, иижэ урда сагхаа миин лэ бага багаханаар номой удхье хазагайржуулж, ойлгосынъе ондоо болгоожо, зарим тээгүүр аяар хажуушань абаадаа.

Бүртэ-Шонын уг залгаламжалагшад аша гушанар Онон мүрэн дээрэ Боржигодой мэргэнээ түрүүн үгы

хан эртэ сагай зоной үгэнэн Онён гэжэ Баргажан мүрэнэ шудхадаа голий нэрэдэ дээрэлхүүгээр хандажа, хэлээс сохиисто дүтэ болгоож хазагайрлуулж, Ина гэжэ нэрэ үгөөгүй байгаа наань, «Ниуса тобшо» шэнжэлэгшэд: «Энэмийн «Тенгис» далаадаа ойро байна», - гэжэ ондоо ойлгосо нэргэжэ болох байгаа нэн.

Дээрэ дурдагдаан шэнгээр «ё» үзэгье «я» үзэгээр андалдажа, Чингисханаан хуулиин журам «ёсо» гэнэн монгол угые «яса» болгоод байхание юундэ «Ниуса тобшо» тайлбарилагшад ондоо ойлгосотой уг яса /н/ ява/н/ - кость/ болгоод байхание обёоронгуй, тэрэ зандань орхёоно хонирхолтой /Рене Грусс «Чингис-хаан», Москва, 2002, стр. 250/.

«Ниуса тобшо» ном соо харуулжанай өнөөр мэргдүүдээ дэбтэлхэдээ, Жамуухаа ажадаа /нютагт/ нэгэ түмэн сэргэ абажа мордоо, Тэмүүжин андан харяатанаа /нютагт/ нэгэ түмэн сэргэ абажа ерээд /Тэмүүжэнэй нютагтаа тайчуудаа бэшэ нууцан зон тухай ном соо хэлэгдэнгүй/, Тоорил ханаанай нэгэ түмэн сэргэ, бултадаа дүрбэн түмэн сэргэ нэгэдэжэ танилсаа гээд бэшээтэй.

Сэргэгэ ябаха гэшье ялахан түбэгтэй, гаргашатай, гарзатай ажал ха юм даа. Зуу зуугаад сэргэ сугуулж, дүрбэн зуун сэргээр добтолоо гэжэ бэшээ хадаа зохид байгаа.

«Ниуса тобшо» зохёол шэнжэлэгшэдэй нэгэнииньше ерэжэ, Баргажан хүнхэррээр ябаха хадаа, Онён мүрэнэй эрьоулгэ гүн сээлэе, хадын байсаа, талаа дайдые харабал, «Бурхан халдуун» гээшье мүнөөнэйхеэр «Бархан уула» хаана байдаа юм гэжэ мэдбэл, Бүртэ-Шоно Гуа-Маралтайгаа Тэнгис далий гаталжа, хаагуур ябажа ерээд, хаана нуудаг, ямар газараар нуудаг байна юм гэжэ ойлгохо нэн.

Мүнөөшье Баргажан хүнхэррээр айшаджасаа, анхаралтайгаар орсон тойрон хараашалбал, ехэшье орой бэшэ, олон юумэ ойлгож болох нэн. Хуан бариса шэнжэлжэ, Али боори хада дээрэ гаража хонирхобол, буришье оншотой байгаа.

**Шагдар БАДМАЕВ,
дайнай болон
ажалай ветеран.**

Баргажанай аймагай
Баянгол нютаг.

Алексей ЕРШОВ

И дремучею тайгой
На него ничуть не давят
Вместе дружно Бога славят.
Рядом — горная река,
Птицы нежно щебечут,
Речку вброд перебредают
И по отмели гуляют.
И скажу без всякой лести
Храм стоит на видном месте.
И при множестве решений
Целез от разрушений.
Срок пришёл, покончив
с "блудом",
Храм сегодня служит людям...
Звон стоит в пади "Крестовой"
В честь купца Сибирякова.

ВЕЛИЧАВЫЙ БАЙКАЛ

Цветение, прохлада,
Величавый Байкал, синева,
Ветки кедра упругие
и берёзок листва.
Вокруг — байкальские
горы,
Безоблачная, серебристая
высь.
Кажется, что все в мире
святые
Именно здесь родились.
Байка! В Сибири живёт
с древних времён,

(Тутсэхэл. Эхинший шолишин
20, 27-ой, сентябрин 21-эй
гугаарнууста).

Ринчин-Хорло табадахи клас-
та гүйсэд нурангуй, хонидээрээ
эжидээ туналжа, ажалыен
хүнгэдэхэж, ажалаа нурага
эхилээ бэлэй.

Дайн байлдаан соогуур
шархатажа, үлбэр болошоон
зарим хүнүүд нютагаа бусажа,
Дулгар хүгшэн Доржоомни,
Ринчин-Балтамни ерэшэнэ аа гү
гэж хүлеэжэ олзуурхадаг,
колхозий түбнээр эрээн хаагана
моритой хүнэй харгадабал, эсэгэ
хүбүүн хоёрой хэниин ерээ
абаа даа гэжэ олзуурхажа
байхадань, ондоо хүнэй
боловоходоно, нёлбоноо аршадаг
хэн.

Доржоон тухайгаа муу мэ-
дээтэй саархаа аваанаа на-
намсаараа, энээн тухай мартахые
оролдоошияа ханаан, вөрьиен
зобоожо, зүрхэнни хадхуулжа
байнаанд набандажа, тэгшэ
бэшэ байдалдаа вөрьиен оруулжа,
Ринчин-Хорлоо зобоохороо
болоно хамаа.

Мижидэй Дамба гэжэ кол-
хозой адуушаний баатарай
үхэлээр унаа гээн мэдээ ерээн
аад, хэдэн нарын үнгэрээд
байхада, тэрэганса хүлтэй үлбэр
болонхой, хоёр таяг тулад
бусажа ерэхдэн, Доржоомни
алуулангуй, ямар нэгэн эмнэлгүүн
газарта хэбтэхдэн, баатарай
үхэлээр унаа гээн худал саарлан
ерээн гү гэжэ Дулгар хүгшэн
олзуурхажаараа болоно, вөрьигээ
зобоожо орлогод гүб дада.

Тийхэдэй Ринчин-Балтынгаа
сэргэй албанда мордоод,
дайсаний сохигоо ошободи
гэжэ хоёр жэлэй урдаа тээ
бэшэнхэнээ хойши оройдооши
ондоо ёөрт тухайгаа дуулгаагүйн
хаанаадаа оруулсансаараа,
хүбүүн тухайгаа наанаата боложо
орошодог гүб дада.

Ринчин-Балтамни амиды
мэндэ ябана ха гү гэжэ үдэр
хүнгүү ото наанаа үнөөндэ
баригдажа, вөрьигээ тэгшэ бэшэ
байдадаа оруулбашье, энээнээ
Ринчин-Хорлодоо мэдүүхэгүй
гэжэ хэдэ орлодоно хамаа.

Магад басаганийн энээ-
ниен мэдээшияа, вөрьимни
үлүүтэ зобоохогүй гэжэ дуугай
ябажа, хони хургагдаараа
носодожо, вөрьигээ наамааруулна
ха гү гэжэ бодобоши, Ринчин-
Хорлоо наанаа үнөөн болгохогүй
гэжэ вөрьигээ зобошие мэ-
дүүхэгүй гэжэ орлодоно хамаа.

- Баабай тухаймийн хүндөөр
шархатаныен мэдэнгүй, худал
саарлан «баатарай үхэлээр унаа»
гэжэ мэдээн ерээн байжа болоо
гү? - гэжэ Ринчин-Хорло ибийгээ
заримдаа шарайшадаг болоо.

- Ом маани бадмээ хум!.. Ом
маани бадмээ хум!.. Командир
зон тиймэ худал саарлаа эльгээжэ
байхагүй юм бээз, - гэбэ Дулгар
хүгшэн.

- Дамба тухай тиймэ алдуу
гараа бшуу.

- Ом маани бадмээ хум!
Командирнууд тушаа тиймэ мумуу
куум бу амалыш.

Ринчин-Балтамни дайндаа
ошоохор гурбанжэлшахууболоо.
Дайн байлдаан углөө мүнөө
манайхин бүрин түгэс
илалтатайгаар дүүрэхээ байнаан
тушаа угз хүүр дуулдажал байна
гүбээ. Тээд Ринчин-Балта-
наамны юнде орой юуньшье
дуулданагүй бээз, - гэбэ Дулгар
хүгшэн:

- Ом маани бадмээ хум!.. Ом
маани бадмээ хум! - гэжэ
мэгзэмээ хэдэн удаа дабтаба.
Хүбүүм ютэхэжэяа юмдаа?

Ринчин-Хорло ибийгээн
үлүүгээр аха тухайгаа наанаагаа
зобошибоши, энээнээ ибийдээ
мэдүүхэгүй гэжэ орлодохороо
болово, дуутай ябаже орлодоно.
Тийбшээ:

Бадма ШОЙДОКОВ

ЭХЭ Рассказ

Хониднай хаанаа ябажа
байгаа юм? - гээд, басаган
гэрээгээ шагаабаряар нарьдаг
тээшэх хаража, нилээн бай-
ханайнгаа удаа гэдэргээ эрьеэжэ
хэлэбэ. - Зүүн тээхи шугы соо
харагдана.

Дулгар хүгшэн абяа шэмээгүй
пилтагайнгаа дэргэдээ эдээ хоол
бэлдэжэ, аяга шанагаа хон-
гиргино хэбтэйтэй.

- Ибии, ахаймни баабайдамни
адли баатарай үхэлээр уна-
шоогүй юм гү? - гэжэ Ринчин-
Хорло түрүүндээ орой толгойdon
ородгүй юумз амалба.

- Ом маани бадмээ хум! Иимэ
айданайтай юумз бу дуугарыш.
Ом маани бадмээ хум!

Үдэр хоногуудай үнгэрэх бури
манайхин фашистнуудые үнөөн
намнаанаар, тэдээнэй газар унан
дээгүүр шүдхэрнүүдье хяа намна
сохиже, углөө мүнөө бүрин түгэс
илалтатайгаар дүрбэн жэл үргэлжлэхэн
дайн байлдаан аүүрэб гүб дада.

Тийгээд дайн байлдааныаа
сэргэшэд олоороо бусажа хийбэ.

Ринчин-Балтатай хамтаа 1942
ондо дайндаа мордоод Илалтын
хүүдээ бусажа ерээн Ханда-
Сэрэн сасуутандань Дулгар
хүгшэн хандаба:

- Хүбүүтэйм дайнай газарта
уулзаа һэн гүш? - гэбэ.

- Сутгаа дайндаа ороо һэмди:
Ринчин-Балта, Сэмжэд,
Сэмжкан бидэ дүрбэн.

- Саашань хөөрьиш. Нүгөө
гурбантайш юун болооб? Юундэ
дайннаа бусаагүйб?

- Дайндаа мордоохор нара
шахуу дайсантай бидэ дүрбэн
тулдаад. Дон мүрэн Донец
мүрэн хоёрой хоорондохи
госхоной түлөө болонон ту-
лалдаандаа фашистнуудые хяа
намна сохиже тэрье дүүлээ
һэмди. Тээд шархатаан ба
алуулсан сэргэшэдэй дундаа тээд
гурбанаа олоогүй һэмди.
Шархатаад хэбтэхдэн, фа-
шистнууд тэдээниемийн саа-
шань шэрээд ябашаан байгаа
гү, али юун болошонон хаб?
Дахяд тэрэ гурбан нүхэдтээз
уулзаагүйб, - гэжэ дуулгаан
байгаа.

Тэрээнэй удаа Дулгар хүгшэн
бури гааруутаар уйдхар гом-
долдоо баригдажа, шарайнгүй
боловтороо сүхэржэ, вөрьигээ
зобоон химэлхээрээ болодог һэн!
Хүбүүдьемийн пээшэндэ
түлижэ, фашистнууд налаагаа
гү, угышие наа, тамалхын
муухайгаар зобоожо налаагаа
гээш гү? Юун гэжэ Дулгар
хүгшэн толгой соо ороногүй
хаб дада.

Дүрбэн жэл үргэлжлэхэн дайн
манай бүрин түгэс илалтатайгаар
дүүрэжэ, бусажа ерээн хүн
бүхэнхээ юун Ринчин-Балтатайм
уулзаагүй гүт гэжэ нурагаа,
уулзаа хараагүйди гээн харью
абаад, хүгшэн зобохын ехээр
вөрьигээ таамажка сүхэрдэг болоо
гүб дада.

...Буряадай АССР-эй Верховно
Советэд нунгалтадаа Модогоеевые
нунгахын тула ойлгууламжын
хүдэлмэри хүдөө машад дээгүүр

ябанан Балдан багша Дулгар
хүгшэнэй хониной байраа дээрэ
хүрэж эрхэдэн, вөрьин шаби
Ринчин-Хорло дайнай дүрбэн
жэлэй хугасаа соо аргагүй
блэжэжэ, сэбэр сэгээ болошонон
басаган хониной мяха шанажа,
багшаяа хооллуулаад, унтари
бэлдээд:

- Багша, эндэ орожно амартыгы,
- гээд, газаашаа гаража ерээд
хэлэбэг бүдээд. - Би айнаб. Тантай
орожно унтажам...

Балдан багшын дуугаржа
урдингүй байтарын, унтари
руунь Ринчин-Хорло шургашоо
бэлэй.

Тийгээд дайн байлдаан тээд
хоёр гэр бүлээ болоо бэлэй.

Дулгар хүгшэнэй городок
ошоходо, Шарлай гэжэ хүн
Ринчин-Балта тухайм наин мэдээ
дуулгаа гээд, хүбүүнгээгээ хуриг
барюулаад, тэрэ хүнтэй уулзахын
хүрьгэгээ элгэээнзиний
тэрэниене хаража, хаража:

- Бэшэ даа. Нюурын ондоо
һэн, - гээ.

- Тэрэ сапертной хэн гэжэ
нэрэтий һэн, - гэжэ Балдан нураа
юм.

- Нэрын мэдэнгүйб:
Обогын Жигмитов гээшэ һэн
ха, - гээд, Шарлай хэлэж
үргэлжлүүлээ. - Би шархатаад
намайе эмнэлгүүн газарта
абаашаа юм. Нүхэрни Кениг-
сберг шадар фашистнуудай
газар соо зоогоод тэрье дэхэн
минэнүүдье усадхажа ябанан
юм һэн. Танай нютагтаа дайнай
урдаа тээ избачаар худэлэн
хүбүүн гээш һэн хаша.

Дулгар хүгшэн тэрэ сэргэшэ
Жигмитов бэшэ Жигмитов гэжэ
вөрьим хүбүүн дайсанай булаан
минэнүүдээ сүлөөлжэ, газар
дайдаяа аюулгүй болголсожо
ябанаар, тэрэ миньнгээ тээ-
нэрхэдэ, хосорон налаашо
гээдээ сүхэрдэг һэн. Тийгээ
налаашо наань, муу саарлан ерэхэ
байгаа гээд, Ринчин-Балтам ондоо
ямар аюулдаа орохон хаб гэжэ
зобошибоши, табан зээнэртээ
яяар хорёоджэл соо зэдэхээхийн
бэлдэжэ, вөрьигээ наамааруулдаг
хэн.

Нэгээтэ байдал ошоожо
узвэлэндээ үзүүлээд ерхэдээ:

- Ринчин-Балтатай үгы.
Хүбүүнтнай түрээн үү
басагандaa хүбүүн болохо
турэхэн гээ, - гэжэ Дулгар
хүгшэн ех хүхүүтэй ерээ юм.
Ринчин-Хорло дүүдээ бага
зээшэнээн арбан зургаа дүү
хүбүүн болох түрэхэн гэжэ
баяртай ябатараа, Дулгар
хүгшэн далан зургаан наан
дээр 1969 оной априлиин
гушанд хүдөө нютагтаа мордоо
бэлэй. Харин һүүдээн хоёр
хоногийн хойно Ринчин-Хорло
майн нэгэндэ хүбүүн түрээ. Тэрэ
хүбүүн мүнөө гушан зургаа
наанайт эмшэнээр хүдэлнэ.

1. Дулгар - миний нүхэрэй эх
Долгор болоно.

2. Ринчин-Хорло - миний нүхэр
Ринчин-Хандаа гээшэ.

3. Ринчин-Балта - Ринчин-
Хандын ахаа Ринчин-Багма.

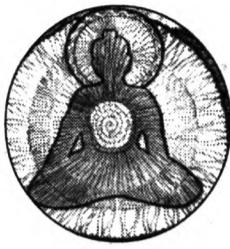
4. Доржоон - Долгорийн үргээн.
Ринчин-Хандаа Ринчин-Багма
хоёрой эсэгээ Доржо болоно.

5. Балдан - би өөрөө Шойдогийн
Багма гээшб.

Владимир СЫРЕНОВ

Нэгээтэ би Баяр хүбүүнтээ Тагархай нютагтаа дүтэхэн байдаг
Обоогийн аршан залажа асараа даа гэлсээд, хүнгэн машинаараа
харайлгабади. Харгымнай аймагай түб Хэрэнхээ додогор
сагаан Хойморто хүрээтээр далаад гаран зайд болошоно. Түрэл
нютаг тээшээ дүтэхэндээ, зүрхэмни түргээ түргээр сохилоод
абана. Энэншие баа ушартайл даа: эндээ эдир залуу наанамни
үнгэрэе, Толтын дундаа нургуули, түрүүшний дуран сэдьхэл
зүрхэндэмни эндээ «хоношо» ха юм даа. Хүбүүндээ Галба,
Таблангуудаа, Улбугай тухайгаа, ураг тарагаа, үетэн нүхэдээ
хөөрэнэб, тэрэмни шагнаан шэнг, зарим болонон ушарнуудые
хөөрэнэб, нонирхоод абахаа хэбтэйтэй.

Ябаа ябахаар, обоогийн аршандаа хүрэжэ ерэбэди. Эндээ
оиро тойрон эрзэн харахада, байлан юумэн хуушараа,
шэнэлэгдэх болошо. Тиймэнээ аршан дээрэ наан бунгаа
бадаргаагаад, аршаныаан хүртэөдээ, эсэгэ хүбүүн хоёр эндэхи
байраа байдалые нэргээх гэлсээбди, тэрэ зуураа би Баяртаа:
«Обоогийн аршан тухай шүлэг зохёогоод үзэхүү даа», - гэбэ,
уданьшегүй нэгэ багахаа шүлэг би болоо гээшэ. Сэхын хэлэхэ
болово наа, Түнхэнээ олон табан хүйтэн, халуун аршангууд соо
Обоогийн аршан тухайн газартаа үбэл зунгүй ургы ногоониний
ходоодо хүхэрэж, ногооржо байдаг лэ. Тээд тэрэнший т

(Продолжение. Начало в предыдущем номере).

ПРАКТИЧЕСКИЕ СОВЕТЫ ВЕЛИКОЙ ВАНГИ

Нервионного ребёнка рекомендовала купать в отваре лептого сена;

Страдавшему кашлем Ванга прописала в течение недели пить отвар льняного семени и не пить холодной воды;

Человеку, у которого была сипы, посоветовала искупаться в отваре дубовой коры;

больному астмой порекомендовала пить отвар из цветов мати-и-мачехи;

Женщине, у которой были затвердения в теле, она предложила сделать смесь из вошины (сотов), ракии и растёртой полыни и прикладывать к больному месту;

Больному невралгическим ревматизмом она советовала принимать солнечные ванны, а перед этим смазывать руки и ноги жиром и оружейным маслом;

О четырёхлетнем ребёнке с больным кишечником сказала, что его неправильно кормили и необходимо сильно ограничить в рационе масло;

Людям, в прединфарктном состоянии, Ванга рекомендовала утром натощак пить отвар из плодов терновника в течение четырёх дней;

Женщине, которая мучилась сильными головными болями после неприятных переживаний, предложила вечером перед сном принимать столовую ложку сахарного сиропа;

Женщине с сильным сердцебиением на нервной почве рекомендовала нарезать полкило лимонов, залить их мёдом и принимать утром и вечером по одной столовой ложке;

У девятимесячной девочки начались кровяные выделения. Ванга посоветовала взять немного мусора, который муравьи весной выносят из муравейника, попарить его в кипящей воде и подержать ребёнка над испарениями. Вскоре после этой процедуры кровотечение прекратилось;

Посетителю с диабетом в начальной стадии она прописала пить отвар ежевичных побегов. По её мнению, это замедляет развитие болезни.

Ванга считает, что диабет и псориаз люди получают в результате сильного стресса, испуга или очень неприятного переживания, язву желудка - от плохо пережёванной и горячей пищи. Астма в большинстве случаев развивается от холодных жидкостей, когда человек пьёт их в утомлённом состоянии. Нарушение обмена веществ часто является результатом неправильного питания, а молит у женщин - следствие ношения тесной одежды и белья.

По мнению Ванги, опухоли в большинстве случаев возникают после падения или травмы, причём они могут появляться значительно позже. Заболевание почек чаще всего происходит от переохлаждения. Бесплодие, как правило, является результатом ранней половой жизни.

(Продолжение следует).

ЭЛҮҮР ЭНХЫН БЭШЭГҮҮД

Хүндэтээ уншагшад!

«Элүүр энхын бэшэгүүд» гэхэн нийт гаршаг доро шэнэ хуудаана нээгээди. Ганса медицинын талаар зүвшэнлийд бэшэ, мүн психологий, арадай эмшэнэй, зоной элүүр энхэдэ хабаатай бусадши мэргэжэлтэдэй, юрэ уншагшадай зүвшэнлийд энэ хуудаан дээрээ толилогдох байха.

Мүнөө гурбадахи хуудаана уншагшадай анхаралдаа дураахамнаай.

сознании), я дам совет, как избавиться от этих неприятных ощущений.

Что нужно для этого сделать? Нужно взять лед и добавить к нему холодной воды. А другой сосуд наполнить максимально горячей водой - как только сможете терпеть. И начинайте очень простую процедуру, которая

СОВЕТЫ ДОКТОРА ПОПОВА

(Продолжение. Начало в предыдущих номерах).

ЗА КРУГОМ КРУГ, ЗА КРУГОМ - КРУГ ОТ ГОЛОВОКРУЖЕНИЯ

При быстром повышении атмосферного давления у некоторых людей возникает головокружение.

А вы задумывались - почему дети любят качаться? Почему им нравится кружиться? Почему, когда мы танцуем, нам тоже нравится кружиться?

Я предлагаю вам не бороться с природой, а отдаваться ей.

Если вы ощущаете головокружение, сядьте и тихонько покрутите головой или всем телом. Отдайтесь тому, чего хочет природа. В какой-то момент вы почувствуете, как вам стало приятно. Вам будет доставлять удовольствие это вращение. Вы даже забудете, что начали это делать в момент головокружения.

Когда вы откроете глаза, то почувствуете, что головокружение уменьшилось или полностью прошло.

ВАННА С ЧАЕМ

Как преодолеть вялость и слабость по утрам? Мне очень часто задают этот вопрос.

Вы наверняка любите чай и пьете его не раз в течение дня. Но не все знают, что чай можно использовать и во время приема ванны.

Для этого нужно заварить крепкий чай - примерно 3 чайные ложки на один стакан кипятка. И добавить этот чайный настой в ванну, заполненную слегка горячей водой.

Принимать такую ванну можно всего 5 минут.

Но после этой прекрасной ванны вы почувствуете свежесть и необычную бодрость. И еще раз убедитесь, что чай - это поистине целебный напиток.

ПОЛПАЧКИ СОЛИ - И ВЫ ЗДОРОВЫ

Когда атмосферное давление понижается, здоровый человек этого даже не ощущает.

Но есть люди, которые в такие дни испытывают недомогание, головную боль, легкое головокружение, слабость.

Как избавиться от этих ощущений?

Я советую вам принять ванну с приятной теплой водой. И добавить в воду полпачки обычной поваренной соли.

Когда через 10-15 минут вы выйдете из ванны, то почувствуете, что все неприятные ощущения ушли. Вы почувствуете себя свежими и обновленными. Настроение тоже улучшится, и вам захочется улыбнуться.

Процедура эта чрезвычайно проста, всем доступна и очень целебна. Попробуйте ее!

БОЛЬНАЯ ГОЛОВА

РУКАМ ПОКОЯ НЕ ДАЕТ

Если кто-то из вас чувствует себя уставшим (в голове - тяжесть, нет ясности и четкости в

освежит голову и сделает ее ясной. Опустите ненадолго одну руку в сосуд с льдом, а другую - в сосуд с горячей водой. Затем быстро поменяйте руки местами. То же самое, как из парной - в снег, а из снега - в парную. Проделайте так раз десять-пятнадцать. Через несколько минут вы почувствуете, как голова проясняется, и вы с новыми силами сможете приступить к работе.

ТЕМНАЯ КОМНАТА ВЗБАДРИВАЕТ ЛУЧШЕ, ЧЕМ КОФЕ

Если вы испытываете слабость, вялость, повышенную утомляемость, не торопитесь пить кофе или чай, чтобы взбодриться.

Я расскажу вам о чрезвычайно простом, но действенном и безопасном способе, как себя взбодрить.

Вы знаете, что благодаря глазам, зрению мы получаем 90 процентов информации. А свет активизирует наше сознание, наш мозг. И если вы войдете в темную комнату, где окна занавешены максимально плотными шторами, и несколько раз подряд быстро включите и выключите свет (не менее 10 раз), то почувствуете, как ваше сознание заработало совсем по-другому. Голова станет ясной и свежей.

Попробуйте этот простой и безопасный способ активизации своего состояния, своего сознания.

ЛЕЧЕБНЫЙ ВЕТЕР

Знаете ли вы о том, что можно лечиться ветром? Наверное, вы даже не слышали об этом. Хотя многие знают о сквозняке - и чаще всего боятся его, поскольку сквозняк приводит к обострению некоторых заболеваний, а какие-то заболевания может вызвать.

У пальки, как известно, два конца. И на востоке, например, лечение ветром является одним из самых, интенсивных лечений.

Я расскажу вам об одном способе лечения ветром.

Бываю дни - вы встали несколько разбитые, вялые. Так вот, возьмите фен. Обычный фен. И сделайте себе приятный, мягкий утренний массаж. Нужно всего лишь включить фен на тихую скорость. Такую, чтобы легкий мягкий ветерок касался вашего лица, рук. Очень полезно сделать массаж ног и стоп.

Буквально через две-три минуты после этого прекрасного массажа вы почувствуете себя совсем по-другому.

КАЧАЙТЕСЬ! ЭТО УСПОКАИВАЕТ!

В своих письмах некоторые из вас жалуются на повышенную раздражительность, неуравновешенность.

Что значит неуравновешенность? Это когда ты не чувствуешь ни равновесия, ни центра тяжести. И ты хочешь снова обрести утраченное равновесие,

то есть стать уравновешенным человеком. Вспомните, как в детстве многие из вас любили качаться на качелях, в гамаках, на тарзанках. А ведь это - лечебная процедура. Попробуйте 10-15 минут покачаться в креслекачалке, в гамаке. И ваша повышенная раздражительность начнет незаметно уходить. Вы почувствуете себя более спокойным, уравновешенным и, кстати, благодаря этой процедуре, у вас улучшится сон. И вы будете вставать по утрам более свежим и бодрым. Процедура, как видите, крайне простая, но действенная.

Обращаю только ваше внимание, что делать ее нужно не один день, а хотя бы дней пять-шесть, не меньше.

ХОЧЕСТЯ ОТДОХНУТЬ? ЗЕВАЙТЕ!

Как хочется быть всегда свежим и бодрым!

А для этого нужно уметь расслабляться.

Иногда мы непроизвольно делаем самое сладкое упражнение и не знаем, как оно полезно. Многие даже не догадываются, что когда они зевают, все у них внутри расслабляется. У них расслабляются живот, грудь, шея, все тело.

Попробуйте сладко-сладко зевнуть. Вспомните как это делается: слегка морщится нос, поднимаются брови и зевота проникает глубоко-глубоко, до маленького язычка, который находится в глубине рта.

Зевните от всей души, и вы почувствуете, как при этом отдохните, и снова появляется желание работать, действовать.

Так что, если нужно быстро отдохнуть и восстановить силы, зевните несколько раз сладко-сладко и произойдет чудо: появятся бодрость и свежесть.

СВИСТИТЕ НА ЗДОРОВЬЕ!

Да-да, свистеть действительно полезно. Свист улучшает настроение.

Попробуйте сами проверить мой совет. Если у вас плохое настроение и жизни не в радость - вроде бы и никаких серьезных проблем нет, а все равно неизвестно почему грустно и печально, - возьмите любой свисток и посвистите. Можно даже и без свистка.

Только свистеть нужно не несколько секунд, а хотя бы несколько минут.

Какая же польза от свиста?

Дело в том, что во время свиста меняется дыхание, а благодаря этому меняется и состав крови. Обычно для этого нужно делать специальные упражнения, а можно добиться этого, всего лишь посвистев.

Сам свист и получаемое от этого занятия удовольствие изменят ваше дыхание, а вместе с ним изменится к лучшему и ваше настроение.

Из книги

«Советы доктора Попова». (Продолжение следует).

Досточтимый Геше Джамьян КЕНЦЕ

ЛО ЧЖОНТ

с разъяснениями практики Белой Тары

(Продолжение. Начало в предыдущих номерах).

Бодхисаттву мы можем сравнивать с лекарственным деревом или растением; а по отношению к лекарственному растению, какой бы величины оно ни было, мы проявляем заботу, поскольку это растение помогает больным избавиться от мучений. Так и по отношению к бодхисаттвам мы испытываем такое чувство заботы, почтения,уважения, поскольку бодхисаттвы взяли на себя обязанность избавлять живых существ от страданий.

Созревшим результатом злонамеренности является рождение в аду и других дурных существованиях. Рождение в аду или голодным духом может быть вызвано большой степенью тяжести совершенного проступка.

Результатом, сходным по опыту, для злонамеренности является то, что в нашей душе, в нашем сердце рождается большой страх, и мы живем с таким страхом. Страх - это всегда результат нанесенного кому-либо ранее вреда.

Результатом, сходным по действию, является наша склонность к злонамеренности.

Экологическим результатом злонамеренности является то, что мы рождаемся живым в местности, где много войн и различных неурядиц.

Ложные взгляды - это отрицание взаимосвязи поступков и их результатов (кармы), отрицание будущей жизни, отрицание Четырех Истин.

По степени разрушительности ложные взгляды - рождение в низших областях адов и других дурных существованиях.

Результат ложных взглядов, **сходный по опыту**, заключается в том, что на пути освоения правильного взорения возникают большие трудности. Это тупость, малое понимание, невозможность овладеть правильным взорением.

Результат, сходный по действию, - это склонность к ложным взглядам, воспроизведение их вновь и вновь.

Экологическим результатом ложных взглядов является то, что ресурсы данной местности, в чем бы они ни выражались, истощаются буквально на глазах.

Мы говорим с вами об основной классификации десяти недобродетельных поступков, которые в совокупности представляют собой базовую нравственность, каждый из этих десяти проступков имеет четыре результата. Сама по себе классификация десяти недобродетельных поступков трудности не представляется, а среди четырех результатов, которые следуют за этими проступками, затруднительно объяснить только результат, сходный по опыту, и экологический результат. Важно знать эти результаты и обдумывать их, оценивать, возвращаться вновь и вновь к трудным местам и таким образом запоминать.

Базовая нравственность в том и заключается, чтобы породить в своем потоке сознания отказ от десяти недобродетельных поступков. Когда вы порождаете отказ от десяти недобродетельных поступков, а значит встаете на путь совершения десяти добродетельных поступков, вы попадаете в состояние перехода от безнравственности к базовой нравствен-

ности. На самом деле, есть много обетов и установлений, связанных с нравственностью. Основные из них - это кодекс правил, соответствующий Пратимокше, то есть основным обетам Винай (мона-

шеской дисциплины), обеты бодхисаттвы и тантрические обеты. Базовая нравственность - это основа, на которой строится все вышеперечисленное. Что касается нравственности монашеской дисциплины, то она включает обеты гецула, обеты гелонга (то есть низшей и высшей ступеней монашества), и сюда же входят обеты буддиста-мирянина. Если же говорить об обетах бодхисаттвы и о тантрических обетах, то когда вы получаете такие серьезные посвящения, как, например, посвящение Чакрасамвары или Хеваджры, вы принимаете на себя эти обеты. И тогда вы уже вынуждены перестраивать свое отношение к миру в соответствии с требованиями этих обетов, то есть соблюдать отказ от 18 падений бодхисаттвы или от 14 падений по отношению к учению тантры.

Нравственность выстраивается иерархически. Если вы принимаете посвящение, например, Чакрасамвары, вы не можете принять тантрическое посвящение, не взявшись на себя тантрические обеты. И вы не можете взять на себя обеты бодхисаттвы, не соблюдая базовую нравственность. Но понятие базовой нравственности тоже не однозначно. Это может быть базовая нравственность, связанная с обетами гецула или обетами гелонга или же обетами буддиста-мирянина, и только на этой базе вы можете прорываться к изменению своих нравственных взаимоотношений с Учителем, внешним и внутренним миром и так далее. Эта иерархичность нравственной дисциплины очень определена. Она так и выстраивается: сверху вниз от тантрического обета до нравственности буддиста-мирянина. Или, если вы не принимали обета буддиста-мирянина, тогда это может быть базовая нравственность, которая заключается в отказе от десяти недобродетельных поступков и в совершении десяти добродетельных. Таким образом, принимая посвящение, вы тем самым берете на себя обязательство совершать те или иные действия или не совершать те или иные действия, которые заключаются в 14 падениях, связанных с тантрическими обетами. И эта иерархичность очень строгая, то есть вы не можете подняться на верхний этаж, не имея фундамента. Выстраивается же она так: от тантрического обета к обету бодхисаттвы, от обета бодхисаттвы к базовой нравственности, которая может заключаться в обетах гелонга или в обетах гецула, или в обетах буддиста-мирянина, или в соблюдении десяти добродетельных поступков. Без этого фундамента верхний этаж невозможен. Невозможно принять на себя тантрические обеты, если нет основы. А основой всегда оказывается базовая нравственность в том или ином виде.

Есть сейчас такое поветрие: все устремляются по якобы удобному пути тантры для достижения тех или иных реализаций на этом пути и считают базовую нравственность неким незначительным или неважным явлением. На самом же деле это тот фундамент, на котором вырастает все здание.

Мы говорим о благоприятных рождениях в виде человека или небожителя. Но благоприятное рождение имеет свои причины. И как раз главной из них является соблюдение базовой нравственности. В текстах подчеркивается, что нет иного средства родиться человеком или небожителем, кроме как соблюдение базовой нравственности. Этот тезис проходит сквозь все основные буддийские тексты, и, исходя из этого, можно понять всю важность базовой нравственности.

Мы говорим о соблюдении базовой нравственности, то есть об отказе от недобродетельных поступков и совершении добродетельных, и именно в результате этого соблюдения и отказа возникают все виды кармы, как они перечислены в основных текстах.

Подготовила Т.ДАШЕЕВА.

(Продолжение следует).

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ
КОММЕНТАРИЙ

ДОКТОРА
К.Г.ЮНГА

(Продолжение.
Начало в предыдущих номерах).

ТИБЕТСКАЯ КНИГА МЕРТВЫХ

Бардо Тхёдол

самого, и куда бы он ни захотел убежать, они последуют за ним.

Не стоит думать, что все умершие, в отличие от живых, испытывают в Промежуточном Состоянии одно и то же. «Бардо Тхёдол» просто дает типичную картину, позволяющую представить то, что предстоит умершему увидеть или испытать после смерти. Она подробно описывает предположительные образы Бардо, которые могут породить содержание сознания рядового последователя школы красных шапок Падмасамбхавы. Чему человека учат, тому он и верит. Поскольку мысли - это вещи, их можно сажать как семена в разум ребенка и полностью управлять его умственным содержанием. При наличии благодатной почвы в виде желания верить, будь семена-мысли здравыми или нездоровыми, чистыми суевериями или доступной пониманию истиной, они укореняются и расцветают, и делают человека тем, чем он является ментально.

Поэтому для буддиста какой-либо иной школы, так же, как для индуиста, мусульманина или христианина, переживания Бардо будут различаться в соответствии с представлениями его веры: мыслеформы буддиста или индуиста вызовут соответствующие видения божеств буддийского или индуистского пантеона, которые возникают в их сновидениях; у мусульмана - видения мусульманского рая, а у американского индейца - видения Земли Счастливой Охоты. И, подобным же образом, посмертные видения материалиста будут такими же негативными, такими же пустыми и лишенными божественного присутствия, как и любые другие, которые приходили к нему во снах во время пребывания в человеческом теле. Если рассуждать логично, то у каждого человека переживания после смерти, как можно понять из учения Бардо, полностью зависят от его ума. Другими словами, как уже объяснялось выше, состояние после смерти очень напоминает состояние сна, а сны - это порождение разума того, кто эти сны видит. Это, например, научно объясняет, почему, если верить свидетельствам христианских святых и пророков, ярые сторонники христианства испытывают видения (в состоянии транса или сна, или в состоянии после смерти) Бога-отца, восседающего на престоле в Новом Иерусалиме, и стоящего рядом с ним Сына, а также всех библейских декораций и атрибутов рая, или девы Марии, святых и архангелов, или чистилища и ада.

Другими словами, похоже, что «Бардо Тхёдол» основан на поддающихся проверке данных физиологического и психологии опыта. Проблема состояния после смерти рассматривается в этом труде как чисто психофизическая, и, следовательно, в основе своей это труд научный. Мы встречаем постоянные упоминания о том, что все увиденное усопшим в сфере Бардо полностью обусловлено его собственным умственным содержанием; что нет никаких видений богов или демонов, небес или преисподних, кроме тех, что рождены галлюцинаторными кармическими мыслеформами, составляющими его личность, которая является изменчивым продуктом, порожденным жаждой существования и желанием жить и вे-рить.

Перевод с тибетского на английский Кази Дава-Самдупа.
Перевод на русский А.Боченкова.
Редактор д-р Ивенсу-Вентц.
(Продолжение следует).

5.10.2006

БУРГАД ГАЗИ

№115(21355)

Дүхэргүй

Мэргэн
Зүйлийн

22K

№39(495)

Готовим впрок**КАПУСТА,
КВАШЕННАЯ С ЛУКОМ
И ЯБЛОКАМИ**

Ингредиенты: капуста 1 кг, соль 15 г, тмин 1/2 ст. л., яблоко 1 шт., лук 1 шт.

Инструкции: Нашиккованную капусту смешать с солью, тмином, настёртым яблоком и кусочками нарезанного лука. Плотно уложить в посуду, накрыть дощечкой, положить сверху груз и оставить в помещении прокисать. Через четыре недели квашение закончено. Иногда по необходимости подливать солёной воды (на 1 л воды - 15 г соли), а также помыть круг. Посуду покрыть полотном.

САЛАТ ИЗ ПЕРЦА

5 кг. перца, 1 стакан 9 %-ного уксуса, 1 стакан растительного масла, 1 стакан воды, 1 стакан сахара, 1 столовая ложка соли.

Все указанные компоненты, кроме перца, положить в большую кастрюлю, перемешать, поставить на огонь и довести до кипения. Зеленый и красный перец промыть, очистить от плодоножек, удалить перепонки, зерна, промыть, нашикковать кольцами, засыпать в кастрюлю, 30 минут проварить, периодически помешивая. Затем быстро разложить в подготовленные банки, закрыть стерильными крышками, закатать.

**ПЕРЕЦ
МАРИНОВАННЫЙ**

Ингредиенты: 1 кг перца (лучше разных цветов), 0,5 л воды, 0,5 стакана 9% уксуса, 0,5 стакана растительного масла, 0,5 стакана сахара

Инструкции: Перец помыть, почистить и нарезать на полосочки. Приготовить маринад, довести его до кипения, опустить в него перец и варить 25 минут на среднем огне. Затем выложить перец в подготовленные банки, закатать и укутать.

МАРИНОВАННЫЕ ФРУКТЫ

Скорость приготовления: 2 часа и более.

Что нужно: 400 г дыни, по 300 г винограда и слив.

Для маринада: 1 стакан виноградного уксуса, 1 стакан сахара, 0,5 ч. л. соли, 1 палочка корицы, 1-2 бутона гвоздики, 10 горошин душистого перца, 2 горошины розового перца

Что делать: Все ингредиенты для маринада с добавлением 1 стакана воды вскипятить в кастрюле, дать настояться под крышкой 2-3 ч. и процедить. Дыню очистить от кожуры и семечек, мякоть нарезать кубиками. Положить в стеклянную банку, залить холодным маринадом, закрыть пергаментной бумагой, завязать и поставить на несколько слоев марли в кастрюлю. Долить в кастрюлю воды (до уровня жидкости в банке) и довести до кипения. Кипятить на очень маленьком огне 40 мин. Развязать банку, всыпать виноград и сливы. Закатать. Подавать в качестве гарнира к мясу.

БАКЛАЖАНЫ ОСТРЫЕ

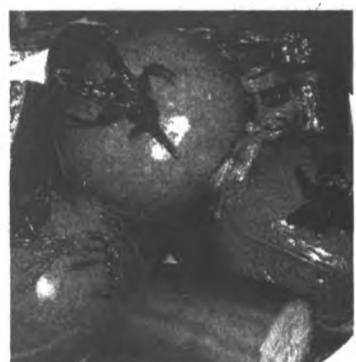
Ингредиенты: баклажаны 10 кг, перец чили 5 шт, чеснок 5 головок, соль много.

- Состав маринада:** уксус 9% 1 л., вода 1 л.

Инструкции: Баклажаны нарезать колечками по 0,5 см толщиной, уложить в большую посудину, посыпая каждый слой солью. Придавить большой тяжестью. Оставить часа на три, пока не пустят сок. Почистить чеснок, помыть перец (сердцевину с семечками не удалять). Прокрутить чеснок и перец на мясорубке и высыпать в глубокую посудину. Залить стаканом маринада. По мере готовки нужно подливать такой раствор, когда соус будет густеть. Отмыть бакла-

жаны от соли и сока. Обжарить баклажаны с обеих сторон на маленьком огне (готовый кусочек будет легко протыкаться вилкой), хорошоенькко прополоскать в соусе, положить в банку, утрамбовать (сверху должен выступить сок). Как только в банке кончится свободное место - закатать.

СЛИВОВЫЙ КЕТЧУП

Ингредиенты: 2 кг помидоров, 0,5 кг слив, 250 г лука, 200 г сахара, 1 ст. л. соли, 1 ч. л. красного перца, 100 мл уксуса, гвоздика, лавровый лист.

Инструкции: Помидоры нарезать на кусочки. Лук нашинковать, из слив удалить косточки. Все перемешать и пропустить через мясорубку. Варить 1,5-2 часа. Затем полученную массу пропустить через сито. Добавить сахар, соль, красный перец, уксус, гвоздику, лавровый лист. Проварить вместе с пряностями еще 15-20 минут и разлить по небольшим баночкам.

СОЛЕНЬЕ ТРЕХЦВЕТНОЕ

Ингредиенты: В равных количествах: цветная капуста, зеленый и красный сладкий перец; зелень петрушки.

Для рассола: на 1/2 л воды - 1/2 л уксуса (лучше яблочный или винный), 80 г соли.

Инструкции: Капусту разделите на соцветия, а перцы очистите от семян и нарежьте тонкими полосками. На дно банки положите сначала крас-

ный, затем зеленый перец. Сверху - капусту. Так чередуйте, пока банка не наполнится полностью. Для аромата между полосками перца положите зелень петрушки. Уложенные в банку овощи придайте и залейте остывшим рассолом (для рассола - растворите в воде соль, добавьте уксус). Храните в прохладном помещении.

ВАРЕНИЕ ИЗ КАБАЧКОВ

Взять 1 кг не очень молодых кабачков, чтобы были жесткими. Помыть, почистить, вынуть мякоть, порезать некрупными кубиками. 3 крупных лимона помыть, удалить косточки, прокрутить на мясорубке с кожурой. Добавить к кабачкам 1 кг сахара. Варить минут 10, пока кабачки не пропитаются сиропом. Горячим закрыть в банки.

... ИЗ ДЫНИ

С полуспелой дыни срезать корку, дыню разрезать пополам, удалить сердцевину с семенами, а мякоть нарезать небольшими кубиками. Подготовленную дыню посыпать сахаром и поставить на 2 часа в холодное место. Из оставшегося сахара сварить сироп и залить подготовленную дыню. На другой день сироп слить, вторично прокипятить и снова залить дыню. На третий день в этом же сиропе сварить дыню до готовности. На 1 кг очищенной дыни - 1 1/2 - 2 кг сахара, 2 стакана воды.

ФРУКТОВЫЙ МАРМЕЛАД

Яблоки или другие фрукты обмыть и, удалив выемкой сердцевину, испечь в духовом шкафу. Печенные яблоки пропустить сквозь сито. В полученное пюре положить сахар и варить на слабом огне, часто помешивая до загустения.

Горячий мармелад переложить в прогретые банки, посыпать сверху сахаром. Когда мармелад остывает, покрыть банки пергаментной бумагой и завязать. Хранить мармелад в сухом прохладном месте.

На 1 кг яблок - 1/2 кг сахара.

Сад и огород**КАК УБИРАТЬ ОВОЩИ**

Подготовку к хранению овощей следует начинать еще до их уборки. Не только сорт, но и условия выращивания в значительной мере влияют на сохранность урожая. С сырых, заболевших, глинистых почв овощи получаются менее лежкими. На лежкость продукции влияет и режим орошения, особенно перед уборкой. Избыточный полив приведет к растрескиванию корнеплодов моркови и кочанов капусты. Обильный полив с подкормкой за 2-3 недели до уборки капусты хоть и способствует увеличению урожая, но в то же время может повлечь за собой сильное загнивание кочанов уже в начале хранения.

Небезразличны и сроки уборки. Лучше всего убирать овощи в погодные дни, чтобы обсушить продукцию на солнце и ветерке, стряхнуть с нее избыток земли. Если лук и чеснок требуют длительного послеуборочного просушивания, до двух недель, то для корнеплодов, капусты, картофеля достаточно несколько часов. Немало трудностей представляет хранение картофеля, выбранного из земли в ненастное время. Переложите такой картофель листьями рябины. На 100 кг клубней требуется 2 кг листьев. Рябиновые листья обладают бактерицидными свойствами, они препятствуют гниению клубней и к тому же подсушивают их. Особенно важно сохранить здоровым семенной картофель.

Всем без исключения огородным культурам вредит медведка. Приспособлена она к жизни под землей, где и прокладывает сложную систему ходов. Перерывая почву, она перегрызает все корни, попадающиеся на пути, в результате чего растения истощаются, а то и гибнут. Один из старых и надежных способов истребления медведки таков. После уборки овощей осенью на участке роют несколько небольших ямок (приблизительно 30 см глубины и 70 см диаметре), куда кладут по несколько лопат навоза. Медведка, отыскивая для зимовки более теплые места, забирается в ямки, зарывается в навоз, откуда ее извлекают и уничтожают.

Если вы хотите размножить или пересадить на другое место старый куст смородины или крыжовника, то вырежьте у него все слаборазвитые и старые побеги. Выкопанный из земли куст разрубите на 2-4 части и обрежьте секатором до здоровой древесины все размочлененные, подсохшие концы. Деленки рассаживайте отдельно с заглублением, но верушки у старых кустов подрезать не нужно. При посадке, когда корни уже в земле, но яма окончательно еще не заполнена грунтом, хорошо провести полив, примерно полведра на куст, после чего яму засыпают окончательно. После посадки вокруг куста надо сделать лунку и полить еще раз. Для сохранения влаги почву около саженца мульчируют перегноем, травой, чтобы после полива на ней не образовалась корка. В сухую погоду растения после посадки надо поливать через 3-4 дня.

Елена БУДАНЦЕВА.

О красоте**УХОД ЗА НОГТИЯМИ.****МАНИКЮР****Уход за ногтями рук и ног**

- требование не только красоты, но и гигиены. Самую красивую, изящную руку могут испортить неухоженные, неопрятные ногти. Правильный уход за ногтями помогает сохранить их здоровье, скрыть недостатки.

Раз в неделю обязательно выкроите полчаса на маникюр. При наличии хорошего набора сделает его будет совсем не сложно, даже если вы далеко не профессионал. Обязательно приобретите хорошую пилочку со специальным напылением. А вот ножницы для кожи и металлические пилочки использовать не нужно. Также рекомендуется обзавестись специальной "апельсиновой" палочкой, которой можно легко отодвинуть кожу с ногтей после непроложительной теплой ванночки. Кромсать ногницами ее не следует ни в коем случае, иначе эта кожица бу-

дет постоянно расти, становиться толще и выглядеть все более и более непривлекательно. Удаляется же она с помощью специальных лосьонов, которые еще и замедляют ее повторный рост.

Недоброкачественный лак или частое его применение, использование различных растворителей или ацетона при снятии лака высушивают и делают ломкими ногти. Лучше использовать жидкость для снятия лака. Она легко очищает ногти от остатков лака без раздражения кожи, а витамины и специальные добавки укрепляют кожу вокруг ногтя.

Будьте осторожны с искусственными ногтями. Если носить их неправильно, они могут послужить причиной грибковой инфекции, в результате которой ногти обесцвечиваются и, в конце концов, утолщаются и теряют форму. На лечение подобных заболеваний может потребоваться шесть месяцев и более.

Ирина Русина.

Амаршалтнууд

Намарай наруули эдэ үдэрнүүдтэй Яруунын аймагай Тэлэмбэс нютагтаа ажлындаа Дамдин Доржиевич ба Светлана Шираповна ЦЫНГЕЖАПОВТАНАЙ гэр бүлэ 50 наанайнгаа алтан ойе тэмдэглэж байна. Хоюулаа бэлгитэй бэрхэ багшанар юм: Дамдин Доржиевич нургуулиин директорээр амжилтатайгаар хүдэлэн, харин Светлана Шираповна 20 наисаа гаран жэлнүүдтэй таалагчийн нуралдай таагыг даажа, багшанайнгаа бэлиг талаанын үргэлж, урма зоригын бадараан, ажлдан зоригжуулдаг габьяатай.

Энэ бүлэйдэйдээ аймагаа, аха дүүнэрээ, олон нүхэдөө үнэнхээ зүрхэндээ хүндэлжээ, эдээнэй дээжээр угтадаг, сэсэн бодолтой үгэндээрээ сэдхээльнен занажа, наанаен тэгшэлжээ табидаг наихан шалттай.

Ариун наихан бүлэн хүндэлэлдээ эдээхэн мүрнүүдье зориулнаад:

Улаа Яруунын унагада,
Үреэлтээ эсгийн хүүгэд,
Арбан жэлэй туршада
Адлиханаар сугтаа гэшхэлжээ,
Эрдэмийн орьблээ фэлдэ башаат.
Ульгам залуу наандаа
Хуби заяагаа илээдүүлжээ,
Айл болож түбхинеөд,

Наранай түрүүшүүн элшэдэл
Найдамтай бүлэ боложо тодороот.
Ури хүүгээдээ үхэлжээ,
Үргэн харгыдан гаргаат.
Багшины нангин ажлдаа
Бүхын наанаяа зориулжа,
Оюун бэлиг, ухаан бодолоо
Ургажаа ябаны залуу үетэндээ

Үтэлхэ бүри
Үтэн нүхэд наанадана.
Үдэр ошохо бүри
Үнгэрэнж жэлнүүд наанадана.

Түнхэндэй аймагай Хэрэндэй Ленинэй нэрэмжээд дундаа нургуулии дүүргэхээр 45 жэлэй ойтой дашарагдуулан (1961), сүг нураан үтэн нүхэдтэй бүхын наиханийн, ажбайдаданы амжилтаа, бэе маҳбадтани элүүр энхыг хүснэгтэй. Мүн тэрээ үедээ заанан багшанараа: бүряад хэлэнэй - Надежда Арсеньевна, ородхэлэнэй - Серафима

Сэдхээлэй наихан хүсэлээр
Сэсэг тарижа шадаат.
Хүрьнээти энэ дэлхээдээ
Хабатай наинаар ажлаа,
Хамагта хүндэтай болонтона.
Наанан хонгор нааннаа
Наантай урилдан, ажлдаа
шармайнаар,

50 ундэр дабаанай оройдо
Таанаднай хүрэжээр бэлжээдээ.
Саашанхи харгы замуудтны
Сарюн байхан болтогий!
Аша үрэлтэй ажлдаа
Үндэр амжилтануудын түйлажа,
Урдаа табиний тусэбүүдээ
Ургаштайгаар бэлдүүлжээ,
Альган дээрээ үргэн
Ури хүүгэдээрээ баясажа,
Буурал наанай үреэлтэй
Бууян жаргажа нуутгы даа.

Эрдийн РАБДАНОВТАНАЙ
булээ

Васильевна, физикин - Доржо Содномович, химиин - Фанни Заловна, математикин - Людмила Владимировна (Москвагай), түүхин - Пантелеев болон физкультурын багшанар: Нина Ивановна ба Марья Ивановна гэгшдэйн. Багшины наиндэрээр ба наанайшуулай үдэрээр амаршалнаб.

ЕГОНЧИКОВА
(СЫМБЕЛОВА),
багшины ажлай ветеран.

Захааминаай аймаг, Улагшэн.

XVII ЖАРАНАЙ ГАЛ УЛААН НОХОЙ ЖЭЛ

НАМАРАЙ ДУНДАА УЛААГШАН ТАХЯА НАРАА

Бүряад литэ	18	19	20	21	22	23	24
Европын литэ	9	10	11	12	13	14	15
Гараг Нэрэ Үдэр	Дадаа Нара понед.	Мягмар Марс Вторник	Лагба Меркури среда	Лурдэ Юпитер четверг	Баасан Солбон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наан Воскр.
Үнгэ Үдэр	сагаагшан Хонин	хара Бишэн	харагшан Тахяа	хүхэ Нохой	хүхэгшэн Гахай	улаан Хулгана	улаагшан Үхэр
Мэнгэ	3 хүхэ	2 хара	1 сагаан	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан
Лүүчүүдэл	огторгой	уһан	уула	модон	хии	гал	шорой

Гарагай 2-то хуушанай 18 (октябрин 9).

Сагаагшан Хонин, 3 хүхэ мэнгүн, огторгойдо нуудалтай үдэр.

Үргэлжээ байгаад, бурхандадаа мүргэхээ, номнол хэхэ, даллагадаа абааха, эм найруулха, эм залаха, гүрэм уншулха (элбээ дараахын тута), ех хүннине бараалхаха, унан балин («чавдор»), лусуудай балин («лудор») гаргаха.

Гэхын хажуугаар газар малтанаа, абаанаа бусааха, модо сабаха, хүрөөдэхээ мэтын үйлэндэд тон хориулатай.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, гарза болохо.

Гарагай 3-да хуушанай 19 (октябрин 10).

Хараа Бишэн, 2 хара мэнгүн, унандаа нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, бурхадтаа, эдэй тэнгэридээ, лусуудтаа үргэлжээ, хараад дарааха, абаанаа бусааха, энээсбэри табиха (тараг, айраг), даллагадаа абааха, хэшэг дуудаха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Зүгээр үхэр худалдаха, ехэ унагааха, заганаа бариха мэтын үйлэндэдтэй хориулацай.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, наин нүхэртэй уулзаха.

Гарагай 4-дэх хуушанай 20 (октябрин 11).

Харагшан Тахяа, 1 сагаан мэнгүн, хадаа уулдаа нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, бурхадтаа, сажууса, тэнгэри, лусуудтаа табиха, бисалгах эхэх, хубсанаа оёхо, лүн абааха, эм найруулха, Намсарай бурханай зарсанарын хүндэлхээ, гэрэй нуури табиха, бисалгах

хэхэ, тушаал эзэлхэ, хэн нэгэнтэй харилсаа тогтоохо, муу юумэ зайлцуулха, мори нургаха, таринуудын үглөөгүүр эртэ уншаха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Гэхэ зуураа эзэсэгбэлдэхээ, хүннине үзэн ядаха, худалдаа наимаа эрхилхэ мэтын үйлэндэдтэй тэбшэхэ гэнэ.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, улэсэлэн байдал узэгдэхээ.

Гарагай 5-да хуушанай 21 (октябрин 12).

Хүхэ Нохой, 9 улаан мэнгүн, модондо нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, зальбарха, ламые бараалхаха, муу үйлэ буруудхаха, сэбэрлэхэ, хэлэ ама наамдааха, арга эб олох, модо нуулгаха, даллагадаа абааха, үри зээлие бусааха, ута наанай ном уншуулха, мэтын үйлэндэдтэй наин.

Тээд мал үүсэлхэ, хүйбүүр үргэжэ абааха, бурханай ном оршуулха, замда гараха мэтын хойшолуулхаар.

Хүнэй үнэ абаа хаа, шэгшарай наижарха.

Гарагай 1-дэх хуушанай 24 (октябрин 15).

Улаагшан Үхэр, 6 сагаан мэнгүн, шоройдо нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, даллагадаа абааха, нүгэлэе наманшалха, тангригаа болоулхаха, эльбэ дарааха, номнол хэхэ, тэрэни шагнаха, юумэ худалдаха, худалдажа абааха, буян эхээр үйлдэхээ мэтын үйлэндэдтэй наин.

Хүннине шоо үзэхэ, хубсанаа эсхэхэ, замда гараха, юумэ бузарлаха мэтын үйлэндэдтэй тэбшэхэ гэнэ.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 6-да хуушанай 22 (октябрин 13).

Хүхэгшэн Гахай, 8 сагаан мэнгүн, хийдэ нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, бурхан, үндэр сахиуса, тэнгэри, лусууд тахиха, таринуудын үншаха, лүн абааха, эм найруулха, зуруулха, абаанаа бусааха, сан табиха, муу зайлцуулха, модо нуулгаха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Тийгээшье эдээнэй үлөөдөнэ галдаха, гарцаараа муухай юумэ бариха, модо унагааха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Үйлэндэдтэй тэбшэхэ гэнэ.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, эд зөөрийн арьбажаха, мал үзэхэ.

Гарагай 7-до хуушанай 23 (октябрин 14).

Улаан Хулгана, 7 улаан мэнгүн, гадаа худалдтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, зальбарха, дасан (дуган), мүргэл шүтээнэй бусад зүйлнүүдье арамнайлаха, Нарандаа, нарадаа, бусад, күртээнэй отрядуудтай илин эхийн үзүүлэгээ, үзэгтэ нураха, зурхай шудалха, буян эхээр үйлдэхээ, дайсаний дарааха, барилга хэхэ, ута наанай ном уншуулха, гол тахиха, түмэр хайлуулха, хулгай дээрмэ дарааха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Тээд мал үүсэлхэ, хүйбүүр үргэжэ абааха, бурханай ном оршуулха, замда гараха мэтын хойшолуулхаар.

Хүнэй үнэ абаа хаа, шэгшарай наижарха.

Гарагай 1-дэх хуушанай 24 (октябрин 15).

Улаагшан Үхэр, 6 сагаан мэнгүн, шоройдо нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, даллагадаа абааха, нүгэлэе наманшалха, тангригаа болоулхаха, эльбэ дарааха, номнол хэхэ, тэрэни шагнаха, юумэ худалдаха, худалдажа абааха, буян эхээр үйлдэхээ мэтын үйлэндэдтэй наин.

Хүннине шоо үзэхэ, хубсанаа эсхэхэ, замда гараха, юумэ бузарлаха мэтын үйлэндэдтэй тэбшэхэ гэнэ.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, үбшэн хүрэхэ.

Гарагай 6-да хуушанай 22 (октябрин 13).

Хүхэгшэн Гахай, 8 сагаан мэнгүн, хийдэ нуудалтай үдэр.

Бурхандадаа мүргэхээ, бурхан, үндэр сахиуса, тэнгэри, лусууд тахиха, таринуудын үншаха, лүн абааха, эм найруулха, зуруулха, абаанаа бусааха, сан табиха, муу зайлцуулха, модо нуулгаха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Тийгээшье эдээнэй үлөөдөнэ галдаха, гарцаараа муухай юумэ бариха, модо унагааха мэтын үйлэндэдтэй наин.

Энэ үзэр хүнэй үнэ абаа хаа, үбшэн хүрэхэ.

«Ахиин Агууежэ Шарлай»

Амаршалганаауд

Ури хүүтэдтнай өөдөө

болово бүрэс

Үнэтэй сэнтэйтнай мэдэрнэбди,

наанаатнай зобоохогүй

гэжэ оролдоноходи,

тайн хайхание, элүүр

энхье хүсэнэбди.

Үндэр наанатай болово бүртнай

Юртэмсын гурбан зөвлөнине

Жэншэдгүй эдлүүлхье оролдоноходи,

Найдагты, хайрата, хүндэтэй

Эжимнай.

Танай ури хүүтэд, аша зээнэр.

Эрхим хүндэтэй эжээгээ, хүгшэн эжээгээ түрээн үдэрэертнай - 65 наанайтнай ойн баяраар халунаар амаршалаад, үнэн зүрхэннэе, гүн сэдэхэлээ элүүр энхье, аза жаргал, маанадтаа энэрхий илдам, нүхэд зондоо хүндэтэй ажануухыетнай хүсэн, иигэж эзэнэбди:

Хүхэ тэнгэрийд ялархан
Алтан наран гансахан,
Ами наха бэлэглэн
Ашата эжимнай гансахан.

Хүндэтэй эжы Лидия Сергеевна СИБИРИЯКОВАЕ 55 наанайтнай ойн баяраар үнэн зүрхэннэе халунаар амаршалаад. Энэ дэмбэрэлтэй хайхан баясхаланта үдэрээр хүндэтэй эжыдээ зосооноо

буульлан гарцаан сэбэр угэнүүдье хэлэхэнаан хүрэн. Ходоодо иимэ сарюун зантай, ирагуу хайхан шарайтай ябыт даа.

Жэл бүри жэгэд амгалан, Он бүри омог дорюун,

Улзы хэшэгтэй, элүүр энхэ, нааншаг сагаан хүтшэн эжы Болохотнай болтогой.

Амаршалгашад:
Африкан, Жаргал,
Ирина, Юра хүүтэдтнай,
Айдар зээ хүбүүн.

Баярай мэдээсэл!

АМАРШАЛАЯ «УЛЬГЭР» ТЕАТРАЙХИДАА!

«Ульгэр» театраа ерыт гэжэ хүүгэдье гэртэхинтэйн уринабди.

Бэлигма ОРБОДОЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалтны үедэ: түмэр харгын вокзалаай дэргэдэ.

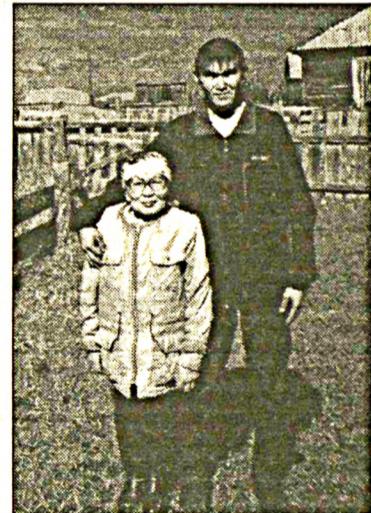
Радна-Нима БАЗАРОБАЙ фото.

Наахан Омск хотод эмхидхэгдэн Сибириин III регионууд хоорондын хүүхэлдэй театрнуудай фестивальда Бүхэлссин «Алтан баг» шангайлауреат болонон «Ульгэр» гэхэн Буряад Гүрэнэй хүүхэлдэй театрнай шалгаржа, 35 театр сооноо эгээл эрхим театр гэгдэбэ. «За целеустремленность спектакля» гэхэн шанды М.Батоинай «Хун шубуун» гэхэн зүжэг хүргтэбэ.

Энэхүү үндэр шангай республикин искусстывн габьяата ажал ябуулагшад - тус театр ахамад режиссер Эрдэнэ Жалцанов, ахамад уран зурааша Ольга Акимова гэгшдэд аваан байна. «За служение театру» гэхэн шанды театрдай директор, Россин соёлыг габьятада худэлмэрийгээ Надежда Шагдырова, республикин арадай артистка Светлана Бунеева гэгшдэд хүртэбэ.

Түрэл Буряад ороноо тон амжилттайгаар түлөөлнэн «Ульгэр» театрдай эбтэй зохёхын абыяастай колективы халунаар амаршалнабди. Октябрин 27-до эзлэктэ сезоноо нээхэ, суута

ХҮНДЭМҮҮШЭ НЮТАГАЙ ШАРАЙ

Алтан Мундаргын хойморто ажануудаг Хойто-Гол нютагай зон үзэхэлэн гоё байгаалин оршон байдалда ажанууда. Эндэ алирна жэмээ, нархяаг намар элбэгдээ. Алтан намарай ханаада энэ нютаг хүрэжэ, хүндэмүүшэ Софья Зандановна ЦЫРЕНОВАГАЙ аяга сайды, сагаан эдээндэ хүртэе бэлэйбди.

Ухибуудтэй хүнжэл нэхэхэ нанаатай нүүнаб. Эндэмийн хониной ноонон хомор, килограмм нооноо 100 түхэригээр худалдагша. Алирна, намар хайн гарас гэлсэнэ. Нилова-Пустын курортд манайхид нэгэ хүнэг жэмээсээ 500-600 түхэригээр худалдана хаш, - гээж 69 наанатай теэбии хөөрэнэ. Софья Зандановна анхан бухгалтер мэргжэлтэй байсан, почтодо худэлэн, тиймэхээ газетэй журналнуудын уншадаг, хойтогойхид «Дүхэригээл» уншадаг гэжэ мэдүүлээ нэн. Буряад, ороодор тэгшэ зугаалха тэбийн зугааша, дороюн зантай байхийн эли мэдэгдээ.

Мунөөшье болотор манай бүлэ, үхибүүд, зээнэр, ашанар, түрэлхид эжынгээ зүбшэл заабары шагнажа, хэлэнэн үгэнүүдьиен дуулажа ябагшади. Зундаа үхибүүд булаа

теэбийдээ суглардаг, хажуудаанын Ехэ-гол урдана, загаашалдаг, тээ ойрохоно ой эхилнэ. Манай Артем хүгшэн эжытээс байж, нооно эзэрхэ, оймо нэхэжэ нуранхай. Эжыдээрэхэдээ, Ехэ-голийнго унаа заатагүй амсажа гарахадаа, ханаамни тэгшэнэ, - гээж тэбийн басаган Светлана Цыренновна Лопсонова хөөрэнэ.

Хүдөөгэй ажабайдал намдуу

аалин, амгалан тэнюунээр үзэгдөө. Нютагай захиргаанай байгуулалтын байшангай хажууда Эдуард Бадмаев, Александр Маншеев гэгшдэд АТС-эй байшангай нуури табижэ эхилэнхэй байгаа. Тэдэнэй хажууда наанай амаралтада гарцаан Саян Цыренович Занданов үдэрэй нонин-хорьмойго хөөрэжэ, наажаал зон тухай дурсаа.

Манай нютагтаа Эсэгийн дайнай ветеран Жигжит Рыгзынович Манзаров ажанууда. Наажаал зоноо нютагийн захиргаан заншалтаа ёхор амаршалдаг, соёлыг байшандаа найр нааданай элдэб хэмжээ ябуулганууд заатагүй үнгэрэгдэдэг, - гээж С.Ц.Занданов хөөрэбэ. Нажартай энэ нютаг Нонна, Зоригто Тогточевтан ерэжэ, нийхэн концерт харуулаа. Нютагай зон соёлынго байшандаа эдэбхитэйгээр суглардаг байна.

Энэ нютагтаа адую мал, тракторнууд болон хүүргэнүүд олон байна. Ой модоор, гол горхоноор баян нютаг хадуутдаа.

Шигима ЦЫБЕНОВА.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Софья

Зандановна Артем зээтээз.

Авторай фото.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикин Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Генеральна директорэй - ахамад редакторай уялгануудые дүүргэгш Т.В.САМБЯЛОВА.

Редактор Г.Х.ДАШЕЕВА.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: И.М.ЕГОРОВ, С.Г.ЕФИМОВ, И.Б.ДАГБАЕВ, В.Б.ПРОКОПЬЕВ, М.В.КАЛАШНИКОВ (Буряад Республикин Правительство), Ф.П.БОТОЕВА, Ц.ЭДОРЖИЕВ (Буряад Республикин Арадай Хурал), А.Л.АНГАРХАЕВ (генеральна директор - ахамад редактор), Д.Б.ГУРОДАРМАЕВА (редакторай орлогшо), Т.Б.ГЫРГЕНОВА (харюусалгата секретарь), В.Г.ГОМОБЕВА, Н.Д.БАДМАРИНЧИНОВ, Б.В.БАЛДАНОВ, А.А.ФАДЕЕВА, В.Д.ДАМДИНОВА.

Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральна директорэй-ахамад редакторай - 21-50-96, приёмныи - 21-54-54 (факс), ген.директорэй 1-дэх орлогшо - ахамад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамад редакторай орлогшонорой - 21-64-36, 21-33-61, секретариадай - 21-60-21; таагууд: экономикин болон политикин - 21-63-86; соёлы болон түүхийн - 21-54-93; «Морин хуур», «Вершины» журналнуудай редакци - 21-55-97; залуушуулай, оюутадай ажабайдалай болон олоннитын худэлмэрийн, «Одон» журналай редакци - 21-54-93; мэдээслэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламиын - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерийн - 21-23-67.

Редакцида орохон материалнууд шүүмжэлэгдэггүй, мун автор-нуудтань бусаагдадагтуй.

Манай адрес: 670000, Улаан-Үде хото, Каландаришишилийн үйлс, 23,

Хэблэлэй байшан

“Буряад үнэн”.

E-mail:

inew@mail.ru

Газетэх хэблэлэй 6 хуудаан хэмжээтэй.

Индекс 73877.

Хамтын хэлэг - 32800.

Хэблэлдэ

тушаагдаан саг - 17.00.

“Республиканска типографи” гэхэн ОАО-д бэлэндиапозитивуудиэс газетэ 6010 хэлэгээр хэблэгдээ. Директорийн телефон: 21-40-45.

Б-0165-дахи номертойгоор бүридхэлдээ ажтанаа.

Занабары
«Буряад үнэн» - «Дүхэриг» сонинай байгсаа оинай майн 11-нэй, августын 3-най дугаарнуудтаа Монголий мэдээжээ поэт Ринчинэй Чойном гэгшын шүлэгтүд буряад хэлэндээр үтгэнэн аад, эд шүлэгтүдэе дулма дарижапод оршуулсаа гэжэ бэшэгдээгүй байба. Энэ ушарнаа авторнаа болон уншагшадаа хүлээл гүйнабди.

Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нютагай нэрэнуудай бэшэлгэх хазагайруулсан ушарта авторнуудын харюусалгатай. Редакции нанамжа авторайхитай адли бэшэ байжаа магад.